

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

БИЛТЕН

Интернет адреса на Министерството за финансии на Република Македонија
<http://www.finance.gov.mk>

Интернет адреса на Управата за јавни приходи
<http://www.ujp.gov.mk>

Интернет адреса на Царинската управа на Република Македонија
<http://www.customs.gov.mk>

Интернет адреса на Македонската берза за долгорочни хартии од вредност
<http://mse.org.mk>

Интернет адреса на Комисијата за хартии од вредност
<http://www.sec.gov.mk>

Интернет адреса на Државниот завод за статистика
<http://www.stat.gov.mk>

Интернет адреса на Централниот регистар на Република Македонија
<http://www.crm.org.mk>

Скопје, 1 - 3 2009

СОДРЖИНА

АКТУЕЛНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА	Стр.
Краткорочни економски движења – март 2009 година	6
Актуелни вести од Република Македонија	15
Вести од регионот	24
 СТАТИИ	
М-р Александар Стојков - Интертемпоралната трговија, економскиот растеж и стабилноста: искуства на европските транзициски економии	30
 СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ	
Табела 1: Основни макроекономски индикатори на Република Македонија	46
Табела 2: Одбрани макроекономски индикатори во одделни транзициски економии	46
Табела 3: Бруто домашен производ (реални стапки на раст)	47
Табела 4: Основни краткорочни економски трендови	48
График 1: Бруто домашен производ	50
График 2: Инфлација (просечни стапки во проценти)	50
График 3: Инфлација (на крај на година во %)	51
График 4: Надворешно-трговска размена	51
Табела 5: Надворешно-трговска размена по земји	52
Табела 6: Платен биланс на Република Македонија	54
Табела 7: Функционална класификација на расходите на Централниот буџет на РМ	55
График 5: Функционална класификација на расходите на Централниот буџет на РМ	55
Табела 8: Буџет на Република Македонија (Централен буџет и буџети на фондови)	56
Табела 9: Фонд за пензиско и инвалидско осигурување	58
Табела 10: Фонд за здравствено осигурување	59
Табела 11: Агенција за вработување	60
Табела 12: Фонд за магистрални и регионални патишта	61
Табела 13. Бруто надворешен долг на Република Македонија	62
Кредитни линии за мали и средни претпријатија	64
Други проекти за поддршка на мали и средни претпријатија	73

АКТУЕЛНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

МАРТ 2009 ГОДИНА

РЕЗИМЕ НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО МАРТ 2009 ГОДИНА

- Намалување на индустриското производство од 4,8% на годишна основа
- Просечна стапка на инфлација од 0,2%
- Благо намалување на берзанските цени на одделни производи, пред се, никелот и челичните лимови
- Годишно намалување на извозот на стоки (во евра) за 30,1% во март 2009 година, со истовремен пад на увозот на стоки за 16,5%
- Во период јануари-март 2009 година, вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваа 19.470 милиони денари (4,8% од БДП), што претставува помало остварување за 8,3% во однос на истиот период минатата година, а вкупните расходи изнесуваат 21.792 милиони денари (5,3% од БДП), што е повеќе за 25,1% во однос на истиот период од 2008 година
- Забавена динамика на кредитирање во март 2009 година од 25,4% на годишна основа и намален пораст на вкупниот депозитен потенцијал на недржавниот сектор од 7,7%
- Во текот на месец март засновани се 21.467 нови работни односи, од кои 25,9% се од евиденцијата на невработени

1. РЕАЛЕН СЕКТОР

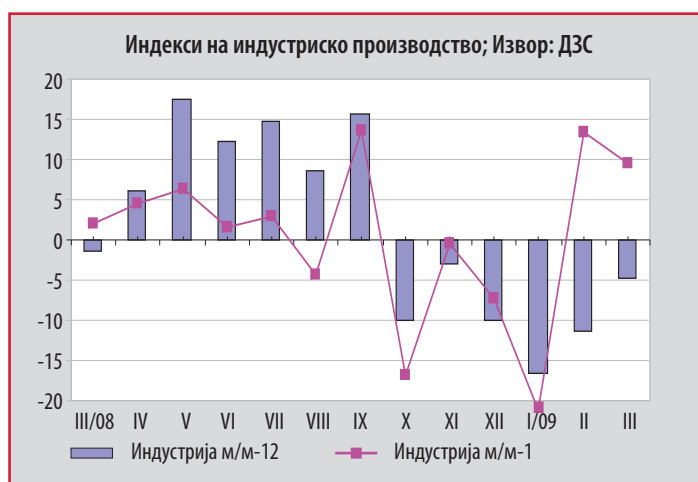
1.1. Индексот на индустриското производство во март 2009 на месечна основа забележа зголемување од 9,5%.

Заради случувањата во светската економија, односно светската финансиска криза, во март 2009 продолжи трендот на намалување на индустриското производство на годишна основа од -4,8%.

Анализата на индексот на физичкиот обем на индустриското производство на годишна основа укажува дека негативните мартовски резултати се должат на намалената активност во дури 13 гранки од вкупно 24 индустриски гранки. Како една од главните причини за ваквата динамика во производството е слабата активност во Секторот за основни метали, каде е

регистриран годишен пад од 53,8%, во производството на облека падот изнесува 28,3%, во производството на производи од други неметални минерали тој е 22,5%, прехранбената индустрија 4,1% и тн.

Индексот на индустриското производство на месечна основа забележа зголемување за 9,5%. На месечна основа, позитивните мартовски резултати се должат на зголемената активност во 18 гранки од вкупно 24 индустриски гранки.

Според очекувањата на менаџерите на претпријатијата, тековната економска состојба на претпријатијата во март 2009 година, и понатаму се оценува како многу понеповолна во однос на претходните месеци. Залихите на сировини и репроматеријали, како и тековните набавки на сировини и репроматеријали се под нормалата, а залихите од готовите производи, во март 2009 година, и понатаму се намалуваат во споредба со претходните месеци. Најголемо влијание на ограничувањето на обемот

на производството во март 2009 година имаат следниве фактори: недоволната странска побарувачка (24,4%), недоволната домашна побарувачка (18,1%), неизвесното економско окружување (13,3%), и финансиските проблеми (12,3%).

Бројот на работниците во индустрија во март 2009 година, во однос на истиот месец од претходната година, е намален за 5,4%. Бројот на работниците во секторот Вадење на руди и камен во март 2009 година, во однос на истиот месец од претходната година, е намален за 7,4%, а во Преработувачката индустрија е намален за 5,7%.

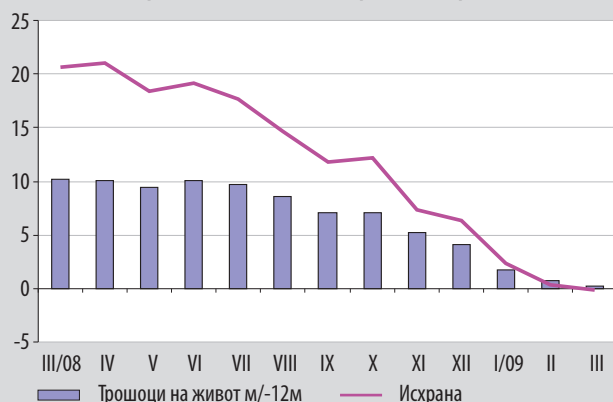
1.2. Во март 2009 година, цените на стоките за лична потрошувачка, мерени преку индексот на трошоци на живот, се зголемија за 0,2% во однос на истиот месец од претходната година.

Растот главно се должи на зголемените резултати од ресторани и хотели 4,6%, услуги 0,9%, тутун и пијалаци 4,1%, домување 7,2%, стан (станарина, вода и услуги) 2,7%, огрев и осветление 10,0% итн.

Индексот на трошоците на живот во март 2009 година во споредба со февруари 2009 година е повисок за 0,3%.

Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалаци за едно четиричлено домаќинство за март 2009 година, пресметана врз основа на цените на мало, изнесува 12.813 денари и во однос на претходниот месец е повисока за 0,5%.

Трошоци на живот и исхрана; Извор: ДЗС

Индексот на цените на мало во март 2009 година забележа намалување од 0,7% во однос на март 2008. На месечна основа, цените на мало се повисоки за 0,2%. Зголемувањето на цените е евидентирано во групата земјоделски производи од 4,8%.

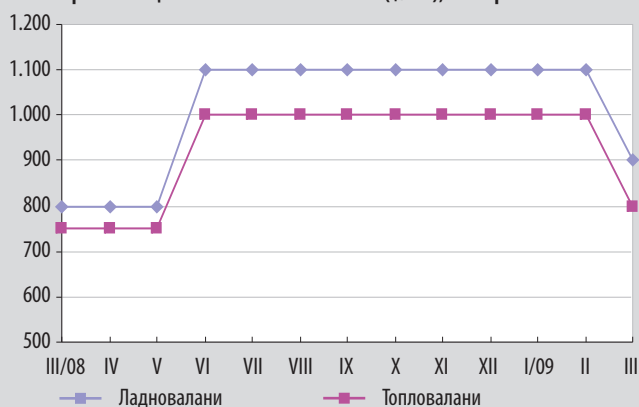
1.3. Во март 2009 година, на светските берзи е забележан благ пораст на цената на нафтата, а кај главните метали благо намалување има кај никелот и златото.

Во март, цената на нафтата на светската берза се зголеми за 8,3% во однос на претходниот месец, и достигна цена од 46,84 долари за барел. Споредено со март од претходната година, цената на нафтата е намалена за 54,6%.

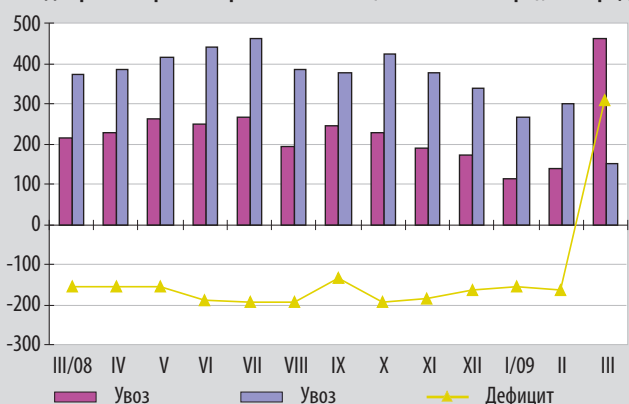
Во рамки на металните производи, никелот, како производ со високо учество во македонскиот извоз, забележа месечно намалување на цената од 6,8% и достигна цена од 9,696 долари за еден метрички тон (\$/мт). Цената на бакарот во март забележа пораст од 13,1% во однос на февруари и достигна цена од 3,750 долари за еден метрички тон (\$/мт).

И покрај ваквите движења, третиот месец од годината ќе остане запаметен по промената на цената на челичните лимови, која дојде по девет месечен период на мирување на берзанските цени на овие лимови. Притоа, намалувањето е најголемо кај ладновалните челични лимови и изнесува 20%, а кај топловаланите челични лимови намалувањето изнесува 18,1%.

Берзански цени на челични лимови (\$/мт); Извор: Светска банка

Надворешна трговска размена во РМ (во милиони евра); Извор: ДЗС

2. НАДВОРЕШЕН СЕКТОР

2.1. Во првиот квартал од 2009 година, вкупната надворешно-трговска размена (изразена во евра), се намали за 23,3% во однос на истиот период минатата година.

Притоа, физичкиот обем на извозот е намален за 35,7%, а неговата вредност изнесува 401,2 милиони евра, што претставува пад од 34,5%. Намалувањето на увезените

количини на стоки изнесува 19,8%, а неговата вредност оствари износ од 877,6 милиони евра, или намалување од 16,7%. При вакви движења на извозот и увозот на стоки дефицитот во размената остварен во првиот квартал оваа година изнесува 476,4 милиони евра, што претставува продлабочување на годишно ниво за 7,8% (34,6 милиони евра), а се должи на намаленото позитивно салдо во размената со железо и челик и нивни производи. Покриеноста на увозот со извоз во првите три месеци изнесува 45,7%, што претставува значајно годишно намалување од 12,4 процентни поени.

Извоз на нафта и производи од нафта *)				
	I-III-2008	I-III-2009	Салдо 2008-2009	Стапки во %
.000Т	80,6	73,4	-7,2	-8,9
Мил. ЕУР	42,7	23,3	-19,4	-45,4
Мил. \$	64,1	30,3	-33,8	-52,7

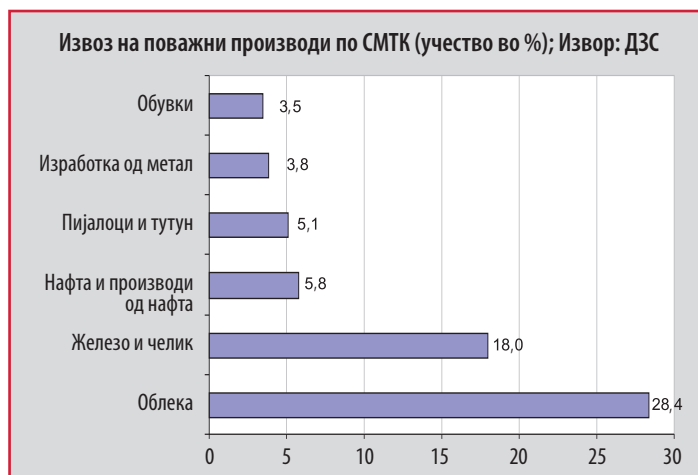
*) Претходни податоци

Увоз на нафта и производи од нафта *)				
	I-III-2008	I-III-2009	Салдо 2008-2009	Стапки во %
.000Т	355,3	429,7	74,4	20,9
Мил. ЕУР	244,7	102,3	-142,4	-58,2
Мил. \$	164,4	133,3	-31,1	-18,9

*) Претходни податоци

2.2. Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во овој период се: облека 28,4%, железо и челик 18%, нафта и производи од нафта 5,8%, пијалоци и тутун 5,1%, метална руда и метални отпадоци 3,8% и овошје и зеленчук 3,5%.

Овие шест групи производи сочинуваат 64,5% од вкупниот извоз на државата. Најголем дел од кумулативниот увоз на стоки во првите три месеци отпаѓа на: нафта и производи од нафта (102,3 мил. евра, 12%), текстилни предива и слично (60,3 мил. евра, 7%), друмски возила (55,3 мил. евра, 6%), железо и челик (47,7 мил. евра, 5%), електрична енергија (46,8 мил. евра, 5%), останата транспортна опрема (33,6 мил. евра, 4%) и друго.

2.3. Гледано по региони, во првиот квартал од 2008 година, и покрај намалениот интензитет на трговска размена со Европската унија (ЕУ 27), сепак учеството на размената со ова интеграција во вкупната надворешно-трговска размена изнесува 53% (извоз на стоки 60,1% и увоз на стоки 49,8%). Извозот во Европската Унија бележи значајно намалување од 45,7%, а увозот бележи позабавен пад од 19,1%, во однос на истиот период од 2008 година. Во анализираниот период јануари-март 2009 година, 68,5% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во трговската размена со Русија, Кина, Швајцарија, Турција, Словенија, Италија, Грција, Финска, САД и Литванија.

Извоз на железо и челик *)				
	I-III-2008	I-III-2009	Салдо 2008-2009	Стапки во %
.000Т	188,9	116,5	-72,4	-38,3
Мил. ЕУР	196,6	72,2	-124,4	-63,3
Мил. \$	294,4	93,4	-201,0	-68,3

*) Претходни податоци

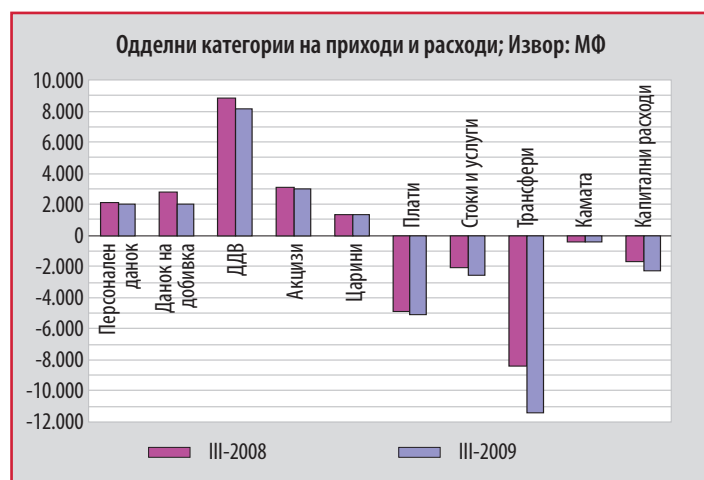
Увоз на железо и челик *)				
	I-III-2008	I-III-2009	Салдо 2008-2009	Стапки во %
.000Т	219,2	115,6	-103,6	-47,3
Мил. ЕУР	95,7	62,1	-33,6	-35,1
Мил. \$	144,1	47,7	-96,4	-66,9

*) Претходни податоци

2.4. Гледано по валутна структура 76,3% од надворешно-трговската размена е реализирана во евра и во однос на истиот период минатата година претставува пораст од 2,7 процентни поени (п.п.). На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 84,7% и 72,4%, соодветно и во однос на истиот период лани претставува пораст од 5,7 п.п. кај извозот, а кај увозот овој пораст изнесува 2,6 п.п..

3. ФИСКАЛЕН СЕКТОР

3.1. Во првите три месеци од 2009 година, вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваат 19.470 милиони денари (4,8% од БДП), што претставува помало остварување за 8,3% во однос на истиот период минатата година.

Даночните приходи во овој период се реализирани во износ од 17.167 милиони денари, што претставува помало остварување за 9,1% во однос на истиот период минатата година.

Учеството на ДДВ во вкупните даночни приходи во првиот квартал од 2009 година е доминантно и изнесува 47,6%, а на акцизите 17,3%, при што, од овие два даноци се остварени приходи од 11.139 милиони денари, односно 64,9% (речиси 2/3) од вкупните даночни приходи (2,7% од БДП). Гледано по

одделни категории, приходите од ДДВ забележаа пад од 7,7%, акцизите пад од 5,4%, данокот на добивка пад од 29,3%, приходите од царина се остварени помалку за 1,2%, додека приходите од персоналниот данок се намалени за 2,2% споредено со истиот период лани. Неданочните приходи се намалени за 6,1% во однос на истиот период минатата година.

3.2. Во овој период од 2009 година, вкупните расходи на Централниот буџет изнесуваат 21.792 милиони денари (5,3% од БДП), што е повеќе за 25,1% во однос на истиот период од 2008 година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи тековните расходи (19.510 милиони денари) учествуваат со 89,5% и се поголеми за 24,2% во однос на истиот период минатата година, додека капиталните расходи забележуваат учество од 10,5%.

Најголеми расходни ставки се трансферите (11.369 милиони денари), а втори по големина се платите и надоместоците (5.128 милиони денари). Во вкупните расходи на Централниот буџет, расходите за плати и надоместоци во овој месец учествуваат со 23,5% и во однос на истиот период лани се зголемени за 5,6%.

Расходите за стоки и услуги се извршени во износ од 2.605 милиони денари, односно имаат поголемо остварување во споредба со 2008 година за 23,6%.

Во делот на трансферите, во овој период се потрошени 36,1% повеќе средства (3.017 милиони денари) споредено со истиот период 2008 година и претставуваат најголема расходна ставка, односно учествуваат со 52,2% во вкупните расходи (2,8% од БДП). Ваквото остварување се должи

во дел и на фактот дека во дотациите до единиците за локална самоуправа се трансферира дел од данокот на додадена вредност, а се зголемува и бројот на единици за локална самоуправа кои преминаа во втората фаза на децентрализација, при што се исплаќаат блок дотациите на 68 општини за финансирање на пренесените надлежности (средствата за исплата на плати и надоместоци на вработените во локалните јавни установи и материјалните трошоци). Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се извршени во износ од 3.617 милиони денари или за 744 милиони денари повеќе (25,9% зголемување). Каматите се реализирани во износ од 408 милиони денари, што е повеќе за 3,8% во споредба со истиот период 2008 година.

Во анализираниот период средствата за капитални расходи изнесуваат 2.282 милиони денари, што претставува зголемување од 33,4% во споредба со истиот период 2008 година.

3.3. Оттука во овој период од 2009 година остварен е дефицит на Централниот Буџет од 2.322 милиони денари (0,6% од БДП), додека дефицитот на консолидираниот буџет изнесува 1.817 милиони денари (0,4% од БДП).

4. МОНЕТАРЕН СЕКТОР

4.1. Во март 2009 година примарните пари² забележуваат пораст од 6,4% на годишна основа (8,7% во февруари) во услови на раст на вкупните ликвидни средства на банките, од 16,3% и намалената побарувачка на готовите пари во оптек за 3,0%.

На месечна основа примарните пари забележаа пад од 6,0%, што се должи на намалување на вкупните ликвидни средства на банките од 8,2% и на пониската побарувачка за готови пари, која забележа пад од 3,3%.

Во март 2009 година, во услови на тендер на износи, каматната стапка на благајничките записи го задржа нивото од 7%.

Каматните стапки на државните хартии од вредност изнесуваат: 8,58% за едномесечните, 8,73% за три месечните државни записи и 7,69% за шест месечните државни обврзници.

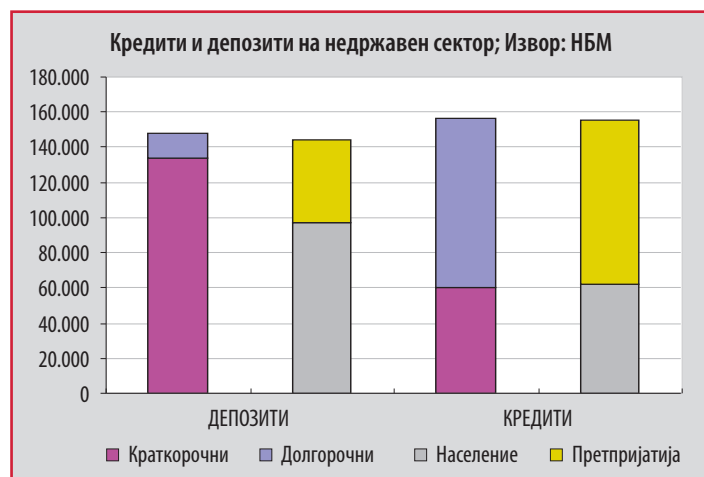
Беа одржани вкупно 6 аукции, во услови на тендер со износи за едномесечните, во услови на тендер со каматни стапки за тримесечните и шестмесечните државни обврзници и тоа: две аукции за едномесечните, две аукции за тримесечните државни записи, една аукција за шест месечните државни записи и една аукција на дванаесет месечните државни обврзници, за која не постоеше интерес од страна на инвеститорите и немаше доставени понуди.

4.2. Вкупниот депозитен потенцијал на недржавниот сектор³ во март бележи забавен раст од 7,7% на годишна основа (8,8% во февруари 2009 година). На месечна основа вкупните депозити регистрираат пад од 1,0%, како резултат на падот на депозитите на претпријатијата.

Во март 2009 година, денарските депозити бележат пад од 5,5% на месечно нив, во голема мера како резултат на намалените депозити на населението во домашна валута од 6,6%, додека

2. Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек, готовината во благајна и сметките на банките вклучително задолжителната резерва на девизните депозити.

3. Вкупниот депозитен потенцијал ги вклучува немонетарните и квази депозитите

девизните депозити остварија раст од 3,6% (речиси целосно како резултат на порастот на девизните заштеди на населението од 4,3%). На годишно ниво денарските депозити забележаа пад од 5,1%, додека девизните депозити остварија пораст од 23,3%.⁴

Од аспект на секторската структура депозитите на корпоративниот сектор бележат пад од 3,2% на месечно ниво, додека заштедите на населението регистрираат зголемување од 0,1%. Во однос на минатата година депозитите на

населението се повисоки за 12,6%, додека депозитите на претпријатијата се пониски за 11,9%.

Укажуваме дека почнувајќи од јануари 2009 година податоците од Народната банка на Р. Македонија за монетарниот сектор се компилирани врз основа на новиот сметководствен план за банки.

4.3. Во март 2009 година продолжува трендот на забавување на растот на кредитите кон приватниот сектор.

Месечниот пораст на кредитите од 0,5%, произлегува главно од зголеменото кредитирање на претпријатијата. Во однос на минатата година кредитниот раст бележи натамошно забавување и изнесува 25,4% (наспроти 29,0% во февруари 2009 година).

Месечниот пораст на кредитите на претпријатијата во март е со послаб интензитет и изнесува 0,5% (наспроти 2,0% во февруари), а кредитите кон населението регистрираа раст од 0,3% (наспроти падот од 0,1% во февруари). На годишна основа, пласманите кон населението и претпријатијата се зголемија за 27,6% и 23,7%, соодветно.

Од аспект на валутата, денарските кредити (кои ги вклучуваат и кредитите со валутна клаузула) бележат пораст од 26,1% на годишно ниво. Девизните кредити бележат пораст од 22,9% на годишна основа. Во однос на минатиот месец денарските пласмани се повисоки за 0,7%, додека девизните кредити се речиси непроменети, односно бележат пад од 0,02%.

4.4. Во март 2009 година, просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити е повисока за 0,2 п.п. и изнесува 9,9%.

Просечната каматна стапка на девизните кредити забележа раст од 0,4 п.п. во однос на февруари и се наоѓа на ниво од 7,4%. Во однос на минатата година се забележува затегнување на каматните услови на банките, односно просечната каматна стапка на денарските кредити остварува раст од 0,2 п.п.. Од друга страна пак, каматната стапка на девизните кредити бележи намалување од 0,8 п.п. на годишна основа. Меѓу банките, анализирано според големината, големите банки имаат најниска пондерирана активна каматна стапка од 9,2% за денарски и 7,1% за девизни кредити. Пасивната каматна стапка на денарските депозити во март 2009 година е пониска за 0,2 п.п. од стапката во претходниот месец и изнесува 6,6%, додека на годишна основа истата бележи зголемување од 1,0 п.п.. Просечната каматна стапка на девизните депозити е на исто ниво од претходниот месец и изнесува 3,2%, а на годишна основа бележи пораст од 1,0 п.п..

4. Почнувајќи од јануари 2009 година депозитите вклучуваат пресметана камата

4.5. Бруто девизните резерви во март 2009 година, изнесуваат 1.267,8 милиони евра и во однос на декември 2008 година остварија пад од 15,2% (227,2 милиони евра). На месечно ниво истите бележат пад од 10,3%, односно за 145,8 милиони евра, во услови на нето продажба на девизниот пазар од 130,1 милиони евра.

НБРМ преку девизните трансакции вршеше повлекување на ликвидни средства. На девизниот пазар се забележа зголемена побарувачка на девизи и како одговор на тоа продажба на девизи од страна на НБРМ.

5. СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР

5.1. Во периодот јануари-март 2009 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија се регистрирани вкупно 58.397 засновани нови работни односи. Од вкупниот број нововработени, 42,7% се однесуваат на неопределено време, додека останатиот дел се однесуваат на определено време и вршење сезонски работи. Споредено со истиот период од минатата година се забележува зголемување на бројот на засновани нови работни односи за 8,3%.

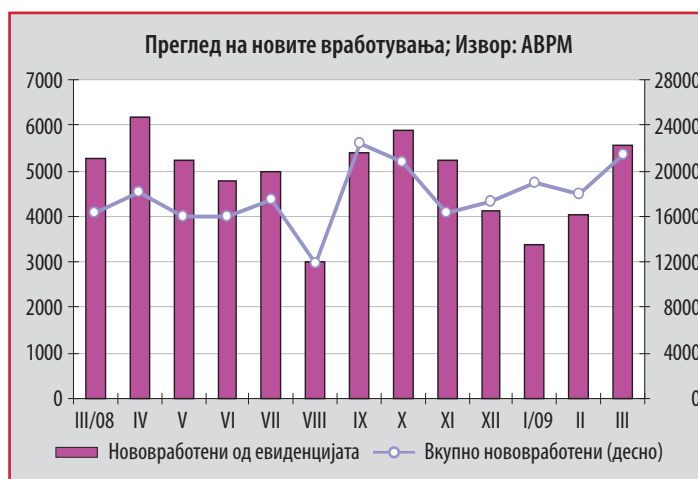
Во текот на март засновани се 21.467 нови работни односи, од кои 25,9% се од евиденцијата на невработени. Одливот на лица од регистарот на Агенцијата за вработување на Република Македонија во март изнесува 9.819, од кои 55,6% претставуваат нови засновани работни односи. Како прилив во Агенцијата се регистрирани 9.982 лица, од кои 54,7% се лица на кои им престанал работниот однос.

Резултатот е зголемување на невработеноста за 163 лица, односно за 0,05% во однос на претходниот месец. Така, во март 2009 година бројот на невработени лица изнесува 351.278.

Од вкупниот број евидентирани невработени лица, 71.421 лице (20,3%) се изјасниле дека се пријавуваат само заради остварување на правото на здравствено осигурување, додека останатиот дел активно бараат работа. Споредено со истиот месец од минатата година, бројот на невработени лица е намален за 1,8%.

Најголем дел од невработените, односно 66,2% се од урбани средини (градско население), додека 57,7%

се мажи. Анализирани според степенот на образование поголемиот дел, односно 52,7% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, додека само 7,1% имаат вишо или повисоко ниво на образование. Гледано според возрасните групи, најголемиот дел или 59,7% од невработените припаѓаат на возрасната група 25-49 години. Според времето на чекање на вработување, 50,2% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 30% чекаат вработување 8 и повеќе години.

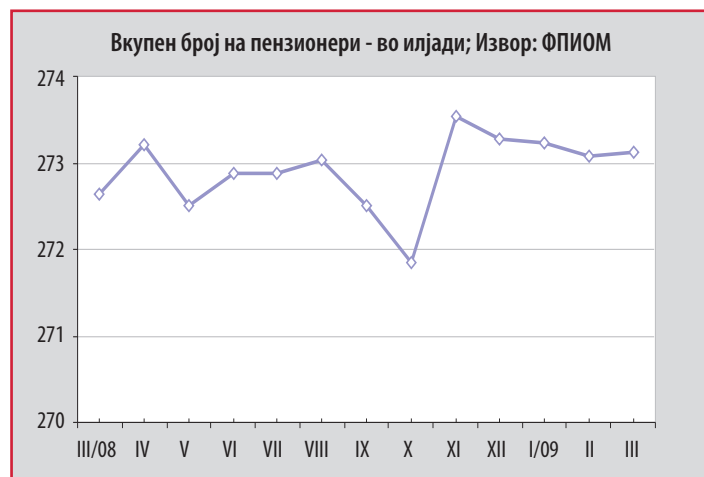

5.2. Во март 2009 година, во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување евидентирани се 273.115 пензионери, што претставува годишно зголемување од

0,17%. Бројот на корисници на пензија е зголемен за 29 лица во однос на претходниот месец.

За исплата на пензии во март се потрошени 2.650,13 милиони денари, што претставува 49,3% од вкупните социјални трансфери во владиниот Буџет.

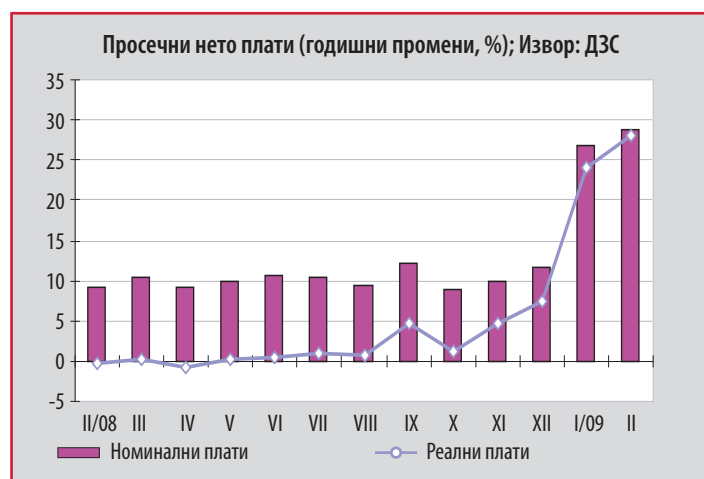
Во март 2009 година вредноста на просечната пензија изнесуваше 9.865 денари, што на годишно ниво претставува зголемување од 11,2%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во февруари 2009 година (последни расположиви податоци) изнесуваше 50,3%

5.3. Бројот на корисници на социјална парична помош во март 2009 година изнесува 53.053 домаќинства, што претставува намалување за 149 корисници во однос на претходниот месец.

Притоа, за исплата на социјална парична помош се потрошени околу 133,8 милиони денари, односно 52% од исплатите за социјална помош по сите основи. За помош по основ на туѓа нега, во март се потрошени околу 83 милиони денари за 19.484 лица, односно 32,2% од исплатите за социјална помош по сите основи. Како корисници на постојана парична

помош, овој месец регистрирани се 5.352 лица и за нив се потрошени околу 20,8 милиони денари, додека здравствена заштита користат 5.497 лица, за што се потрошени 8,1 милиони денари. По основ на останати права потрошени се околу 11,7 милиони денари, односно 4,5% од исплатите за социјална помош по сите основи. Наведените расходи за социјална помош претставуваат 4,6% од вкупните реализирани социјални трансфери во март.

5.4. Просечната месечна нето плата во периодот јануари-февруари 2009 година (последни расположиви податоци) споредена со истиот период од 2008 година бележи номинален раст од 27,5%, додека реално просечната плата е повисока за 26%.

Во февруари 2009 година просечната нето плата по вработен изнесуваше 19.598 денари, што на годишна основа претставува номинален раст од 28,9%, додека реалниот раст изнесува 28%. Процентот на вработени кои не примиле плата во

февруари 2009 година изнесува 2,8%, што е за 6,7% помалку во споредба со истиот период од претходната година.

АКТУЕЛНИ ВЕСТИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СПОРЕД АНАЛИЗА ОБЈАВЕНА ВО FDI-МАГАЗИНОТ, ДОДАТОК НА FINANCIAL TIMES МАКЕДОНИЈА Е ТРЕТА НАЈПОСЕТУВАНА ЗЕМЈА ЗА ИНВЕСТИЦИИ

Македонија е на трето место на најпосетувани инвестициски локации на Google интернет пребарувачот, покажува последната анализа објавена во ФДИ - магазинот, додаток на Financial Times. Во текст со наслов "Наплив на инвестиции во Македонија" се наведува дека земјава се наоѓа во најпребаруваните "Invest in" локации, веднаш зад САД и Франција. Ваквиот бум на Македонија се опишува како изненадувачки, затоа што за разлика од САД и Франција, кои и претходно биле во најпребарувани локации, Македонија воопшто не се појавувала на досегашните рангирања.

Во Агенцијата за странски инвестиции велат дека ваквиот пробив на Македонија е резултат на зајакната економска промоција на земјава во светот. Исто така, укажуваат дека на тоа има влијание и светската економска криза, која ги принудува компаниите да бараат алтернативни инвестициски локации за да ги намалат трошоците.

Според директорот на Агенцијата Виктор Мизо, особен ефект за подобрувањето на имиџот на Македонија имаше ТВ кампањата со двата спота за инвестирање во Македонија, емитувани во март годинава. Не треба да се занемарат и рекламите во неколку познати светски економски весници во последните две години.

- Дека Македонија станува една од поинтересните локации за странските компании покажува и 4-5 пати зголемената посета на интернет страницата на Агенцијата за странски инвестиции. Имено, за 35% е зголемен и бројот на директни посети на земјава од страна на странски фирми, или месечно повеќе од 15 компании ја посетуваат земјава, без разлика на светската економска криза - вели директорот Мизо.

RANK	COUNTRY
1	US
2	France
3	Macedonia
4	Spain
5	Germany
6	Finland
7	China
8	Denmark
9	Bavaria
10	Sweden
11	Greece
12	China
13	Turkey
14	Denmark
15	India
16	Canada

Ова е добар знак, бидејќи малиот број на странски инвестиции е една од најголемите слабости на македонската економија. Во Агенцијата за инвестиции тврдат дека за многу кусо време треба да се види и конкретен ефект од подобрениот имиџ на земјава.

- Со неколку нови компании преговорите за инвестирање се во завршна фаза - вели директорот Мизо. Станува збор за инвестиции во автобускиот и во производствениот сектор.

Олеснетите процедури и пред се ефтината работна рака, се голема предност на Македонија, во време на економска криза што го зафати светот. Доказ дека може и да се искористи овој период е затворањето на некои погони на Џонсон Контролс во Германија и префрлување на

производните линии во Македонија. Од Агенцијата велат дека од август се очекува и стартот на британскиот инвеститор “Џонсон Мети”. Во меѓувреме, се разговара и со фирми од Азија, кои преку Македонија го гледаат влезот на Европскиот пазар.

ПУШТЕНА ВО УПОТРЕБА ПРВАТА ГАСНА ЦЕНТРАЛА ВО ЗЕМЈАВА

Почна со работа првата когенеративна централа на природен гас во Македонија. Станува збор за гасна централа Когел Север, која е лоцирана во кругот на комплексот на Рудници и Железарница - Скопје, за чија изградба беа вложени 20 милиони евра. На свеченоста на која присуствуваа голем број претставници од власта, дипломатскиот кор и други гости од енергетскиот сектор, се обрати премиерот Никола Груевски, кој го подвлече значењето на енергетскиот сектор како клучен фактор за економски раст и развој на земјата.

- Електраната во целост се вклопува во напорите на Владата за привлекување инвестиции и проширување на капацитетите на електроенергетскиот систем. Ваквите инвестиции за нас се охрабрување за натамошно олеснување на условите за стопанисување, за водење бизниси и континуитет на соработката со јавниот сектор. Тие се и добар показател за мерките на Владата за ублажување на глобалната криза - рече премиерот Груевски.

Директорот на Когел Север, Александар Гечовски, истакна дека централата е прв комерцијален проект за комбинирано производство на електрична и топлинска енергија на природен гас, кој е во целост изведен во рамки на интернационалниот “механизам за чист развој” (ЦДМ), согласно Кјото Протоколот за заштита од климатски промени. Се очекува на овој начин таа да обезбеди околу 185.000 сертифицирани кредити за намалени емисии годишно, што одговара на еквивалент од 185.000 метрички тони јаглероден диоксид чија продажба треба да придонесе кон финансиската исплатливост на Проектот.

Отворањето на когенеративната гасна централа е дел од националната иницијатива за инсталирање на енергетски поефикасни индустриски и топлификациски системи, со цел да се подобри регионалната енергетска стабилност и да се намалат емисиите на стакленички гасови. Покрај намалувањето на зависноста на Македонија од увоз на електрична енергија, когенеративната гасна централа ќе придонесе за ублажување на локалните штетни влијанија врз животната средина од процесот на производството во енергетиката и во челичната индустрија.

Когенеративната технологија овозможува комбинирано производство на електрична енергија и топлина и заштеда на примарна енергија од околу 40% преку намалена потрошувачка на фосилно гориво. Произведената електрична енергија ќе ја поддржува работата на индустриско-металуршкиот комплекс Железара. Целата електрична енергија и пареа добиена од отпадната топлина на гасните мотори ќе биде искористена, исто така, во металургиските процеси. Дел од топлинската енергија за време на грејната сезона ќе биде искористена и за затоплување на градот.

180 МИЛИОНИ ЕВРА ЗА МАЛИТЕ И СРЕДНИ КОМПАНИИ

- Најмалку 180 милиони евра ќе се вложат во економијата со реализирање на кредитната линија што Европската инвестициска банка и ја одобри на Македонија - соопшти вицепремиерот Зоран Ставрски.

Средствата ќе почнат да се повлекуваат во јули, а ќе се искористат во две насоки, како краткорочни кредитни линии за подобрување на ликвидноста на домашните компании или за рефинансирање на нивните постојни кредити и како долгорочни, на три до пет години, за инвестиции во машини и опрема. Каматната стапка ќе биде лимитирана на 6%.

Освен одобрените 100 милиони евра од Европската инвестициска банка, речиси уште толку ќе обезбедат и домашните банки, за што е потврдено од менаџерскиот тим на банките.

- Кредитите се наменети за малите и средни претпријатија, а како, под кои услови и на кои фирми ќе им бидат одобрувани, ќе одлучат банките. Државата обезбедува 50% од средствата на кредитот, ја субвенционира каматата и гарантира за половина од пласманот. Практично им помага на деловните банки и фирмите да склучат договор, односно проектот да биде со помал ризик и попрофитабилен – истакна вицепремиерот Ставрски.

- Државата - напомена Ставрски - ќе ја даде сопствената половина од кредитните средства со каматна стапка од 1 до 2% и во денари, без девизна клаузула, независно дали станува збор за краткорочните кредити до 12 месеци или за долгорочните. Државата со тоа покажува дека девизниот курс ќе биде стабилен во наредните три, четири, пет години - истакна вицепремиерот.

Банкарските кредити ќе им се даваат на претпријатијата зависно од нивната големина и бројот на вработените.

КОМПАНИИТЕ ЗДРУЖЕНИ ВО КЛАСТЕРИ ИМААТ ПОЛЕСЕН ПРИСТАП НА СТРАНСКИТЕ ПАЗАРИ

Намалување на производните трошоци, поефикасна работна сила, подобар пристап до пазарот, поголема конкурентност и привлекување инвестиции, се само дел од придобивките на кластерското здружување, истакна министерот за економија Фатмир Бесими, отворајќи ја Втората меѓународна конференција за кластери.

- Во Македонија има околу 10 кластери во различни области, информатичка технологија, прехранбена, чевларска и автомобилска индустрија, текстил... Овој начин на организирање придонесува не само за развој на гранките, туку и за регионален развој - посочи министерот Бесими. Според него, соработката е важна во време кога бизнисите се развиваат, но уште поважна е во време на криза.

- За успешно функционирање на кластерите клучна е улогата на фирмите, нивната иницијатива за здружување, но мора да постои и бизнис клима, која ја создаваат и поддржуваат Владата и јавниот сектор - изјави Андреа Форти од ЕУ комитетот за региони.

ДРЖАВАТА ЗАЈМИ 30 МИЛИОНИ ЕВРА НА ДОМАШЕН ПАЗАР

На аукцијата на тримесечни државни записи без девизна клаузула вкупната понуда изнесуваше 1,2 милијарди денари, побарувачката изнесуваше 1,5 милијарди денари, а реализацијата изнесуваше 902 милиони денари. Каматната стапка на оваа аукција изнесуваше 9,43%, на годишно ниво.

На аукцијата на тримесечните државни записи со девизна клаузула вкупната понуда изнесуваше 650 милиони денари, а побарувачката беше двојно поголема и изнесуваше 1,3 милијарди денари, додека се реализираа 650 милиони денари. Каматната стапка на оваа аукција беше однапред определена и истата изнесуваше 5,25%, на годишно ниво. Понудата на дванаесетмесечните записи изнесуваше 350 милионин денари, со огромна побарувачка од 878 милиони денари, а реализацијата изнесуваше 350 милиони денари. Каматната стапка на оваа аукција беше однапред определена и истата изнесуваше 7,00%, на годишно ниво.

Состојбата на емитуваните државни хартии од вредност заклучно со денешната аукција изнесува 139,3 милиони евра, што е за 17,3 милиони евра повисоко ниво од 31.12.2008 година.

ЕВРОПСКАТА БАНКА ЗА РАЗВОЈ ОДОБРИ 23,5 МИЛИОНИ ЕВРА ЗА СОЦИЈАЛНИ СТАНОВИ

Банката за развој при Советот на Европа и одобри заем на Македонија во износ од 23,35 милиони евра за реализација на Проектот за домување на социјално ранливи групи.

Вкупната вредност на проектот е 50,7 милиони евра, а Македонија ќе учествува во реализацијата со средства од Буџетот.

Имплементацијата на проектот започна во 2007 година, а досега се изградени три станбени објекти, додека во тек е изградбата на дополнителни дванаесет. Со Проектот е предвидена изградбата на вкупно 37 згради, со 1708 станови, во 19 градови во Македонија.

Крајни корисници на овие станови ќе бидат припадниците на социјално ранливите групи граѓани - деца без родители над 18 години, невработени лица и лица корисници на социјална помош, жители на региони погодени од природни катастрофи, инвалидизирани лица или домаќинства кои имаат инвалидизирано лице, социјално загрозени лица припадници на ромската популација, самохрани родители со малолетни деца. Се очекува реализацијата на проектот да заврши до 2012 година.

ШПАНСКА КОМПАНИЈА ЌЕ ГРАДИ ФАРМА СО 50 ВЕТЕРНИЦИ ВО ОПШТИНА РАНКОВЦЕ

Компанијата „Инвал“ од Шпанија, специјализирана за производство на струја од ветерници, преку фирмата-ќерка во општината Ранковце, ќе инвестира 180 милиони евра за фарма од 50 ветерници со јачина од три мегавати.

- Добивме позитивно мислење од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање за изградбата на фарма на ветерници во

општина Ранковце - изјави за МИА ранковскиот градоначалник, Орце Тодоровски.

Фармата на ветерници ќе биде поставена на планината Герман, од селото П'клиште до локалитетот Биљино. По финализирањето на уште некои технички елементи очекуваме наскоро да се отпочне со изведбените работи на овој значаен инфраструктурен и еколошки проект.

- Со завршување на инсталирањето на фарма на ветерници, освен што ќе ги напојуваме со електрична енергија домаќинствата од општината Ранковце, ќе ги напојуваме и некои населени места од соседните општини - Кратово и Крива Паланка - додаде Тодоровски.

ШВАЈЦАРСКАТА ЛАУФЕНБУРГ ВЛЕГУВА ВО БИЗНИСОТ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ВО МАКЕДОНИЈА

Претпријатието за електрична енергија Лауфенбург од Швајцарија отвори фирма во Македонија. Основна дејност на новата фирма, која се вика ЕГЛ Дооел и е со седиште во Скопје, е трговија на големо со цврсти, течни и гасовити горива.

Фирмата Лауфенбург е меѓу поголемите трговци со струја со Европа, а исто така тргува и со гас и со други поврзани енергетски производи. Лауфенбург е членка на групацијата Ахро Holding AG, која е еден од најголемите енергетски компании во Швајцарија. Присутна е во 19 европски земји, а во регионот е присутна во Косово, Албанија, Бугарија, Србија, Романија и Грција. Има 725 вработени, а минатата година ја заврши со профит од 315 милиони швајцарски франци (207 милиони евра).

МАКЕДОНИЈА ПИЕ НАЈКВАЛИТЕТНА КОКА – КОЛА ВО СВЕТОТ

“Пивара Скопје” доби признание од претставниците на Соса-Кола компанијата за најдобар квалитет на Соса-Кола производите во светот.

Според Соса-Кола компанијата, “Пивара Скопје” е највисоко рангирана според индексот за квалитет на пијалаци (BPQI) во 2008 година меѓу сите полнилници во Соса-Кола системот во 178 земји. Ова признание е потврдено со постојано анализирање на квалитетот на производите во текот на целата година од страна на Соса-Кола компанијата во светски рамки.

- Со задоволство можам да кажам дека производите на Соса-Кола произведени во Македонија се со највисок квалитет - изјави Тим Брет, регионален претседател на Соса-Кола компанијата, при предавање на признание за Скопската пиварница.

Покрај признание за квалитет, “Пивара Скопје” доби и признание за исклучителните резултати за квалитетот на производите и од групацијата Соса-Кола Hellenic, која во моментот е присутна во 28 земји со повеќе од половина милијарда потрошувачи.

Пивара Скопје АД е меѓу првите компании во регионот што ги има воведено највисоките

системи за квалитет, меѓу кои стандардите ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001, HACCP и ISO 17025, а воедно таа е водечка компанија во процесот на имплементација на Директивата на ЕУ за пакување и отпад од пакување. Исто така, Пивара Скопје е првата компанија во Македонија што го има воведено стандардот ISO 22000 за интегрирано управување со безбедноста на храната во делот на безалкохолните пијалаци и пивото.

КОЧАНСКАТА ФАБРИКА „РУЕН ИТ“ ЌЕ ПРОИЗВЕДУВА СПОЈНИЦИ ЗА ФРАНЦУСКИ „ВАЛЕО“

Фабриката за производство на автомобилски делови „Руен ИТ“ од Кочани започна да произведува спојници за француската фирма „Валео“.

Во погоните на оваа кочанска фабрика за автомобилски делови ќе се произведуваат компоненти на спојници во прва градба во производите на автомобилскиот гигант „Валео“, кој како светски добавувач на делови за автомобилската индустрија е присутен кај сите современи лесни и товарни возила и од најновата генерација.

- Да се биде официјален добавувач на Валео од Франција, пред сите други добавувачи на спојници во светот, значи да се поседува референцата за квалитет која е потребна и барана во автомобилската индустрија во светот - изјави Сашко Ников, директор за производство во Руен ИТ.

ХАИЕР И ТРИВЈУ ОСНОВАА ЗАЕДНИЧКА ФИРМА ВО МАКЕДОНИЈА

Кинеската компанија Хаиер и корејската Тривју основаа заедничка фирма во Македонија, чија основна цел, според податоците од Централниот регистар ќе биде производство на електронски составни делови. Новата фирма Тривју Хит ДОО Скопје е основана со основачки влог од 5 илјади евра. Станува збор за фирма преку која ќе се реализира најавената инвестиција на корејската фирма Тривју во слободната економска зона Бунарџик, во изградба на фабрика за електронски делови. Неодамна претставници на двете компании беа во Македонија, кога биле договорени и техничките детали околу изградбата на фабриката во Бунарџик. Во новата

фабрика, која треба да почне да се гради многу брзо, освен ЛЦД монитори и електронска опрема ќе се произведуваат и десктоп и лаптоп компјутери. Станува збор за инвестиција од 4 милиони евра, со која треба да се отворат околу 100 нови работни места. Инаку, корејската Тривју е една од водечките производители на ЛЦД монитори во светот, додека кинеската Хаиер и е позната на македонската јавност како компанија преку која македонската влада ги увезе сите компјутери за да го реализира проектот „компјутер за секое дете“.

ИТАЛИЈАНСКАТА ФИРМА „ИМПЕПА“ ОТВОРИ ФАБРИКА ВО ШТИП

Во Штип беше отворена фабриката за производство на метални twist-off капачиња „Импеппа“. Италијанскиот инвеститор Пасквалино Риспо изјави дека годишно во штипската фабрика ќе се

произведуваат 125 милиони капачиња за козервирано овошје и зеленчук и сокови.

- Во оваа фабрика инвестиравме 1.250.000 евра. Производите се наменети за пазарите во Србија, Бугарија, Италија и Грција, а имаме мал број вработени бидејќи се е автоматизирано - рече г-дин Риспо.

- Во Македонија инвестирам, затоа што имав соработка со одредени компании. Нашата италијанска фирма „Мапа“ ја изгради месната индустрија во Гостивар, а имаме фабрики и во Италија и Русија - изјави г-дин Риспо.

ВЛАДАТА ЌЕ ФИНАНСИРА ИЗГРАДБА НА ФАБРИКА ЗА МЛЕКО ВО ПРАВ

- За 37 милиони денари се зголемува кофинансирањето за набавка на опрема за производство на млеко во прав. Наместо досега предвидените 13 милиони, ќе изнесува 50 милиони денари - соопшти на прес-конференција министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство Ацо Спасеноски.

- За оваа мерка од Програмата за рурален развој може да аплицираат сите правни лица во Македонија кои сакаат да инвестираат во набавка на опрема за отворање погон за производство на млеко во прав. Рокот е до 30 јуни, но ако нема доволно интерес, ќе се пролонгира за уште еден месец. Се кофинансираат 50% од инвестицијата или максимум 50 милиони денари - рече Спасеноски.

Целта е да се реши проблемот со шпицот на производство. Млекото во прав ќе го користи главно кондиторската индустрија, која засега е зависна од увоз на овој тип сировина. Годинава има огромен интерес за инвестиции во земјоделството. Лани за Програмата за рурален развој биле поднесени 680 барања, а годинава пристигнале 2.400.

Програмата за рурален развој, која практично значи директно инвестирање, е подготовка за користење на парите од европските претпристапни фондови. Годинава е проектирана на 422 милиони денари, што е речиси три пати повеќе во однос на 2008, кога сумата изнесуваше 180 милиони денари. Најголем дел од средствата се наменети за подобрување на конкурентноста на земјоделските економии и нивна модернизација.

T-MOBILE ВОВЕДЕ 3Г ТЕХНОЛОГИЈА

T-Mobile Македонија им овозможува на своите корисници да имаат брз мобилен интернет и видеотелефонија преку 3-Г технологијата. Пристапот до мобилниот интернет е со брзини до 7,2 мегабити во секунда и сите апликации, како на пример, сурфање, видео стриминг, даунлодирање и пренесување на податоци, е-пораки и слично ќе бидат со многу подобар квалитет.

Видео телефонијата ќе им овозможи на корисниците да го гледаат соговорникот додека разговараат на телефон, во реално време.

T-Mobile ја лансираше 3-Г технологијата во соработка со Ериксон, кој комплетно ја обезбеди целокупната, високо развиена мрежа. 3-Г мрежата ќе им биде овозможена автоматски на сите T-Мобиле корисници и тарифни модели-припејд, постпејд и бизнис.

За почеток, мрежното покривање ги опфаќа поголемите градови во Македонија: Скопје, Битола, Прилеп, Тетово, Гостивар, Охрид, Струга, Велес, Куманово, Штип и Струмица. Набрзо ЗГ мрежата ќе се прошири и во Кочани, Кичево и Кавадарци, а понатаму ќе се проширува и во другите населени места низ Македонија.

СРЕБРЕНИ МЕДАЛИ ЗА ВИНАТА НА ФОНКО ВО КАНАДА

Вината Каберне Совињон 2006 и Шардоне 2008 на винаријата Фонко добија сребрени медали за квалитет на најпрестижното оценување за вино "Selection Mondiales des Vins Canada" во Канада.

Овие две вина добија сребрени медали во конкуренција на на 1836 мостри од повеќе од 600 производители од целиот свет.

Да се продаде и извезе вино во услови на глобална криза е од големо значење за винаријата Фонко, а впрочем и за сите други винарии во Македонија, а овие признанија, како и претходните четириесетина златни и сребрени медали освоени на најзначајните вински манифестации во Европа и Светот, ќе го олеснат пристапот на "Fonko Wines" до пазарите на земјите увознички на вино.

НА СИТЕ ГРАНИЧНИ ПРЕМИНИ ЌЕ БИДАТ ПОСТАВЕНИ СИСТЕМИ ЗА КОНТРОЛА НА ХРАНАТА

Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство Ацо Спасеноски ги посети одделенијата за ветеринарна и фитосанитарна инспекција на граничниот премин Богородица.

- Согласно стратегијата на Владата вакви системи за контрола на прехранбените производи кои ја преминуваат нашата граница ќе бидат воведени на сите гранични премини. Засега, системот на интегрирано гранично управување што подразбира 24 часовна контрола, седум дена во неделата, освен на Богородица, функционира и на Меџитлија, а во тек е тендерска постапка за изградба на вакви објекти и на останатите 10 гранични премини во државата - изјави министерот Спасеноски.

Министерството за земјоделство ги има предвид барањата на бизнис заедницата за скратување на времето на чекање на увозно-извозните и на транзитни пратки, поради што во постапка е воведување едношалтерски систем.

- Тоа подразбира забрзан проток на информации во тек на административната постапка и координирано управување од сите институции што имаат надлежност во контролата на граничните премини - рече Спасеноски.

Со новиот апликативен софтвер се овозможува целиот процес на ветеринарна проверка на артиклите од анимално и растително потекло да биде изведена на границите. Едношалтерскиот систем за увоз и извоз подразбира и т.н. One stop shop контрола, што практично значи дека целата проверка на податоците, документите, мострите и потврдата за квалитет се изведуваат при едно застанување на возилото.

ВО ИНДУСТРИСКАТА ЗОНА КАЈ БОРИСОВО ЌЕ СЕ ОТВОРАТ 20 НОВИ ПОГОНИ

Во индустриската зона кај Борисово, во општина Ново Село, и покрај актуелната економска криза, постои интерес за изградба на преработувачки капацитети, особено кај странските инвеститори, пред се поради поволните цени на комуналиите, суровините и ефтината работна сила.

Како што е планирано во оваа индустриска зона, во која целосно е решена патната инфраструктура, на простор од околу 45.000 м² ќе бидат изградени 20-тина објекти за обработка на дрво, за откуп, складирање и калибрирање на земјоделски производи и други мини-фабрики, во кои се очекува да бидат вработени стотици нови работници.

ВЕСТИ ОД РЕГИОНОТ

КОМОРИТЕ НА МАКЕДОНИЈА, АЛБАНИЈА, ЦРНА ГОРА И КОСОВО СО ЗАЕДНИЧКИ ПРОЕКТИ

Стопанските комори на Македонија, Албанија, Црна Гора и Косово заеднички ќе аплицираат кај институциите на ЕУ и кај други меѓународни организации за развојни програми фокусирани на нивните земји.

Ова го предвидува Меморандумот што во Валона, Република Албанија, го потпишаа претседателите на стопанските комори на четирите земји: Бранко Азески, Илир Жила, Миодраг Мијушковиќ и Бесим Беќај.

Со Меморандумот се предвидува и покренување иницијативи пред владите за унапредување на патната инфраструктура, со цел подобра комуникација, заеднички настап на саемски манифестации, заеднички туристички пакети, како и едукација.

ФОРМИРАН МАКЕДОНСКО-СЛОВЕНЕЧКИ БИЗНИС КЛУБ ВО ЛЈУБЉАНА

Присуство на македонските компании во Словенија, нивна соработка со словенечки партнери, проширување на соработката врз основа на заемен економски интерес, кој е појдовен за секој деловен субјект, како и поуспешен настап на нашите компании на пазарите во ЕУ и од таму до трети пазари, како рускиот и оние на блискиот и далечниот исток, е целта на Македонско-словенечкиот бизнис клуб, кој во Љубљана го одржа основачкото собрание.

Клубот засега има 60-тина компании од сите категории - големи, средни и мали, кои главно соработуваат со Македонија, но идејата на покренувачите на иницијативата за клубот е тој број да се зголеми. Идејата за негово формирање е покрената од страна на македонската Амбасада во Словенија, Стопанската комора на Словенија, почесниот конзул на Македонија во Крањ, како и поранешниот амбасадор на Словенија во Македонија, а промовирана за време на посетата на премиерот Никола Груевски на почетокот на годината.

Претседател на Клубот е поранешниот словенечки амбасадор во Македонија Марјан Шифтар, кој истакна дека клубот за него претставува практична реализација на неговото богато искуство и импресии од Македонија.

ЕК ОДОБРИ ПОМОШ ОД 1,2 МИЛИЈАРДИ ЕВРА НА СЛОВЕНИЈА

Европската комисија и одобри помош на Словенија во вредност од 1,2 милијарди евра за надминување на последиците од економската и од финансиската криза во нејзината економија. Според актуелните распределби во ЕУ, помошта може да се распредели во вид на гаранции за инвестициски кредити и кредити за обртен капитал, склучени до 31 декември 2010 година.

Европската комисија соопшти дека оваа помош е со времено ограничување и важи само за претпријатија кои се нашле во тешка ситуација по 1 јули 2008 година.

ПАД ЗА 50% НА СТРАНСКИТЕ ИНВЕСТИЦИИ ВО БУГАРИЈА

Бугарските странски директни инвестиции во првите четири месеци од 2009 година во однос на истиот период лани се намалиле за скоро 50%, соопшти Бугарската национална банка.

Во вкупен износ, странските инвестиции во Бугарија во овој период достигнале 955,4 милиони евра, што е 2,8% од вредноста на БДП, но е многу помалку во однос на учеството од 5,6% во БДП лани. Износот на странските инвестиции само во април изнесувал 205 милиони евра, што е за 71,6% помалку во однос на истиот месец лани кога изнесувале 772 милиони евра.

Според соопштените податоци, директните странски инвестиции во Бугарија покриле 56,5% од тековниот дефицит, додека во истиот период лани тоа изнесувало 69,3%. Бугарскиот надворешно трговски биланс во првите четири месеци е негативен и изнесува 1,603 милијарди евра. Минатата година во истиот период изнесувал 2,541 милијарди евра.

ТУРЦИЈА И СРБИЈА ПОТПИШАА ДОГОВОР ЗА СЛОБОДНА ТРГОВИЈА

Државниот секретар за надворешна трговија на Турција, Зафир Чалајан, и српскиот заменик-премиер Млаѓан Динкиќ во Истанбул потпишаа Договор за слободна трговија.

Договорот ќе почне да се применува од 1 јануари 2010 година, по моделот на асиметрична либерализација на трговијата во корист на српската страна.

ХРВАТСКА И СРБИЈА СО РАСТ НА ИНФЛАЦИЈАТА ЗА МАЈ

Годишната инфлација во Хрватска за мај порасна за 2,7% во однос на истиот период минатата година. Според аналитичарите, ова претставува успорување на растот на инфлацијата во мај во однос на април, кога инфлацијата во хрватската економија достигна 3,9%. Во Хрватска најголемо поскапување забележле облеката и чевлите од 1,8%, потоа цените на транспортот со 0,8% и цените на угостителските услуги за 0,4%. На годишно ниво, во Хрватска најмногу пораснале цените на здравствените услуги, за дури 18%. Оваа е најниска инфлација во Хрватска по август 2007 година, кога годишната инфлација изнесуваше 2,6%.

Со раст на инфлацијата се соочува и Србија. Годишната инфлација за мај кај нашиот северен сосед изнесува 9,1%. Овој раст на цените во Србија се должи на растот на цените на

прехранбените производи. Најголем раст на цените во Србија забележале стоките за широка потрошувачка и тоа за 10,4%.

ХРВАТСКА СЕ ЗАДОЛЖУВА СО 750 МИЛИОНИ ЕВРА

Владата на Хрватска се задолжува во странство за рекордни 750 милиони евра, што е најголемо задолжување на Хрватска од осамостојувањето.

- Вака добиените средства ќе се потрошат за покривање на тековните отплати на главнините на кредитните обврски што ќе дојдат оваа година за наплата - појасни хрватскиот премиер Иво Санадер. Тој рече дека земјата се задолжува само за да се ослободи простор на домашната економија кај хрватските банки, но и да се испита позицијата на меѓународниот пазар. Хрватскиот надворешен долг моментно изнесува 39,9 милијарди евра.

ВО ХРВАТСКА ЌЕ СЕ ГРАДИ НАЈГОЛЕМАТА БИОЕЛЕКТРАНА ВО ЕВРОПА

Во хрватскиот град Вуковар е ставен каментемелник на најголемата електрана на биомаса во Европа. Електраната ќе има капацитет од 10 мегавати. Со енергијата која ќе се произведува во биоцентралата ќе се снабдува град од 60.000 жители.

Електраната ќе има двојна намена. Покрај електричната енергија во неа ќе се произведува и топлинска енергија, која ќе се користи за загревање на стакленици.

Како гориво за производство на енергија ќе се користи биомаса.

Електраната ќе биде пуштена во погон 2010 година.

ПАД НА ИНДУСТРИСКОТО ПРОИЗВОДСТВО ВО СРБИЈА ЗА 21,1%

Индустриското производство во Србија во април годинава опадна за 21,1% во однос на истиот месец лани, соопшти Заводот за статистика во Белград.

Според официјалните информации, индустриското производство во Србија, во првите четири месеци годинава е за 17,8% пониско во однос на истиот период во 2008.

На падот на производството во април, најмногу влијаело намаленото производство на металите, хемикалиите и хемиските производи, струјата, моторните возила и мебелот.

СРБИЈА ВОВЕДУВА ДАНОК НА МОБИЛНИ ТЕЛЕФОНИ

Мобилните оператори во Србија почнаа да го применуваат дополнителниот данок на услугите на мобилната телефонија од 10%.

Данокот, како што е соопштено, ќе важи за сите услуги на мобилната телефонија, освен за купување на телефонски апарати, модеми и сим картички.

Привремениот данок на мобилна телефонија е воведен за зголемување на буџетските приходи во годината кога Србија ја тресат ефектите на глобалната економска криза.

КРЕДИТ НА СВЕТСКА БАНКА ЗА ТРИ ДЕЛНИЦИ ОД КОРИДОРОТ 10 ВО СРБИЈА

Кредит од 388 милиони долари ќе и одобри Светската банка на Србија за изградба на три делници од автопатот на Коридорот 10.

Кредитот се однесува на делниците Грабовица-Грделица, Владичин Хан – Долни Нерадовац и Димитровград - граница со Бугарија.

Светска банка соопшти дека по завршените преговори со Владата на Србија се очекува кредитот, со рок на отплата од 20 години, грејс период од осум години и каматна стапка од 1,6% годишно, да биде одобрен во јули.

СИМПО И ИКЕА ПОТПИШАА ДОГОВОР ВРЕДЕН 5,5 МИЛИОНИ ЕВРА

Претставниците на Симпо од Врање и шведската Икеа потпишаа договор за соработка вреден 5,5 милиони евра.

Во Симпо очекуваат дека оваа година ќе испорачаат мебел во вредност од околу 10 милиони евра.

Договорени се и нови облици на соработка, а заклучено е дека приоритет мора да имаат работите кои ќе се извршуваат на рускиот пазар.

ПРЕПОЛОВЕНИ СТРАНСКИТЕ ИНВЕСТИЦИИ ВО ЦРНА ГОРА

Од почетокот на годината вкупниот прилив на странски директни инвестиции изнесува 117,7 милиони евра и е за 48,4% помалку споредено со истиот период лани, додека пак одливот по основ директни инвестиции изнесува 29,3 милиони евра, што е за 66,2% помалку споредено со истиот период 2008 година.

Црна Гора во последните неколку години беше на врвот на на економиите кои се во транзиција кога станува збор за странски инвестиции.

БХ ЕРЛАЈНС СО РЕДОВНИ ЛЕТОВИ НА РЕЛАЦИЈА САРАЕВО – ПОДГОРИЦА – СКОПЈЕ

Босанската авио компанија БХ Ерлајнс започна со редовни летови на линијата Сараево – Подгорица – Скопје.

На оваа релација ќе се лета во среда, петок и недела. Летовите меѓу Скопје и Подгорица ќе се обавуваат два пати неделно и тоа во среда и во петок. На овие линии ќе сообраќа авион од типот ART 72 со 66 седишта.

Летовите од линијата Скопје – Подгорица - Сараево, поради соработката на компанијата со Туркиш Ејрлајнс, временски се усогласени со летовите за Истанбул од Сараево.

ШТАТКРАФТ И ЕВН ЌЕ ИНВЕСТИРААТ 950 МИЛИОНИ ЕВРА ВО АЛБАНИЈА

Камен темелник за изградба на три хидроцентрали во вкупна вредност од 950 милиони евра е поставен на реката Девол, во Албанија.

Станува збор за заедничка инвестиција на австриската компанија ЕВН, која е присутна во Македонија и норвешката Штаткрафт.

Предвидено е идните хидроцентрали да бидат со вкупен капацитет од 340 MW и просечно годишно производство од 1,000 GWh.

На свеченоста присуствуваа албанскиот премиер, Сали Бериша, Гувернерот на Долна Австрија, Ервин Прел и Извршниот директор на ЕВН, Буркард Хофер.

Инволвирањето на ЕВН во секторот за хидроелектрична енергија е дел од утврдениот стратешки развој на ЕВН за Западен Балкан. Во моментот, ЕВН снабдува со електрична енергија околу 2,3 милиони потрошувачи во Бугарија и Македонија. Целта на ЕВН е да ги надоградува производствените капацитети, изјави Буркард Хофер.

Индексот на цените на мало во Турција во мај се зголемил за 0,64%, а индексот на цените на производителите се намалил за 0,05%.

Во мај 2008 година, индексот на прехранбените стоки се зголеми за 1,49%, а индексот на цените на производителите беше зголемен за 2,12%.

СТАТИИ

ИНТЕРТЕМПОРАЛНАТА ТРГОВИЈА, ЕКОНОМСКИОТ РАСТЕЖ И СТАБИЛНОСТА: ИСКУСТВА НА ЕВРОПСКИТЕ ТРАНЗИЦИСКИ ЕКОНОМИИ*

1. ВОВЕД

М-р Александар СТОЈКОВ¹

Драматичниот растеж на интертемпоралната трговија на транзициските економии во текот на доцните 90-ти години на минатиот век и првата деценија од новиот милениум, отсликан низ растечките дефицити на тековната сметка и влошените позиции на нето странската актива, поттикна силен интерес за анализа на нивната екстерна одржливост. Со цел да се испитаат потенцијално негативните ефекти од епизодите на драматично приспособување на тековната сметка на платниот биланс ("ранлива" перспектива на екстерното приспособување), оваа студија разработува модел на економски растеж, кој наликува на научниот опус на Робер Баро. Исто така, во трудот се истражува дали големите и опстојувачки дефицити на тековната сметка од платниот биланс на европските транзициски економии поттикнуваа повисоки стапки на економски растеж во изминатите 15 години. Емпириската стратегија почива на небалансиран статички панел модел со фиксни ефекти, кој користи податоци за 15 развиени и 13 транзициски економии од регионот на Европа, организирани во пет, четири и тригодишни интервали во периодот 1976-2005 година.

Во следната секција се анализа поврзаноста меѓу меѓународните финансии и економскиот растеж во транзициските економии од аспект на тековите (продлабочените дефицити на тековната сметка) и приспособувањето на фондовите (stock adjustment), односно преку влошените позиции на нето странската актива. Според преовладувачката неокласична економска теорија, и двата аспекта го одразуваат квантумот на странски капитал во земјата реципиент. Таа предвидува дека капиталот истекува од земјите со повисок доход и релативно повисока капитална опременост на трудот кон земјите со понизок доход, во потрага по повисоки стапки на принос. Третата секција разработува аналитичка рамка на надграден модел на економски растеж, додека во следната секција се елаборираат техниките за оценување на параметрите и некои прашања поврзани со податоците. Во петтата секција се прикажани дијагностичките тестови и емпириските резултати, додека во последната секција се поместени заклучните согледувања и препораките за креаторите на економската политика.

* Мислењата изразени во овој текст се на авторот и не мора во целост да ги претставуваат ставовите на Министерството за финансии

1. М-р Александар Стојков е асистент на економската катедра во рамки на Институтот за деловно право и економски науки
E-mail: astojkov@pf.ukim.edu.mk

2. ЕКСТЕРНАТА НЕРАМНОТЕЖА И ЕКОНОМСКИОТ РАСТЕЖ

Претпоставеното влијание на екстерните дефицити врз понудата може да биде преку неколку канали: најнапред, нивните извори на финансирање (нето приливите на странски директни и портфолио инвестиции) ги дополнуваат ретките ресурси на земјата реципиент и ја поттикнуваат домашната инвестициска активност. Второ, екстерните дебаланси го зголемуваат фондот на знаење во општеството преку технолошката содржина, која е вградена во увезените добра за продуктивни цели. Во случајот на земјите кредитори, суфицитот на тековната сметка од платниот биланс обезбедува нивелирање на потрошувачката (consumption smoothing) на економските агенти и проширени можности за поголеми приноси (приспособени за ризикот) во странство. Сепак, наспроти теориската увереност на развојната литература од неокласична провиниенција, не само што капиталот патува главно меѓу развиените економии, туку и во многу случаи од земјите со понизок кон земјите со повисок доход (Lucas, 1990).

Изворите на финансирање на дефицитот на тековната сметка се битни, не само од аспект на дистинкцијата меѓу должничките и недолжничките форми, туку многу повеќе од аспект на нивното влијание врз капиталните фондови на економијата, квантумот на знаења и перспективите за економски растеж. Емпириската литература сеуште покажува разногласие во однос на врската меѓу меѓународните текови на капиталот и економскиот растеж. Kose et al. (2006) наоѓаат ограничени докази дека продлабочената финансиска интеграција има поволни ефекти врз економскиот растеж. Prasad et al. (2007) укажуваат дека 61 земја во развој, која се потпира на странскиот капитал не остварила повисоки стапки на економски растеж на долг рок, главно поради ограничениот апсорпционен капацитет за странски капитал. Наспроти овие согледувања, Abiad et al. (2007) заклучуваат дека меѓународниот капитал во Европа тече “надолу”, односно од развиените кон транзициските економии од Централна, Источна и Југоисточна Европа.

Вклучувањето на нето странската актива, како објаснувачка варијабла на економскиот растеж, е мотивирано од студијата на Lane and Milesi-Ferretti (2006), чии заклучоци упатуваат дека користите од меѓународната финансиска интеграција се повеќе поврзани со бруто износите на странски средства и обврски, отколку со тековите на капитал. Всушност, пристапот на приспособување на фондовите при анализа на надворешната нерамнотежа претпоставува дека не е толку битна тековната сметка на платниот биланс, колку што е нето странската актива (Calderón et al. 2000). Нето странската актива, притоа, се дефинира како разлика меѓу состојбата на средствата во странство, кои ги поседуваат домашните резиденти, и состојбата на домашните обврски, кои претставуваат имот на странските резиденти. Промените на состојбата на нето странската актива се должат не само на салдото на тековната сметка на платниот биланс, туку и на промените во вреднувањето на средствата и обврските.

Уште еден аргумент во прилог на вклучувањето на нето странската актива, покрај тековната сметка на платниот биланс, е разединувањето во движењата на двете варијабли, кое се случи во ерата на зголемената меѓународна мобилност на капиталот. Како што илустрира Табелата бр.1, големината на коефициентот на корелација опаѓа со текот на времето, што е во согласност со очекувањата дека промените во вреднувањето на средствата и обврските покажуваат се’ поголемо влијание врз нето странската актива.

Табела 1 - Коефициенти на корелација меѓу тековната сметка на платниот биланс и промените на нето странската актива во примерок од 40 економии (1971-2000, по децении)

	Коефициент на корелација	Парови на опсервации	p-вредност	t-стат
1971-1980	0,5738	200	0,000	9,86
1981-1990	0,4447	260	0,000	7,98
1991-2000	0,1298	363	0,013	2,49
1971-2000	0,2844	823	0,000	9,30

Забелешка: Р-вредностите и t-статистиките се темелат на тестот за значајноста на Пирсоновиот коефициент на корелација

Дури и визуелното разгледување на движењата на нето странската актива во транзициските земји од Централна и Источна Европа, од една страна, и Југоисточна Европа, од друга страна, укажува дека тие се вклучија во брза меѓународна финансиска диверзификација, одлучувајќи се за зголемување на обврските кон странство (Графикон бр.1). Нивната нето странска актива, искажана како пондериран просек според големината на БДП, кој се менува секоја година, покажа драматично надолно движење во последнава деценија.

Извор: Пресметано според меѓународно споредливите податоци од базата на Lane and Milesi-Ferretti (2006)

Претпоставените поволни ефекти на влошените позиции на нето странската актива врз економскиот растеж би требало да се бараат во позитивните екстерналии од акумулираниот фонд на странски инвестиции во земјата, секако коригиран за загубите и добивките при вреднувањето на средствата и обврските.

Со цел да се квантифицираат можните ефекти, во следната секција се елаборира модел на економски растеж од класата на Робер Баро.

3. СПЕЦИФИКАЦИЈА НА МОДЕЛ НА ЕКОНОМСКИОТ РАСТЕЖ

Аналитичката рамка на моделот на економскиот растеж се темели на студијата на Sala-i-Martin et al. (2004), која ја испитува статистичката значајност на 67 детерминанти на економскиот растеж (употребени низ статиите објавени во рецензирани академски списанија), користејќи податоци за 88 земји во периодот од 1960 до 1996 година. Од кусиот список на варијабли (поточно, 18), кои се силно корелирани со економскиот растеж според споменатата студија, избрани се пет варијабли, кои го сочинуваат јадрото на емпирискиот модел во оваа студија².

Преку вклучувањето на иницијалното ниво на БДП по жител се тестира валидноста на хипотезата за бета конвергенција, според која земјите со понизок доход бележат релативно повисоки стапки на економски растеж. Оттука, очекуваниот предзнак на коефициентот на оваа варијабла е негативен. Просечниот број години вложени во образование е несовршен, но приближен индикатор за човечкиот капитал со кој располага економијата. Со оглед на недостигот на алтернативни индикатори за степенот и квалитетот на образование на населението, оваа мерка се покажа дека ги задоволува потребите на многу регресии на економскиот растеж. На пример, ограничување на овој индикатор е дека ги занемарува промените во квалитетот на образованието и способноста на образовниот систем да одговори на квалификациската структура на побарувачката за работна сила. Меѓународно споредливите проценки за овој индикатор потекнуваат од базата на податоци на Barro and Lee (2000) и се однесуваат на населението над 25 години. Очекуваниот предзнак на оваа варијабла е позитивен, со оглед дека инвестициите во човечки капитал се очекува да имаат поволни ефекти врз економскиот растеж, *ceteris paribus*.

2. Изборот првенствено се темели на расположливоста на податоците

Односот меѓу бројноста на населението и економскиот растеж и натаму поттикнува контраверзни дебати во модерната развојна економија. “Популациските песимисти” тврдат дека прирастот на населението го инхибира економскиот растеж, бидејќи побројното население повлекува дополнителни буџетски трошоци за одгледување на децата и ги зголемува потребите за капитално опремување на трудот (види: Johnson and Lee, 1987). Од друга страна, “популациските оптимисти” смеат дека прирастот на населението на долг рок донесува “подобрувања во продуктивноста преку придонесот на новите идеи и учењето преку работата, која дополнително произлегува од зголемениот обем на производство” (Simon, 1987, стр. 168). Наспроти неокласичните модели на економскиот растеж, теориите за ендеген растеж (на пр., Lucas, 1988, 1990; Rebelo, 1991; Romer, 1990, 1994) нагласуваат дека неривалството на новите идеи и прирастот на населението се силни генератори на економскиот растеж. Со оглед дека теориската литература нема едногласни ставови за очекуваниот предзнак на оваа варијабла, би било неумесно *a priori* а priori да се утврдат очекувањата.

Поголемата изложеност на глобализацијата, која, меѓу другото, се согледува и преку степенот на трговска отвореност, е важен индикатор за капацитетот на земјата да постигне поголема специјализација и да се справи со надворешните конкурентски притисоци. Иако повеќето теории за надворешната трговија и моделите на ендегениот растеж предвидуваат позитивна врска меѓу отвореноста и економскиот растеж, емпириската литература не е едногласна и околу ова прашање. И покрај ограничените емпириски докази дека нема систематска поврзаност помеѓу трговската отвореност и економскиот растеж, во согласност со теоретските насоки, очекуваниот предзнак на оваа варијабла (измерена како збир од извозот и увозот на земјата, поделен со нејзиниот БДП) е позитивен. Конечно, релативната цена на капиталните добра служи како приближен индикатор на инвестициските трошоци. Оваа варијабла е конструирана како однос меѓу инвестицискиот дефлатор и БДП дефлаторот. Емпириските студии нудат несоборливи докази во прилог на силната, негативна поврзаност меѓу релативната цена на капиталните добра и, од друга страна, инвестициите и економскиот растеж (Jones, 1994; Restuccia and Urrutia, 2001; Collins and Williamson, 2001).

Имајќи го предвид интересот за улогата на екстерните дебаланси и приспособувањето на тековната сметка, салдата на тековната сметка на платниот биланс и епизодите на драматични промени и ненадејни запирања се додаваат кон јадрото на емпириската спецификација, со цел да се утврди нивната парцијална корелираност со економскиот растеж. Таквата емпирска стратегија би можела да го зголеми ризикот од погрешно проценување на “вистинското” влијание на дефицитот на тековната сметка, бидејќи постојат и други детерминанти на економскиот растеж, кои се воедно, определувачки фактори на тековната сметка. Во тој случај, погрешно специфицираниот модел би произвел оценети вредности, кои ќе бидат деформирани заради пропуштените варијабли, односно би постоела корелација меѓу варијаблата и случајниот (стохастичкиот) член. Токму од тие причини, списокот на потенцијално релевантни варијабли е дополнет со нови детерминанти на економскиот растеж, кои се корелирани и со тековната сметка на платниот биланс: јавната потрошувачка, нето тековите на меѓународен капитал (странските директни и портфолио инвестиции), нето странската актива и коефициентите на старосна зависност (age dependency).

Јавната потрошувачка обично се користи во економиката на развојот како мерка на големината на јавниот сектор. Теоријата предвидува дека постои определен праг на буџетските трошоци кои се сврзани со обезбедувањето на основните функции на државата, над кој, натамошните зголемувања на владината потрошувачка не се очекува да донесат нови зголемувања на продуктивноста на приватниот сектор (Barro, 1990; Barro and Sala-i-Martin, 2001). Во емпириската литература, овие прагови се тешко определливи, а ако воопшто се наведат, тогаш тие ги занемаруваат институционалните разлики меѓу земјите. И покрај теоретската колебливост,

преовладувачкиот став на емпириската литература е дека постои негативна поврзаност меѓу големината на владиниот сектор и економскиот растеж на долг рок (на пр., Guseh, 1997; Dar and AmirKhalkhali, 2002).

Емпириската литература за транзициските економии во однос на ефектите од приливите на странски капитал врз економскиот растеж, исто така, нема воедначен став. На пример, Campos and Kinoshita (2002) наоѓаат докази за поволниот ефект на СДИ врз економскиот растеж во 25 земји од Централна и Источна Европа и поранешни советски републики. Пошироката панел анализа на влијанието на СДИ во тогашните осум кандидати за зачленување во ЕУ, направена од Mencinger (2003) не покажува статистички значајна поврзаност со домашната инвестициска активност, но затоа пак, е пронајден високо сигнификантен и конзистентно негативен ефект врз економскиот растеж во периодот 1994-2001 година. Наодите кои се косат со широко вкоренетите уверувања се должат на доминацијата на припојувањата и спојувањата во рамки на странските приливи на капитал (наместо гринфилд инвестиции). За разлика од обилната литература за странските инвестиции, прилично малку студии се посветени на странските портфолио инвестиции. Дури и во тој случај, авторите известуваат за отсуство на статистички значајни ефекти врз економскиот растеж (на пр., Edison et al. 2002), или пак, негативен ефект (на пр., Durham, 2004). Степенот на финансиска развиеност е уште една битна варијабла, која позитивно влијае не само врз краткорочната економска активност, туку и врз долгорочните трендови. Иако развиените финансиски пазари и институции имаат независно и позитивно влијание врз економскиот растеж (Easterly and Levine, 2001), многу студии наоѓаат повратна каузалност меѓу двете варијабли (Levine, 1997; Levine et al. 2000). Овој проблем се надминува на тој начин што финансиската развиеност како објаснувачка варијабла влегува во равенката за економскиот растеж со вредности кои се однесуваат на годината пред почетокот на повеќегодишниот интервал. Како индикатор за степенот на финансиската развиеност на земјата се користат кредитите за приватниот сектор (изразени како процент од БДП). Конечно, теориите на животен циклус и преклопувачки генерации недвосмислено го потенцираат значењето на демографскиот профил на земјата за стапките на економскиот растеж. Вообичаена емпириска стратегија е да се внесе во моделот и структурата на населението преку коефициентите на старосна зависност. Во конкретниот случај, коефициентот на старосна зависност е дефиниран како збир на зависноста на земјата од младо население (0 до 14 години) и зависноста од постаро население (над 65 години), во однос на работоспособното население од 15 до 64 години. Со оглед дека поголемиот процент на неработно население наметнува демографски товар врз капацитетот на земјата за генерирање економски растеж, очекуваниот предзнак е негативен.

Негативните ефекти за економскиот растеж од драматичното менување на тековната сметка на платниот биланс најдобро ги илустрира Edwards (2001), кој покажува дека поради намаленото надворешно финансирање страда инвестициската активност на земјата. Со цел да се проценат економските трошоци (изразени преку загуба во производството) од драматичната промена на салдото на тековната сметка на платниот биланс и ненадејните запирања на приливот на странски капитал, моделот вклучува вештачка променлива (dummy варијабла) која има вредност 1, доколку таква епизода се има случено во повеќегодишниот интервал или 0, а ако тоа не е случај. Со оглед на релативно малиот примерок земји, претпочитаната дефиниција за епизодите на драматична промена на тековната сметка на платниот биланс (тип А) почива на два критериуми: (1) иницијалниот дефицит на тековната сметка пред приспособувањето да биде барем 3% од БДП, и (2) намалувањето на дефицитот на тековната сметка во следната година да изнесува најмалку 3% од БДП.

Со оглед дека импликациите од драматичната промена на салдото на тековната сметка на платниот биланс зависат од применетата методологија, како дополнување, се користат уште две други дефиниции: (1) иницијален дефицит на тековната сметка од барем 4% од БДП, и намалување во следната година од најмалку 4% од БДП (тип Б), и (2) иницијален дефицит на

тековната сметка од барем 5% од БДП, и намалување во следната година од најмалку 5% од БДП (тип В).

На крајот, се анализира и влијанието на ненадејните запирања на екстерното финансирање врз стапките на економскиот растеж. Нето приливите на капитал се дефинирани како збир на нето приливите на странски директни и портфолио инвестиции, заемите и трговските кредити (искажани како процент од БДП). Во емпириски термини, ненадејното запирање е дефинирано како намалување на нето странските приливи на капитал од најмалку 3% од БДП во една година (дефиниција од типот А). Со оглед на многуте дефиниции кои циркулираат низ емпириската литература, во регресиите се користат уште две други дефиниции: намалување на нето приливите на капитал од најмалку 5% од БДП (тип Б) и најмалку 7% од БДП (тип В) во една година.

4. ЕМПИРИСКА СПЕЦИФИКАЦИЈА И ПРАШАЊА СВРЗАНИ СО ПОДАТОЦИТЕ

Со оглед на предложената аналитичка рамка, финалната емпириска спецификација ја има следната форма:

$$\begin{aligned}
 gr_{i,t} = & \alpha_i + \underbrace{\beta_1 GDPpc_{i,t} + \beta_2 ays_{i,t} + \beta_3 popgr_{i,t} + \beta_4 open_{i,t} + \beta_5 relpinv_{i,t}}_{\text{ГЛАВНИ ОБЈАСНУВАЧКИ ВАРИЈАБЛИ}} \\
 & + \underbrace{\beta_6 careversals_{i,t} + \beta_7 sudstops_{i,t}}_{\substack{\text{„РАНЛИВА ПЕРСПЕКТИВА НА} \\ \text{ПРИСПОСОБУВАЊЕТО НА ТЕКОВНАТА СМЕТКА}}} + \underbrace{\beta_8 cab_{i,t}}_{\substack{\text{САЛДО НА} \\ \text{ТЕКОВНАТА СМЕТКА}}} \\
 & + \underbrace{govcons_{i,t} + fdi_{i,t} + pi_{i,t} + nfa_{i,t} + findev_{i,t} + agedep_{i,t}}_{\text{КОНТРОЛНИ ВАРИЈАБЛИ}} + u_{i,t}
 \end{aligned}$$

при што, gr_{it} ја претставува стапката на растеж на БДП per capita во различни повеќегодишни непреклопувачки интервали, α_i се несогледаните ефекти за секоја земја во статичкиот панел модел со фиксни ефекти, додека u_{it} е стохастичкиот член, независно и идентично дистрибуиран (со просечна вредност 0 и варијанса σ^2). Описот на симболите за објаснувачките варијабли и очекуваниот предзнак на нивниот коефициент се прикажани во Табела бр.2.

Табела бр. 2 - Символи, опис и очекуван предзнак на коефициентите на објаснувачките варијабли

Симбол	Опис на објаснувачката варијабла	Очекуван предзнак
GDPpc	Иницијален БДП по жител	-
ays	Просечен број години вложени во образование	+
popgr	Годишна стапка на прираст на населението	+ / -
open	Иницијална трговска отвореност (збир на извозот и увозот на добра и услуги, изразен како процент од БДП)	+
relpinv	Релативна цена на капиталните добра	-
careversals	Епизоди на драматична промена на салдото на тековната сметка на платниот биланс (dummy варијабла)	- / 0
sudstops	Епизоди на ненадејни запирања на меѓународните текови на капитал во земјата (dummy варијабла)	- / 0
cab	Салдо на тековната сметка на платниот биланс (изразено како процент од БДП)	- / 0
govcons	Јавна потрошувачка (изразена како процент од БДП)	- / 0
fdi	Нето приливи на странски директни инвестиции (изразени како процент од БДП)	+
pi	Нето приливи на странски портфолио инвестиции (изразени како процент од БДП)	+ / 0
nfa	Иницијална позиција на нето странската актива	+ / -
findev	Финансиска развиеност на почетокот на интервалот (кредити за приватниот сектор, како процент од БДП)	+
agedep	Коефициент на старосна зависност (населението до 14 и над 65 години како процент од работоспособното население од 15 до 64 години)	-

Забелешка: + означува позитивна корелираност, - негативна корелираност, и 0 - никаква поврзаност.

Претходните емпириски студии за економскиот растеж покажаа дека годишните интервали се премногу кратки за да се изучува конвергенцијата на стапките на економскиот растеж (на пр., Islam, 1995; 2003). Главната причина е дека годишните опсервации се подложни на краткорочни шокови, но затоа пак, речиси нема препорака за соодветниот временски интервал, кој би бил доволен за да ги ублажи флукуациите на деловниот циклус. На пример, Barro (1997) користи здружени регресии со податоци кои се однесуваат на десетгодишни периоди.

За да се истражи конзистентноста на резултатите, податоците за презентираната емпириска спецификација се организирани на три начини: во петгодишни, четиригодишни и тригодишни интервали. На пример, во првиот случај, зависната варијабла е дефинирана како просечна петгодишна стапка на растеж на БДП per capita во непреклопувачките интервали: 1976-1980, 1981-1985, 1986-1990, 1991-1995, 1996-2000 и 2001-2005 година. Со цел да се совлада проблемот на потенцијална ендегеност, опсервациите за главните објаснувачки варијабли се однесуваат на годината пред почетокот на интервалот. Податоците од платниот биланс влегуваат во регресијата како просечни вредности за соодветниот период, бидејќи нема посебна причина со која би се објаснило зошто салдото на тековната сметка пред почетокот на интервалот би влијаело на просечната стапка на економскиот растеж во следните пет години.

Поради централниот интерес во тековната сметка на билансот на меѓународни плаќања на европските транзициски економии, се воведува и мултипликативен (интерактивен) член, dummy варијабла која се однесува на наклонот на регресиската крива, на 13-те европски транзициски економии. Интерпретацијата на ефектите е во однос на референтната група на напредните економии.

5. ЕМПИРИСКИ РЕЗУЛТАТИ

Со оглед на недоволниот број опсервации за транзициските економии, применет е статички панел модел со фиксни ефекти како главна техника за оценување на коефициентите. Резултатите се прилично конзистентни низ спецификациите со различно агрегирање на податоците, но поради текстуалните ограничувања, единствено се презентираат оние кои се однесуваат на податоците организирани во петгодишни интервали (Табела бр.3). Иницијалниот БДП по жител, просечниот број години вложени во образованието, иницијалните позиции на нето странската актива, старосната зависност и интерактивниот член за тековната сметка на платниот биланс во транзициските економии го задржуваат своето конзистентно влијание врз економскиот растеж низ различни емпириски спецификации. Освен тоа, коефициентите на прирастот на населението, релативната цена на капиталните добра и трговската отвореност се статистички значајни само во неколку спецификации. Странските директни и портфолио инвестиции, како и јавната потрошувачка, излегува дека се статистички незначајни фактори на економскиот растеж во повеќето спецификации, што е случај и со вештачките променливи за епизодите на драматична промена на салдото на тековната сметка и ненадејното запирање на приливите на странски капитал.

Во продолжение, ќе бидат интерпретирани единствено резултатите од емпириската спецификација која користи податоци организирани во петгодишни интервали (прва колона од Табелата бр.3). Во согласност со хипотезата за бета конвергенција, иницијалниот БДП по жител е негативно корелиран со економскиот растеж, што значи дека зголемувањето на БДП по жител за 1 процентен поен, во просек, повлекува успорување на стапката на економски растеж за 0,13 процентни поени во анализираните економии. Влијанието на човечкиот капитал е прилично силно: дополнителни шест месеци вложени во образование (да речеме, од 8,42 што е просек за примерокот во набљудуваниот период) би ја зголемила просечната стапка на растеж на реалниот БДП за 0,41 процентен поен (0,812/2), при *ceteris paribus*.

Доколку цените на капиталните добра би се зголемиле за 0,1 процентен поен повеќе од БДП дефлаторот, тогаш во просек, долгорочната стапка на економски растеж би успорила за 0,54 процентни поени. Понатаму, вложувањето на позицијата на нето странската актива за 1 процентен поен од БДП би ја зголемила долгорочната стапка на економски растеж за 0,01 процентен поен. За разлика од прирастот на населението, старосната зависност се покажува дека игра битна улога: зголемувањето на овој коефициент за 1 процентен поен (на пример, поради стареење на населението) во просек, би ја намалило просечната стапка на економски растеж за 0,216 процентни поени.

Зависна варијабла	Просечна стапка на растек на петгодишниот БДП per capita					
	Епизоди на промена на салдото (3% од БДП)	Епизоди на промена на салдото (4% од БДП)	Епизоди на промена на салдото (5% од БДП)	Ненадејно запирање на приливите на капитал (3% од БДП)	Ненадејно запирање на приливите на капитал (5% од БДП)	Ненадејно запирање на приливите на капитал (7% од БДП)
Објаснувачки варијабли	Логаритам од иницијалниот БДП per capita	-12,921 *** (-7.56)	-12,599 *** (-6.79)	-12,443 *** (-7.28)	-11,681 *** (-6.05)	-11,457 *** (-5.87)
	Просечен број години вложени во образование	0.812 *** (3.87)	0.883 *** (3.70)	0.895 *** (3.69)	0.843 *** (3.40)	0.796 *** (3.20)
Прираст на населението	Прираст на населението	0.485 * (1.70)	0.343 (1.12)	0.359 (1.19)	0.180 (0.56)	0.209 (0.64)
	Степен на трговска отвореност	0.644 (0.80)	0.517 (0.68)	0.373 (0.38)	0.371 (0.50)	0.290 (0.40)
	Релативна цена на капиталните добра	-5.407 * (-1.80)	-6.149 * (-1.95)	-6.061 ** (-2.03)	-7.364 ** (-2.36)	-7.215 ** (-2.28)
	Просек на салдото на тековната сметка на платниот биланс (како процент од БДП)	0.032 (0.72)	0.058 (1.27)	0.052 (1.09)	0.091 ** (2.06)	0.089 ** (2.04)
Dumplu за транзициски економии *	Просек на салдото на тековната сметка на платниот биланс	-0.457 ** (-2.26)	-0.412 * (-1.90)	-0.528 *** (-3.02)	-0.560 *** (-3.11)	-0.548 *** (-3.07)
	Нето странска актива	-0.976 ** (-2.10)	-1.045 ** (-2.14)	-1.037 ** (-2.15)	-1.245 ** (-2.43)	-1.278 *** (-2.44)
Јавна потрошувачка (како процент од БДП)	Јавна потрошувачка (како процент од БДП)	-0.020 (-0.44)	-0.031 (-0.62)	-0.011 (-0.21)	-0.052 (-0.98)	-0.054 (-1.08)
	Просечен износ на странски директни инвестиции, нето (како процент од БДП)	-0.035 (-0.56)	-0.034 (-0.51)	-0.042 (-0.61)	-0.021 (-0.28)	-0.026 (-0.36)
Просечен прилив на странски портфолио инвестиции, нето (како процент од БДП)	Просечен прилив на странски портфолио инвестиции, нето (како процент од БДП)	-0.019 (-0.64)	-0.021 (-0.68)	-0.019 (-0.62)	-0.017 (-0.56)	-0.015 (-0.47)
	Коефициент на старосна зависност на населението	-0.216 *** (-3.98)	-0.216 *** (-3.61)	-0.210 *** (-3.83)	-0.235 *** (-4.04)	-0.229 *** (-3.86)
Степен на финансиска развиеност	Степен на финансиска развиеност	0.307 (0.77)	0.341 (0.84)	0.301 (0.73)	0.157 (0.33)	0.200 (0.46)

Конечно, коефициентите од интерес се статистички значајни и укажуваат на силно и конзистентно влијание на дефицитите на тековната сметка врз економскиот растеж. Влошувањето на тековната сметка на платниот биланс (како процент од БДП) за 1 процентен поен ја зголемува стапката на економски растеж во транзициските економии за 0,42 процентни поени $[-0.003+(-0.457)]$. Големината на коефициентот е нешто повисока отколку во сличната студија на Prasad et al. (2007), која произведува оценета вредност на параметарот од -0,35. Освен тоа, само епизодите на драматична промена на тековната сметка од најмалку 3% од БДП и намалување на дефицитот од 3% од БДП имаат негативни ефекти врз економскиот растеж, односно се сврзани со намалување на просечната петгодишна стапка на растеж на реалниот БДП за 1,2 процентни поени.

Во спецификациите кои се темелат на податоците организирани во четиригодишни и тригодишни интервали, коефициентот на интерактивниот член за дефицитите на тековната сметка на транзициските економии е статистички важен (ниво на сигнификантност од 5% и 10%) и неговата вредност се движи од 0,24 до 0,56 проценти од БДП³. Оттука, резултатите укажуваат дека транзициските економии го забрзуваа процесот на конвергенција преку остварување високи дефицити на тековната сметка. Истовремено, вештачките променливи за епизодите на драматична промена на салдото на тековната сметка (тип А и Б) се статистички значајни кога податоците се организирани во тригодишни интервали и тоа, при ниво од 5% и 10%, респективно. Ова покажува дека намалувањето на дефицитот на тековната сметка е придружено со редуцирање на среднорочната (тригодишна) стапка на економски растеж за 0,92 и 0,78 процентни поени, респективно.

Објаснувањето за “имунитетот” на европските економии при епизодите на драматично менување на салдото на тековната сметка и ненадејните запирања на приливите на капитал е делумно поврзано со удобното ниво на девизни резерви. На пример, силната позитивна врска меѓу двете варијабли би значела дека намалувањето на нето приливите на капитал е заменето со редуцирање на девизните резерви и обратно. Коефициентите на корелација меѓу девизните резерви (исклучувајќи го монетарното злато) и нето приливите на странски капитал (и двете искажани во проценти од БДП) изнесувале 0,678 и 0,302 во случајот на транзициските економии од Југоисточна Европа и оние од Централна и Источна Европа, респективно, во периодот 1992-2005 година. Исто така, постојат дополнителни докази дека транзициските економии одржуваа повисоки нивоа на девизните резерви, бидејќи беа повеќе подложни на шокови и драматични промени на тековната сметка на платниот биланс. Коефициентот на корелација меѓу нето приливите на странски капитал и девизните резерви статистички не се разликува од нулата во случајот на развиените европски економии, но затоа пак, овие земји се соочија со помалку епизоди од ваков карактер во периодот 1971-2005 година.

3. Поради текстуалните ограничувања резултатите и примерокот на земјите се достапни по барање

6. ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

Кога официјалните податоци покажуваат дека дефицитот на тековната сметка е 22,9% од БДП во Латвија (2007 година), 24,7% од БДП во Бугарија (2008 година) и 18,3% од БДП во Естонија (2007 година) (Извор: European Commission, 2009), а теориската литература го вклучува алармот над прагот од 5% од БДП, тогаш единствениот заклучок е дека е вистинско време да се преиспитаат парадигмите. И покрај бројните емпириски студии, единствениот сигурен заклучок, кој е релевантен за креаторите на економската политика, е дека треба внимателно да се следат екстерните дебаланси.

Оваа студија наоѓа ограничени докази дека епизодите на драматична промена на салдото на тековната сметка на платниот биланс и ненадејните запирања на меѓународните текови на капиталот се поврзани со успорување на економскиот растеж. Со оглед дека литературата за екстерната одржливост е сеуште во зародиш, беа употребени различни дефиниции за да се тестира чувствителноста на резултатите. Сепак, тие се конзистентни низ различните емпириски спецификации и дефиниции на епизодите на приспособување на тековната сметка.

Исто така, истражувањето покажа дека длабоките и опстојувачки дефицити на тековната сметка се поврзани со придобивки од интертемпоралната трговија, односно дека служат како генератори на економскиот растеж. Искуствата на транзициските економии говорат дека продлабочувањето на дефицитот на тековната сметка (изразен во проценти од БДП) за 1 процентен поен, во просек, се очекува да резултира во повисока стапка на економски растеж за 0,24 до 0,56 процентни поени. Овие резултати се конзистентни низ различните емпириски спецификации, кои користат повеќе контролни варијабли.

Сепак, светската економска криза, која еруптираше со колапсот на "Lehman Brothers" во септември 2008 година, и досега незапаменото влошување на салдото на тековната сметка на платниот биланс во многу транзициски економии во последнава деценија укажуваат дека не е наивно постојано да се потсетуваме на поентата на Bhagwati (1998) дека ризиците од глобалната финансиска интеграција веројатно ги надминуваат користите. Имајќи ги предвид импресивната финансиска глобализација и неочекуваните промени на пазарното расположение, светот допрва ќе треба да се справува со високиот варијабилитет на тековната сметка на платниот биланс.

РЕФЕРЕНЦИ

Abiad, A., Leigh, D., Mody, A., 2007. International Finance and Income Convergence: Europe is Different. IMF Working Paper No. 64, The International Monetary Fund, Washington D.C.

AmirKhalkhali, S., Dar, A., 2007. Trade Openness and Saving-Investment Correlations. *Economic Modelling*, Vol. 24, No. 1, pp. 120-127.

Barro, R., 1990. Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth, *Journal of Political Economy* Vol. 98, No. 5, (October), part II, S103-S125.

Barro, R., 1997. *Determinants of Economic Growth*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

Barro, R., J., Lee, J., 2000. International Data on Educational Attainment: Updates and Implications, CID Working Paper No. 42, Center for International Development, Harvard University, April.

Barro, R., Sala-i-Martin, 2001. *Economic Growth*. First Edition, Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.

Bhagwati, J., 1998. The Capital Myth, *Foreign Affairs* Vol. 77, No. 3, pp. 7-12.

Calderon, C., Chong, A., Loayza, N., 2002. Determinants of Current Account Deficits in Developing Countries. *Contributions to Macroeconomics*, Berkeley Electronic Press, vol. 2 (1), pp. 1021-1021.

Campos, N., Kinoshita, Y., 2002. Foreign Direct Investment as Technology Transferred: Some Panel Evidence from the Transition Economies, Working Papers Series No. 438, William Davidson Institute, University of Michigan, Stephen M. Ross Business School.

Collins, W., Williamson, J., 2001. Capital-Goods Prices and Investment, 1870-1950, *The Journal of Economic History* Vol. 61, pp. 59-94 Cambridge University Press.

Durham, B., 2004. Absorptive Capacity and the Effects of Foreign Direct Investment and Equity Foreign Portfolio Investment on Economic Growth, *European Economic Review* Vol. 48, No. 2, April, pp. 285-306.

Easterly, W., Levine, R., 2001. It's Not Factor Accumulation: Stylized Facts and Growth Models, *World Bank Economic Review* Vol. 15, (May), pp. 177-220.

Edison, H., Levine, R., Ricci, L., Slok, T., 2002. International Financial Integration and Economic Growth, IMF Working paper No. 02/145, The International Monetary Fund, Washington D.C.

Edwards, S., 2001. Does the Current Account Matter?. NBER Working Paper w8275. National Bureau of Economic Research, Cambridge, Mass.

Guseh, S., 1997. Government Size and Economic Growth in Developing Countries: A Political-economy Framework, *Journal of Macroeconomics* Vol. 19, pp. 175-192.

Islam, N., 1995. Growth Empirics: A Panel Data Approach, *Quarterly Journal of Economics* Vol. 110, No. 4, pp. 1127-1170.

Islam, N., 2003. What Have We Learnt From the Convergence Debate?, *Journal of Economic Surveys* Vol. 17, No. 3, pp. 309-362.

Johnson, G., Lee, R., [eds.], 1987. *Population Growth and Economic Development: Issues and Evidence*, University of Wisconsin Press, Madison, Wisconsin.

Jones, C., 1994. Economic Growth and the Relative Price of Capital. *Journal of Monetary Economics* Vol. 34, No. 3, December, pp. 359-382.

Kose, A., Prasad, E., Rogoff, K., Wei, S., 2006. Financial Globalization: A Reappraisal. IMF Working Paper No. 06/189, The International Monetary Fund, Washington D.C.

Lane, P., Milesi-Ferretti, G., 2006. The External Wealth of Nations Mark II: Revised and Extended Estimates of Foreign Assets and Liabilities, 1970-2004, IMF Working Paper No. 06/69, The International Monetary Fund, Washington D.C.

Levine, R., 1997. Financial Development and Economic Growth: Views and Agenda, *Journal of Economic*

Literature Vol. 35, (June), pp. 688-726.

Levine, R., Loayza, N., Beck, T., 2000. Financial Intermediation and Growth: Causality and Causes, Journal of Monetary Economics Vol. 46, (August), pp. 31-77.

Lucas, R., 1988. On the Mechanics of Economic Development. Journal of Monetary Economics Vol. 22, (July), pp. 3-42.

Lucas, R., 1990. Why Doesn't Capital Flow from Rich to Poor Countries?. American Economic Review Papers and Proceedings Vol. 80 (May), pp. 92-96.

Mencinger, J., 2003. Does Foreign Direct Investment Always Enhance Economic Growth?. Kyklos: International Review for Social Sciences, Vol. 56, Fasc. 4, pp. 491-508.

Prasad, E., Rajan, R., Subramanian, A., 2007. Foreign Capital and Economic Growth. Brookings Paper on Economic Activity No. 1, pp. 153-209.

Rebelo, S., 1991. Long-Run Policy Analysis and Long-Run Growth, Journal of Political Economy Vol. 99, (June), pp. 500-521.

Restuccia, D., Urrutia, C., 2001. Relative Prices and Investment Rates. Journal of Monetary Economics Vol. 47, No. 1, (February), pp. 93-121.

Romer, P., 1990. Endogenous Technological Change, The Journal of Political Economy Vol. 98, No. 5, Part 2, (Oct., 1990), pp. S71-S102

Romer, P., 1994. The Origins of Endogenous Growth, Journal of Economic Perspectives Vol. 8, (Winter 1994), pp. 3-22.

Sala-i-Martin, X., Doppelhofer, G., Miller, R., 2004. Determinants of Long-term Growth: A Bayesian Averaging of Classical Estimates (BACE) Approach. American Economic Review, Vol. 94, No. 4, pp. 813-835.

Simon, J., 1987. Population Growth, Economic Growth, and Foreign Aid. Cato Journal Vol. 7, No. 1 (Spring/Summer), Cato Institute, pp. 159-186.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Табела 1: Основни макроекономски индикатори

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2008**
Реален БДП	%	4,5	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,1	4,0	5,9	4,9*
БДП	ЕУР мил.	3.893	3.839	4.001	4.105	4.325	4.676	5.081	5.791	6.506
Инфлација (просек)	%	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2	2,3	8,3
„Инфлација (крај на период)“	%	6,1	3,7	1,1	2,6	-1,9	1,2	2,9	6,1	4,1
БДП дефлатор	%	8,2	3,6	3,4	0,3	1,3	3,8	4,4	7,6	7,2
Буџетско салдо (централен буџет и фондови)	% БДП	2,5	-6,3	-5,6	-1,0	0,0	0,2	-0,5	0,6	-1,0
Девизен курс, просек	ДЕН/1USD	65,9	68,1	64,7	54,3	49,4	49,3	48,8	44,7	41,0
Девизен курс, просек	ДЕН/1ЕУР	60,7	60,9	61,0	61,3	61,3	61,3	61,2	61,2	61,2
Девизен курс, крај на период	ДЕН/1USD	65,3	69,2	58,6	49,9	45,9	51,7	46,5	42,0	43,6
Девизен курс, крај на период	ДЕН/1ЕУР	60,8	61,0	61,1	61,3	61,4	61,2	61,2	61,2	61,4
Извоз (Ф.О.Б.)	ЕУР мил.				1.203	1.345	1.643	1.903	2.442	2.684
Увоз (Ф.О.Б.)	ЕУР мил.				1.956	2.259	2.501	2.923	3.616	4.421
Трговски биланс	ЕУР мил.				-753	-914	-859	-1.021	-1.175	-1.737
- како % од БДП	%				-18,3	-21,1	-18,4	-20,1	-20,3	-26,7
Биланс на тековна сметка	ЕУР мил.				-168	-363	-121	45	-415	-851
- како % од БДП	%				-4,1	-8,4	-2,6	0,9	-7,2	-13,1
Девизни резерви	ЕУР млд.	0,77	0,88	0,70	0,72	0,72	1,12	1,42	1,52	1,50
Покривање на увозот (резерви/увоз)	месеци	3,7	4,7	4,0	3,9	3,3	3,6	4,2	4,0	3,5
Бруто надворешен долг	ЕУР млд.					2.071	2.518	2.494	2.832	3.318
- како % од БДП	%					47,9	53,9	49,1	48,9	51,0
Странски директни инвестиции	ЕУР мил.				100	261	77	346	506	413
- како % од БДП	%				2,4	6,0	1,6	6,8	8,7	6,3

* Претходни податоци

** Проценети податоци

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и Народна банка на Република Македонија

Табела 2: Одбрани макроекономски индикатори во одделни транзициски економии

	Реален БДП				Потрошувачки цени				Тековна сметка (салдо) 2			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
Централна и Источна Европа	6,0	6,6	5,4	2,9	5,6	5,7	6,1	8,0	-4,8	-6,5	-7,7	-7,6
Бугарија	6,2	6,3	6,2	6,0	6,0	7,4	7,6	12,0	-12,4	-18,4	-25,1	-24,4
Чешка	6,3	6,8	6,0	3,2	1,8	2,5	2,9	6,3	-1,3	-2,6	-3,2	-3,1
Естонија	9,2	10,4	6,3	-3,6	4,1	4,4	6,6	10,4	-10,0	-16,7	-18,1	-9,2
Унгарија	4,0	4,0	1,1	0,6	3,6	3,9	7,9	6,1	-7,5	-7,5	-6,4	-7,8
Латвија	10,6	12,2	10,0	-4,6	6,9	6,6	10,1	15,3	-12,5	-22,5	-22,6	-13,2
Литванија	7,8	7,8	8,9	3,0	2,7	3,8	5,8	11,1	-7,1	-10,7	-14,6	-11,6
Полска	3,6	6,2	6,7	4,8	2,1	1,0	2,5	4,2	-1,2	-2,7	-4,7	-5,5
Романија	4,1	7,9	6,2	7,1	9,0	6,6	4,8	7,8	-8,9	-10,4	-13,9	-12,6
Словачка	6,5	8,5	10,4	6,4	2,8	4,3	1,9	3,9	-8,5	-7,1	-5,4	-6,3
Словенија	4,3	5,9	6,8	3,5	2,5	2,5	3,6	5,7	-1,7	-2,5	-4,2	-5,9
Хрватска	4,2	4,7	5,5	2,4	3,3	3,2	2,9	6,1	-5,8	-6,7	-7,6	-9,4
Малта	3,7	3,2	3,6	1,6	2,5	2,6	0,7	4,7	-8,7	-9,2	-6,1	-6,3
Турција	8,4	6,9	4,7	1,1	8,2	9,6	8,8	10,4	-4,6	-6,0	-5,8	-5,7

* Годишен просек,

** Процент од БДП

Извор: World Economic Outlook, IMF, Washington D.C., April 2009

Табела 3: Бруто домашен производ
(реални стапки на раст, квартал во однос на ист квартал претходна година 2000-2009)

		Земјоделство, лов, шумарство и рибарство	Вадење руди и камен преработу- вачка индустрија и снабдување со електрична енергија гас и вода	Градежништво	Трговија на големо и трговија мало	Хотели и ресторани	Сообраќај, складирање и врски	Финансиско посредување, актив- ности во врска со недвижен имот, издајувачко и импугирани станарини	Јавна управа и одбрана, социјална заштита, образование, здравство и социјална работа	Импугирани банкарски услуги	Додадена вредност	Нето-даноти на производство	БРУТО ДОМАШЕН ПРОИЗВОД
		А+Б	В+Г+Д	Ѓ	Е	Ж	З	С+И+Љ	Ј+К+Л+Н				
2000	I	2,4	16,3	4,1	37,7	-7,1	13,4	2,4	1,0	0,5	11,4	15,1	12,0
	II	3,6	17,1	-9,9	4,6	-14,8	11,1	2,5	1,3	0,8	5,6	9,0	6,1
	III	1,2	1,8	5,3	-8,7	-9,6	10,1	2,7	-0,8	1,9	0,6	3,9	1,0
	IV	-3,1	4,5	12,5	-12,7	-13,1	0,7	3,2	-1,1	3,7	-0,3	3,0	0,2
	99/00	1,0	9,4	2,6	3,0	-11,3	8,5	2,7	0,1	1,7	4,1	7,5	4,5
2001	I	-6,9	-2,8	0,7	-18,9	6,7	-4,8	3,0	-8,7	-6,9	-6,2	-6,9	-6,3
	II	-12,5	-4,7	-4,9	4,5	-7,1	-7,2	2,6	-5,1	-8,5	-3,8	-4,4	-3,9
	III	-13,3	-10,6	-22,9	4,4	-14,7	-11,1	1,4	0,8	-13,1	-6,2	-6,9	-6,4
	IV	-10,3	-0,5	-22,8	9,7	-0,1	-9,9	1,3	3,7	-13,5	-1,5	-2,2	-1,6
	01/00	-10,8	-4,6	-14,4	-0,8	-4,5	-8,3	2,1	-2,3	-10,5	-4,4	-5,1	-4,5
2002	I	-5,6	-10,1	-7,0	6,0	-1,0	-3,4	-2,8	10,0	-2,5	-1,8	1,1	-1,3
	II	-2,5	-3,5	0,7	4,6	16,1	-6,7	-4,1	4,7	1,7	-0,9	2,0	-0,4
	III	-1,6	-1,3	5,3	4,2	32,2	-0,5	-4,1	0,8	6,2	0,3	3,2	0,8
	IV	1,8	10,2	1,4	6,8	18,8	3,5	-3,7	-0,8	2,2	3,6	6,6	4,1
	02/01	-2,0	-0,8	0,6	5,4	16,7	-1,8	-3,7	3,5	1,8	0,4	3,3	0,9
2003	I	3,2	3,9	8,8	1,8	14,2	-2,7	-4,4	5,7	4,4	2,3	-0,5	1,8
	II	3,5	4,0	8,1	2,2	6,7	5,2	-3,7	6,5	-3,2	3,5	0,7	3,0
	III	6,5	15,0	13,8	1,1	11,1	0,5	-3,0	4,9	-4,3	5,9	3,1	5,4
	IV	6,2	-0,7	21,6	2,0	7,0	-0,9	-3,3	2,7	-1,6	1,7	-1,0	1,2
	03/02	4,8	5,0	13,3	1,8	9,6	0,4	-3,6	4,9	-1,2	3,3	0,6	2,8
2004	I	4,5	0,7	2,7	13,3	-11,2	-7,6	11,5	0,0	10,4	3,4	3,4	3,4
	II	6,3	0,7	10,1	14,9	-8,4	-5,0	12,4	-0,4	13,2	4,8	4,8	4,8
	III	6,7	1,3	6,6	16,6	-14,2	-4,7	12,0	-1,3	13,7	4,6	4,6	4,6
	IV	7,3	-5,0	8,6	17,6	-10,7	-2,2	11,2	-0,8	12,6	3,4	3,4	3,4
	04/03	6,2	-0,8	7,4	15,7	-11,3	-4,8	11,8	-0,6	12,5	4,0	4,4	4,1
2005	I	1,1	0,6	-4,1	2,7	-1,3	10,7	-2,9	3,7	17,5	1,2	14,2	3,0
	II	0,7	8,7	-3,3	5,0	3,2	11,7	-2,4	3,4	20,1	3,3	16,5	5,1
	III	-0,1	1,8	3,0	5,4	3,3	12,4	-1,9	5,1	18,5	2,4	15,6	4,2
	IV	-1,0	0,0	6,0	5,4	0,2	7,1	-0,3	6,5	31,6	2,1	15,3	4,0
	05/04	0,1	2,7	0,9	4,7	1,5	10,4	-1,9	4,7	21,9	2,3	15,4	4,1
2006*	I	2,4	-0,8	36,2	23,9	6,3	18,7	4,8	2,4	43,1	7,1	4,6	6,7
	II	8,5	0,7	29,8	-0,7	8,8	8,5	9,5	1,3	18,9	5,0	-3,9	3,4
	III	6,7	5,6	8,3	10,0	7,6	6,1	11,2	2,0	10,1	6,8	-4,1	4,8
	IV	2,4	3,5	-10,3	-1,1	7,2	9,8	12,1	3,3	10,3	3,1	-8,1	1,1
	06/05	5,0	2,4	12,9	7,3	7,5	10,6	9,4	2,3	20,3	5,4	-3,1	3,9
2007*	I	7,2	16,0	-1,6	-2,9	4,1	6,8	9,0	1,8	19,0	6,0	7,1	6,1
	II	1,0	3,9	1,6	8,3	16,2	7,9	7,9	2,7	19,4	4,6	5,5	4,8
	III	-5,1	6,3	5,9	7,3	14,1	6,3	9,7	2,6	21,3	4,8	6,7	5,2
	IV	-8,8	9,5	7,6	12,6	7,8	12,3	7,0	2,5	8,5	6,1	13,5	7,3
	07/06	-3,0	8,6	3,9	6,5	10,9	8,4	8,4	2,4	16,8	5,4	8,3	5,9
2008**	I	4,2	7,4	14,8	9,2	15,1	3,5	6,6	3,0	4,8	6,7	0,5	5,6
	II	7,2	10,9	12,6	11,1	3,8	1,7	5,1	2,9	12,1	7,3	3,6	6,7
	III	9,7	10,8	5,6	8,0	5,2	0,1	0,0	3,7	13,4	5,6	6,5	5,8
	IV	6,9	-8,6	23,0	5,3	9,4	-3,9	-0,4	4,0	15,8	0,733	8,3	2,0
	08/07	7,1	4,7	13,7	8,3	6,5	0,2	2,8	3,4	11,6	4,9	5,0	4,9
2009	I	1,3	-7,0	1,7	2,0	2,0	-4,7	-5,2	2,5	-25,1	-1,4	1,6	-0,9

* Претходни податоци

** Проценети податоци

Извор: Државен завод за статистика

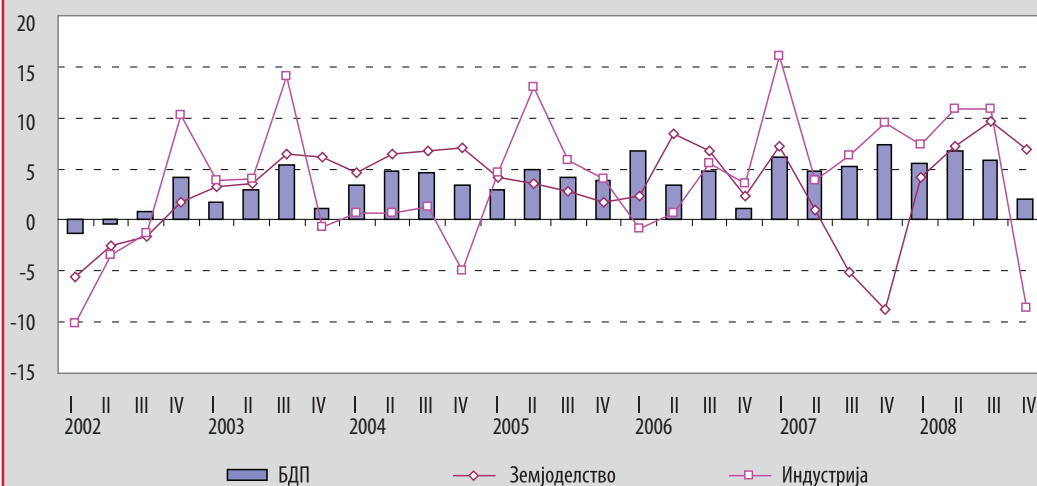
Табела 4: Основни краткорочни трендови
процентуална промена во однос на истиот период од претходната година, освен ако не е поинаку назначено

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008			2009
									K-1	K-2	K-3	K-4
РЕАЛЕН СЕКТОР												
реални промени												
Бруто домашен производ	4,6	-4,5	0,9	2,8	4,1	4,1	4,0	5,9	5,6	6,7	5,8	2,0
Индустриско производство	3,5	-3,1	-0,8	6,6	-2,1	7,0	3,6	3,7	6,4	12,0	13,0	-7,6
номинални промени												
Бруто инвестиции	23,1	-15,6	17,6	0,0	12,8	4,6	14,7	26,0	90,9	103,9	26,6	-19,6
Цени												
Трошоци на живот	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2	2,3	9,5	9,9	8,5	5,5
Цени на производителите на индустриски производи	8,9	2,0	-0,9	-0,3	0,9	3,2	4,5	2,5	10,5	13,6	15,2	2,2
Конкурентност на индустријата												
Продуктивност	6,0	0,5	3,0	13,1	3,9	11,8	6,4	7,0	7,3	12,2	13,9	-5,4
Трошоци за работна сила по единица производ	-4,7	-0,7	0,2	-10,3	0,7	-11,8	-3,2	-0,8	1	-2,2	-5,8	10,4
Реални трошоци за работна сила по единица производ	-12,5	-2,7	1,1	-10,1	-0,4	-15,1	-7,6	-1,2	-9,8	-17,0	-20,3	9,5
Берзански цени на најважните извозни и увозни производи												
Цени во САД \$												
Сурова нафта - бренд	28,3	24,4	25,0	28,9	38,3	54,4	65,4	72,7	96,7	122,4	115,6	55,9
Јагнешко месо (ц/кг)	261,9	291,2	330,3	388,4	461,4	443,3	403,6	413,9	453,6	493,0	447,3	410,0
Никел	8.638,0	5.944,7	6.772,0	9.629,0	13.823,4	14.744,0	24.254,0	37.226,0	28.957,0	25.680,0	18.961,0	10.843
Бакар	1.813,0	1.578,3	1.559,0	1.779,0	2.866,0	3.679,0	6.722,0	7.118,0	7.796,0	8.440,0	7.680,0	3.905,0
Олово	45,4	47,6	45,3	51,5	88,7	97,6	129,0	258,0	289,9	230,7	191,2	124,5
Цинк	112,8	88,6	77,9	82,8	104,8	138,1	327,5	324,3	243,0	211,3	177,0	118,5
Ладно валани челични лимови	385,8	299,2	328,3	444,6	607,1	733,3	693,8	650,0	762,5	900,0	1.100,0	1.100,0
Топло валани челични лимови	295,8	216,5	246,7	320,2	502,5	633,3	600,0	550,0	700,0	833,3	1.000,0	1.000,0
НАДВОРЕШЕН СЕКТОР												
номинални промени изразени во евра												
Извоз на стоки (ФОБ)		-10,0	-8,9	2,4	11,4	25,1	27,6	27,6	9,4	14,6	23,2	-7,0
Увоз на стоки (ЦИФ)		-16,6	11,2	-3,2	15,4	10,7	27,4	27,4	31,3	41,9	32,2	-5,5
Трговски биланс (милиони евра)		-600	-928	-831	-1.008	-960	-1.062,0	-1349,0	-442,3	-503,0	-474,7	-535,6
Тековна сметка на Платниот биланс (милиони евра) fob	-835			-168	-363	-121,0	-45,0	-414,8	-173,0	-210,0	-67,0	-400,9
Промена во девизните резерви (милиони евра)				38,6	15,8	347,9	297,6	101,7	-8,0	23,5	127,6	-194,8
„..“ значи намалување												
Бруто надворешен долг (крај на период, во милиони евра)					2.816,0	2.970,0	3.286,0	3.983,7	2.745,2	3.008,7	3.242,6	3.318,4
												3.372,3

Курсеви денар/евро денар/САД \$ ВПАДИНИ ФИНАНСИИ номинални промени Приходи Даночни приходи ДДВ Расходи Тековни расходи Капитални расходи Салдо на централниот буџет (во милиони денари) Салдо на консолидираниот буџет (во милиони денари) МОНЕТАРЕН СЕКТОР номинални промени (крај на период) Нето девизни средства Кредити на приватен сектор Готови пари во оптек M1 M2 M4 Однос на девизните резерви спрема M1 СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР Пазар на работна сила Стапка на невработеност (APC) Вкупно нововработени (крај на период) Нововработени на неопределено време (крај на период) Плати Номинални нето плати Реални нето плати Потрошувачка кошница Социјална заштита Број на пензионери (крај на период) Број на домаќинства кои примаат парична социјална помош (крај на период) Број на лица кои примаат надомест за невработени (крај на период)	60,73	60,91	60,98	61,26	61,34	61,30	61,19	61,18	61,29	61,26	61,18	61,34	61,41
	65,89	68,04	64,73	54,30	49,41	49,29	48,79	44,72	40,93	39,20	40,70	46,58	47,07
	22,5	-10,3	10,1	-7,4	5,8	7,5	2,8	21,0	29,7	14,5	11,3	-1,0	-8,3
	22,1	-6,9	14,0	-9,6	6,8	4,8	7,1	16,8	21,0	15,2	7,6	-1,0	-9,1
	75,2	-1,8	19,8	3,2	21,6	5,1	0,6	21,0	24,6	12,2	8,1	-3,0	-7,7
	12,7	27,0	-0,1	-13,8	0,3	6,1	5,8	18,7	21,7	16,0	15,6	17,6	25,1
	1,8	31,9	17,2	-1,2	1,4	2,2	9,4	11,7	16,1	8,0	10,7	11,5	24,2
	94,5	28,3	11,8	-447,0	-3,4	47,4	-20,5	89,2	120,8	117,6	68,0	35,4	33,4
	6,285	-12,490	7,343	-2,551	371	1,183	-600	717	4,246	1,248	6,481	-14,415,0	-2,322,0
	5,905	-13,171	-13,019	-2,596	7	-1,708	-1,704	2,168	3,815	198	6,381	-14,235,0	-1,817,0
73,8	57,6	-19,1	5,3	4,7	30,3	28,4	2,6	-2,2	-2,0	0,4	-16,5	-22,6	
17,2	7,3	12,7	15,8	18,7	20,5	30,5	40,1	42,2	42,1	38,6	34,4	25,4	
16,6	48,5	0,0	0,3	-0,1	2,0	12,2	11,6	4,7	2,1	-1,2	-1,7	-6,8	
22,6	5,6	4,6	1,1	-1,1	7,5	17,1	32,7	24,4	30,4	22,2	14,5	5,2	
29,4	61,9	-7,0	15,9	15,1	16,0	24,5	29,3	23,1	19,5	19,7	7,1	4,0	
25,6	56,7		13,2	15,3	15,1	24,9	30,5	25,3	21,4	22,0	11,2	6,6	
1,65	1,88	1,51	1,51	1,62	2,30	2,49	2,2	2,2	2,0	2,1	1,7	1,7	
32,2	30,5	31,9	36,7	36,7	36,5	36,0	34,9	34,8	33,8	33,0	33,5	32,7	
101,996	90,308	110,401	79,921	112,013	147,965	150,815	191,472	53,920	103,997	155,674	210,010	58,397	
63,987	63,346	74,341	49,661	63,538	85,033	68,878	88,393	22,699	45,602	65,115	89,039	24,922	
5,5	3,5	6,9	4,8	4,0	4,5	7,3	7,9	10,5	9,9	10,7	10,2	27,6	
-0,3	-1,9	5,0	3,6	4,4	2,0	4,0	5,5	1,0	0,0	2,1	4,4	26,3	
2,5	5,2	2,7	-0,7	-2,7	-1,2	4,5	12,3	17,5	18,3	14,5	9,9	5,1	
241,221	247,200	249,421	254,267	260,075	265,152	269,681	272,386	272,647	272,651	272,501	273,281	273,115	
77,309	80,160	82,673	64,453	66,940	66,485	65,540	62,443	61,007	58,945	57,591	53,105	53,053	
35,046	41,375	46,772	47,324	45,867	40,230	30,572	24,686	24,545	23,782	23,615	23,565	25,380	

Извор: Државен завод за статистика, Народна банка на Македонија, Министерство за финансии, Министерство за труд и социјална политика, Агенција за вработување, World Development Prospects (Pink Sheets)

График 1: Бруто домашен производ
(Реални стапки на пораст К/К-4)

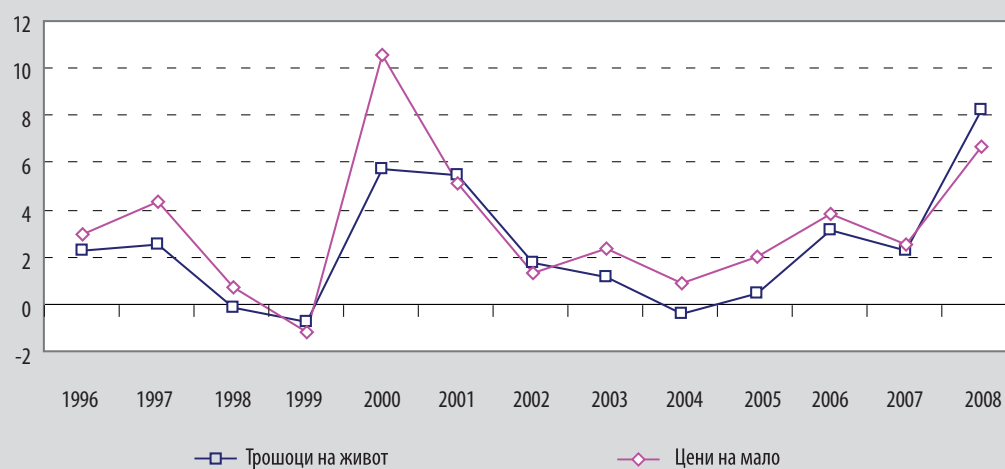

Бруто домашен производ*	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
во милиони САД \$**	2377	2815	2955	3157	3340	3588	3706	3872	4119	4298	4534	4892	5407
по глава на жител, во САД \$**	1209	1420	1480	1573	1656	1771	1821	1917	2032	2114	2226	2398	2646

*Податоците за 2006 година се претходни,

**Конверзијата е направена со методот на ценовно прилагоден курс

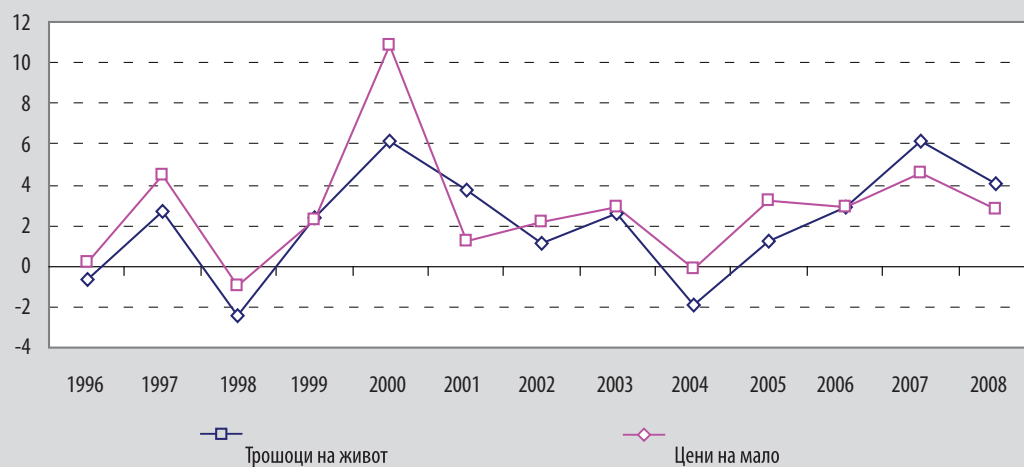
График 2: Инфлација
(просечна стапка, во проценти)

годишен просек, во проценти

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Трошоци на живот	2,3	2,6	-0,1	-0,7	5,8	5,5	1,8	1,2	-0,4	0,5	3,2	2,3	8,3
Цени на мало	3,0	4,4	0,8	-1,1	10,6	5,2	1,4	2,4	0,9	2,1	3,9	2,6	6,7

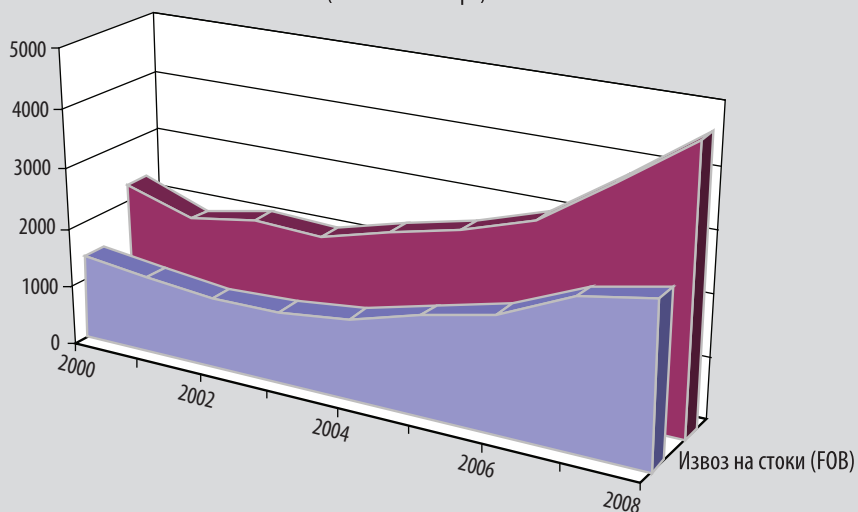
График 3: Инфлација
(на крај година, во проценти)

крај на година, во проценти

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Трошоци на живот	-0,7	2,7	-2,4	2,4	6,1	3,7	1,1	2,6	-1,9	1,2	2,9	6,1	4,1
Цени на мало	0,2	4,5	-1	2,3	10,8	1,2	2,2	2,9	-0,1	3,2	2,9	4,6	2,8

График 4: Надворешна трговска размена
(во милиони евра)

во милиони евра

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Извоз на стоки (FOB)	1436	1293	1178	1207	1346	1644	1917	2446	2689
Увоз на стоки (CIF)	2271	1893	2105	2038	2353	2604	2979	3795	4643
Салдо	-835	-600	-927	-831	-1007	-960	-1062	-1349	-1954

Табела 5: Надворешно - трговска размена по земји

		Вкупно			Германија			Србија		
		Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо
2005		1.644,4	2.604,9	-960,5	292,1	271,1	20,9	372,0	212,5	159,5
2006		1.917,5	2.962,7	-1.045,2	302,0	288,4	13,6	455,9	224,7	231,2
2007		2.446,4	3.795,0	-1.348,6	352,7	381,3	-28,6	465,3	324,4	140,8
2008		2.689,2	4.643,4	-1.954,2	381,9	443,6	-61,7	631,4	360,9	270,5
2006	K1	377,0	606,2	-229,2	73,8	61,7	12,2	73,4	40,9	32,6
	K2	467,1	785,5	-318,5	70,3	77,8	-7,6	112,8	57,0	55,9
	K3	552,1	761,7	-209,6	78,8	71,5	7,3	139,3	58,6	80,7
	K4	521,4	809,3	-287,9	79,1	77,4	1,7	130,3	68,3	62,0
2007	K1	559,4	803,0	-243,6	88,0	78,6	9,4	101,4	58,0	43,4
	K2	643,2	873,8	-230,6	78,0	91,5	-13,4	110,0	71,2	38,8
	K3	606,3	924,1	-317,8	95,7	89,3	6,4	125,5	79,3	46,2
	K4	637,3	1.194,1	-556,7	91,0	122,0	-31,0	128,4	116,0	12,4
2008	K1	612,3	1.054,1	-441,8	102,9	93,0	9,9	133,6	90,3	43,2
	K2	737,3	1.239,3	-502,0	94,4	116,6	-22,2	179,8	91,5	88,4
	K3	747,0	1.221,8	-474,8	97,4	104,4	-7,0	179,5	88,4	91,1
	K4	592,6	1.128,2	-535,6	87,1	129,5	-42,4	138,5	90,7	47,8
2009	K1	401,2	877,7	-476,5	88,9	86,4	2,5	83,4	62,0	21,4
2007	I	160,8	257,9	-97,0	25,4	25,2	0,2	28,0	19,2	8,7
	II	175,9	260,9	-85,0	31,3	27,5	3,7	30,7	17,6	13,1
	III	222,7	284,2	-61,5	31,3	25,8	5,5	42,7	21,1	21,6
	IV	201,5	294,2	-92,7	23,4	28,2	-4,8	36,5	23,1	13,4
	V	212,2	279,3	-67,1	25,4	30,7	-5,3	38,4	23,4	15,0
	VI	229,5	300,3	-70,8	29,3	32,6	-3,3	35,0	24,7	10,4
	VII	196,6	328,3	-131,7	29,1	32,5	-3,5	36,3	24,2	12,1
	VIII	215,3	289,5	-74,2	31,9	26,0	6,0	49,7	26,9	22,8
	IX	194,5	306,4	-111,8	34,7	30,8	3,9	39,5	28,2	11,3
	X	216,0	434,3	-218,4	27,0	43,9	-16,9	43,3	51,7	-8,4
	XI	208,5	371,5	-162,9	30,3	40,3	-9,9	40,2	31,7	8,5
	XII	212,9	388,3	-175,4	33,6	37,8	-4,2	44,9	32,6	12,4
2008	I	182,2	308,4	-126,1	33,5	25,2	8,3	39,4	24,7	14,7
	II	215,1	374,3	-159,2	34,2	33,1	1,1	43,7	37,4	6,3
	III	215,0	371,4	-156,5	35,2	34,7	0,4	50,5	28,3	22,2
	IV	228,5	385,6	-157,1	30,2	40,1	-9,9	53,2	29,4	23,8
	V	259,7	413,9	-154,1	33,5	36,6	-3,2	70,5	30,6	39,9
	VI	249,1	439,9	-190,8	30,7	39,8	-9,1	56,1	31,5	24,6
	VII	275,7	459,4	-183,7	34,0	41,9	-8,0	60,6	34,7	25,8
	VIII	228,3	386,6	-158,3	30,1	27,5	2,6	63,0	27,1	35,9
	IX	243,0	375,8	-132,7	33,3	35,0	-1,7	55,9	26,5	29,3
	X	229,0	422,8	-193,8	28,0	40,1	-12,1	57,4	31,1	26,4
	XI	191,3	367,5	-176,2	30,1	49,5	-19,5	44,1	26,8	17,3
	XII	172,2	337,9	-165,6	29,0	39,9	-10,9	37,0	32,9	4,2
2009	I	113,9	267,2	-153,2	27,6	22,5	5,1	22,9	15,4	7,5
	II	137,0	300,4	-163,5	31,1	32,8	-1,6	26,5	20,8	5,7
	III	150,3	310,1	-159,8	30,2	31,1	-0,9	34,0	25,8	8,2

во милиони евра

Бугарија			Италија			Грција			Русија		
Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо	Извоз	Увоз	Салдо
61,7	188,3	-126,6	136,6	156,7	-20,1	252,0	239,9	12,1	17,3	344,2	-326,9
103,2	198,1	-94,9	195,9	178,0	18,0	302,3	248,5	53,8	21,2	459,2	-438,0
176,2	194,1	-17,8	253,0	220,6	32,4	306,5	301,5	5,0	17,2	466,8	-449,6
253,5	221,6	31,9	219,3	260,4	-41,2	357,5	346,1	11,4	22,6	623,7	-601,1
16,4	40,7	-24,3	44,2	34,3	9,9	50,1	52,1	-2,0	5,0	114,4	-109,4
24,7	58,6	-33,9	44,8	48,9	-4,1	78,3	71,8	6,5	5,2	78,7	-73,5
29,6	47,9	-18,3	49,1	45,1	4,0	94,7	59,5	35,2	6,5	118,0	-111,5
32,5	50,9	-18,4	57,8	49,6	8,2	79,2	65,1	14,1	4,5	148,1	-143,6
37,2	41,6	-4,5	56,3	41,4	14,9	74,1	73,6	0,5	3,7	120,3	-116,5
42,4	41,8	0,6	75,8	64,9	10,9	82,2	77,4	4,8	3,9	73,4	-69,4
47,8	49,1	-1,3	55,8	49,5	6,3	69,7	74,3	-4,7	5,0	125,1	-120,1
48,9	61,6	-12,7	65,1	64,7	0,3	80,5	76,2	4,4	4,6	148,1	-143,5
63,1	51,4	11,7	49,8	49,9	-0,1	82,9	73,9	9,1	3,8	182,2	-178,4
70,2	52,5	17,8	47,8	74,2	-26,4	114,4	93,3	21,2	5,0	177,3	-172,3
71,6	62,5	9,1	59,5	59,6	-0,1	103,2	92,3	10,9	5,4	162,8	-157,4
48,5	55,3	-6,7	62,3	76,8	-14,5	56,9	86,7	-29,7	8,4	101,4	-93,0
22,8	38,1	-15,3	33,2	53,2	-20,0	44,7	64,5	-19,8	1,9	105,7	-103,8
9,8	11,6	-1,8	19,6	13,0	6,5	21,3	20,8	0,4	1,1	37,4	-36,3
12,0	15,1	-3,1	13,0	12,7	0,3	22,9	23,5	-0,5	1,5	41,0	-39,5
15,4	15,0	0,4	23,7	15,7	8,0	29,9	29,3	0,6	1,2	41,9	-40,7
12,7	12,4	0,3	25,9	21,3	4,6	25,9	24,9	1,0	1,2	37,1	-35,9
13,8	15,8	-2,0	20,1	20,8	-0,7	28,1	26,2	1,9	1,2	13,6	-12,4
15,9	13,6	2,3	29,9	22,8	7,0	28,3	26,3	2,0	1,6	22,7	-21,1
14,8	13,7	1,1	26,2	20,8	5,4	23,7	27,8	-4,1	1,7	47,3	-45,6
17,6	16,3	1,3	18,3	15,3	3,0	18,0	20,0	-2,0	2,1	33,3	-31,2
15,4	19,1	-3,7	11,4	13,4	-2,0	27,9	26,5	1,5	1,1	44,5	-43,3
15,4	32,0	-16,5	20,8	20,6	0,2	32,0	25,0	7,0	1,6	44,6	-43,0
18,3	15,4	2,9	22,6	21,4	1,2	29,0	25,7	3,3	1,3	45,4	-44,1
15,2	14,2	0,9	21,7	22,7	-1,0	19,5	25,5	-6,0	1,7	58,2	-56,5
20,4	14,5	5,9	15,2	12,3	2,9	23,7	24,1	-0,4	0,9	61,9	-61,0
18,9	18,0	0,9	17,2	17,8	-0,5	32,3	24,3	8,0	1,2	66,5	-65,3
23,8	18,8	5,0	17,3	19,8	-2,5	26,9	25,4	1,5	1,7	53,8	-52,1
23,9	19,0	4,9	13,9	22,4	-8,5	32,7	29,6	3,1	1,7	58,8	-57,1
23,5	14,8	8,8	15,5	23,2	-7,7	37,6	32,2	5,4	1,5	53,6	-52,0
22,8	18,7	4,1	18,3	28,6	-10,3	44,1	31,4	12,7	1,8	64,9	-63,2
26,3	23,8	2,4	27,7	26,5	1,2	44,6	37,0	7,7	1,6	65,3	-63,7
23,1	20,7	2,4	10,7	15,5	-4,7	27,9	29,1	-1,2	2,0	63,6	-61,6
22,2	17,9	4,2	21,1	17,6	3,5	30,6	26,2	4,4	1,8	33,9	-32,2
20,7	21,6	-0,8	20,4	27,5	-7,2	23,8	31,7	-7,9	2,1	56,8	-54,7
16,2	15,6	0,6	22,7	21,6	1,1	16,9	26,1	-9,2	3,5	30,4	-26,9
11,6	18,1	-6,5	19,2	27,7	-8,4	16,3	28,8	-12,6	2,8	14,2	-11,4
7,2	8,7	-1,5	9,9	13,2	-3,3	10,6	19,3	-8,7	0,7	39,6	-38,9
6,2	13,4	-7,2	12,2	17,0	-4,9	16,0	23,6	-7,6	0,4	35,2	-34,8
9,4	16,1	-6,6	11,1	23,0	-11,9	18,1	21,6	-3,5	0,8	30,9	-30,2

Табела 6: Платен биланс на Република Македонија¹

	2003	2004	2005	2006	K1/2007	K2/2007	K3/2007	K4/2007	2007	K1/2008	K2/2008	K3/2008	K4/2008	2008	K1/2009
ТЕКОВНИ ТРАНСАКЦИИ															
Стоки, нето	-168,2	-362,7	-121,3	-44,9	-20,3	-10,2	-52,8	-331,5	-414,8	-173,0	-210,1	-67,0	-401,0	-851,2	-340,8
Извоз, f.o.b. ²	-753,0	-914,3	-858,5	-1.020,4	-211,5	-208,2	-298,9	-456,3	-1.174,8	-371,0	-460,3	-416,2	-489,1	-1.736,7	-444,1
Увоз, f.o.b. ²	1.203,2	1.345,0	1.642,9	1.902,6	558,7	641,7	605,1	635,9	2.441,5	611,6	735,8	745,2	591,6	2.684,2	400,3
Услуги, нето	-1.956,2	-2.259,3	-2.501,4	-2.923,1	-770,2	-849,9	-904,0	-1.092,2	-3.616,3	-982,6	-1.196,1	-1.161,4	-1.080,7	-4.420,9	-844,3
Услуги, нето	-6,0	-43,4	-24,7	22,2	-1,2	1,1	23,3	2,4	25,5	-0,8	-8,9	28,3	-18,7	0,0	-2,3
Доход, нето	-55,3	-33,2	-91,5	-28,4	-31,7	-70,5	-99,1	-76,4	-277,7	23,2	0,0	-14,3	-102,3	-93,4	-23,8
од кој: камата, нето	-27,7	-20,8	-20,7	-19,4	-2,0	-5,1	-2,5	-8,3	-17,9	-5,8	-11,7	-10,2	-18,5	-46,2	-21,5
Тековни трансфери, нето	646,1	628,2	853,3	981,8	224,1	267,4	321,8	198,9	1.012,1	175,5	259,1	335,2	209,1	978,9	129,4
Официјални	89,4	55,5	53,4	58,7	8,6	17,1	10,7	-12,4	23,9	7,7	21,5	10,9	7,9	47,9	10,3
Приватни	556,7	572,7	799,9	923,1	215,5	250,3	311,1	211,3	988,2	167,9	237,6	324,3	201,3	931,0	119,0
КАПИТАЛНА И ФИНАНСИСКА СМЕТКА															
Капитална сметка, нето	193,9	347,1	127,7	38,0	20,6	18,7	71,0	337,3	447,6	184,9	219,5	57,8	390,5	852,6	324,8
Капитални трансфери, нето	-5,8	-3,8	-1,7	-0,8	-0,7	2,0	4,3	-1,9	3,7	-1,0	-2,7	-0,6	-8,5	-12,8	0,8
Капитални трансфери, нето	-5,8	-3,8	-1,7	-0,8	-0,7	2,1	1,2	-1,3	1,2	-1,0	1,0	-0,6	-1,0	-1,6	0,8
Официјални	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Други	-5,8	-3,8	-1,7	-0,8	-0,7	2,1	1,2	-1,3	1,2	-1,0	1,0	-0,6	-1,0	-1,6	0,8
Стеки/распол. со произв., нефинан. средства	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	-0,6	2,4	0,0	-3,7	0,0	-7,5	-11,2	0,0
Финансиска сметка, нето	199,7	350,9	129,4	38,8	21,3	16,7	66,7	339,3	444,0	185,9	222,2	58,4	399,0	865,5	324,0
Директни инвестиции, нето	100,1	259,7	74,9	344,6	88,0	151,5	100,4	166,9	506,9	130,0	128,4	90,0	73,6	422,0	55,1
Портфолио инвестиции, нето	4,9	9,5	200,2	73,1	20,5	45,6	28,0	20,2	114,4	-8,3	-11,2	-7,7	-23,4	-50,6	-19,1
Други инвестиции, нето	133,3	97,6	202,2	-81,4	-92,4	-169,2	39,6	146,5	-75,5	56,1	128,5	103,8	154,1	442,4	35,1
Трговски кредити, нето	67,4	71,0	105,9	2,9	-38,0	-75,9	-1,0	86,0	-29,0	-14,6	63,1	-12,4	-11,5	24,6	65,3
Заеми, нето	50,3	6,1	100,2	-22,3	-42,1	-135,7	13,9	35,3	-128,7	-1,5	47,9	59,7	66,4	172,4	-19,4
Валуты и депозити, нето	5,9	-2,3	-20,3	-83,7	-16,8	20,2	12,8	-10,3	5,9	60,8	7,7	52,0	86,9	207,5	-21,3
од кои: монетарна власт, нето	15,5	23,2	0,0	-5,7	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,2	10,7	5,9	0,0	-0,5	16,0	-3,6
комерцијални банки, нето	-44,7	-84,4	22,4	-10,4	-3,8	41,2	26,9	4,2	68,4	47,2	9,2	41,0	137,2	234,6	-55,3
население, нето	35,1	58,9	-42,7	-67,6	-12,9	-20,9	-14,0	-14,5	-62,3	2,9	-7,4	11,0	-49,7	-43,2	37,5
Други, нето	9,8	22,8	16,5	21,7	4,5	22,2	13,9	35,6	76,2	11,4	9,7	4,5	12,3	37,9	10,5
Бруто официјални резерви ("-" значи зголемување) ³	-38,6	-15,9	-347,9	-297,6	5,3	-11,2	-101,4	5,6	-101,8	8,0	-23,5	-127,6	194,8	51,6	252,8
ГРЕШКИ И ПРОПУСТИ	-25,7	15,6	-6,4	6,9	-0,3	-8,5	-18,1	-5,9	-32,8	-11,8	-9,3	9,2	10,5	-1,5	16,0

1/ Претходни податоци

а. во ноември 2007 година извршена е ревизија на временската серија 1997-2006 година

б. во април 2005 година извршена е ревизија на временската серија 2003-2004 година

в. во октомври 2004 година ревизирана е временската серија 2002-2003 година.

г. во август 2004 година ревизирана е временската серија 2002-2003 година

д. во јануари 2004 година извршена е ревизија кај следниве ставки: стоки, услуги, тековни трансфери, трговски кредити и директни инвестиции

ѓ. во август 2003 година ревизирана е временската серија 1997-2002 година: промените кај категориите услуги, доход и директни инвестиции

2/ Увозот е прикажан на ф.о.б. паритет согласно V издание на прирачникот за платен биланс од ММФ.

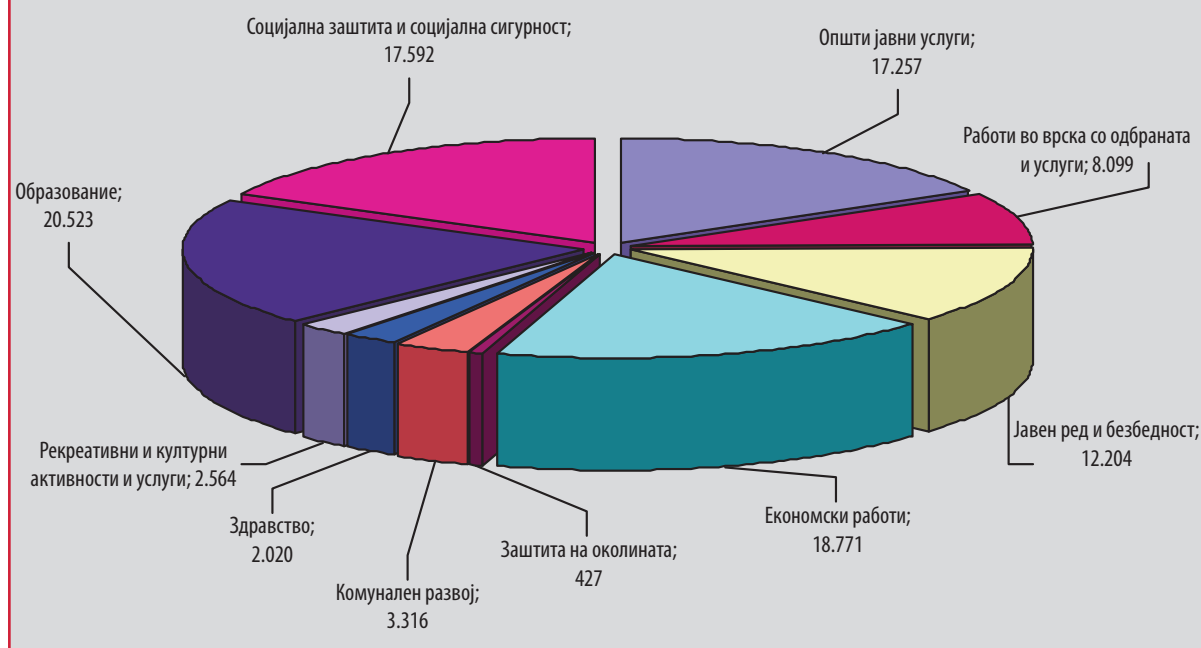
Пресметката на ц.ф. - ф.о.б. факторот како процент од увозот ц.ф. по години изнесува:

1993-200%, 1994-20%, 1995-20%, 1996-14%, 1997-10%, 1998-5,02%, 1999-4,86%, 2000-3,9%, 2001-4,2%, 2002-3,8%, 2003-4,06%, 2004, 2005 и 2006-4,14%.

3/ Без монетарно злато и курсни разлики; Добиењето средства од сукцесијата на поранешната СФРЈ во јуни 2001 година во износ од 23,9 милиони УСД долари, во мај 2003 година во износ од 17,8 милиони УСД долари и во 2005 година во износ од 14,9 милиони УСД долари, не се платно билансна трансакција заради што истите се вклучени само во состојбите на девизните резерви, а не и во промените.

Табела 7: Функционална класификација на расходите на централниот буџет

	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2008	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2008	Буџет 2005	Буџет 2006	Буџет 2008
	во милиони денари			структура			% од БДП		
ВКУПНО	66.327	91.868	102.773	100,0	100,0	100,0	23,9	31,3	25,5
Општи јавни услуги	5.885	13.609	17.257	8,9	14,8	16,8	2,1	4,6	4,3
Работи во врска со одбраната и услуги	5.885	6.130	8.099	8,9	6,7	7,9	2,1	2,1	2,0
Јавен ред и безбедност	8.398	9.902	12.204	12,7	10,8	11,9	3,0	3,4	3,0
Економски работи	15.877	23.846	18.771	23,9	26,0	18,3	5,7	8,1	4,7
Заштита на околината	368	615	427	0,6	0,7	0,4	0,1	0,2	0,1
Комунален развој	858	3.555	3.316	1,3	3,9	3,2	0,3	1,2	0,8
Здравство	613	1.165	2.020	0,9	1,3	2,0	0,2	0,4	0,5
Рекреативни и културни активности и услуги	1.471	1.968	2.564	2,2	2,1	2,5	0,5	0,7	0,6
Образование	9.869	13.363	20.523	14,9	14,5	20,0	3,6	4,6	5,1
Социјална заштита и социјална сигурност	17.103	17.716	17.592	25,8	19,3	17,1	6,2	6,0	4,4

График 5. Функционална класификација на расходите 2008 година
(во милиони денари)

Табела 8: Буџет на Република Македонија (Централен буџет и буџети на фондови)

	Буџет 2008	Ребаланс Буџет 2008	I	II	III	K1 2008	IV	V	VI
ВКУПНИ ПРИХОДИ	128.739	144.705	10.011	9.560	13.563	33.134	10.807	10.513	10.368
Даночни приходи и придонеси	107.287	118.803	8.816	8.439	10.747	28.002	9.534	9.232	9.339
Даночни приходи (Сметка за сопствени приходи)	401	410	37	68	30	135	11	6	14
Даноци	73.669	80.639	6.309	5.152	7.585	19.046	6.403	6.271	6.332
Персонален данок на доход	8.331	8.900	654	710	711	2.075	699	617	818
Данок на добивка	5.254	9.000	431	564	1.828	2.823	780	692	603
ДДВ	36.305	38.661	3.529	2.231	3.097	8.857	3.262	3.061	2.822
Акцизи	14.185	14.358	1.121	965	1.205	3.291	955	1.155	1.279
Увозни давачки	7.420	7.420	324	463	533	1.320	521	530	624
Други даноци	2.174	2.300	250	219	211	680	186	216	186
Придонеси	33.217	37.754	2.470	3.219	3.132	8.821	3.120	2.955	2.993
Фонд за ПИОМ	22.526	24.954	1.674	2.172	2.108	5.954	2.075	1.957	1.992
Завод за вработување	1.457	1.650	89	185	142	416	145	140	140
Фонд за здравство	9.234	11.150	707	862	882	2.451	900	858	861
Неданочни приходи	18.763	22.278	948	988	2.616	4.552	1.066	1.107	861
Неданочни приходи (Сметка за сопствени приходи)	9.934	9.637	479	532	871	1.882	607	556	380
Профит од јавни финансиски институции	3.420	5.284	22	14	1.302	1.338	15	15	16
Административни такси	1.700	2.100	155	165	152	472	139	152	161
Партиципација за здравствени услуги	401	500	30	46	45	121	44	40	35
Други административни такси	300	520	38	40	43	121	52	48	43
Други неданочни приходи	1.205	2.404	75	48	24	147	34	107	38
Надоместоци за Фондот за патишта	1.803	1.833	149	143	179	471	175	189	188
Капитални приходи	695	1.299	155	67	114	336	125	69	89
Странски донации	1.994	2.225	40	65	86	191	56	102	79
Приход од отплата на заеми	0	100	52	1	0	53	26	3	0
ВКУПНИ РАСХОДИ	134.281	150.371	8.453	10.316	10.106	28.875	10.369	10.973	10.604
Тековни трошоци	112.846	123.409	8.092	9.122	9.061	26.275	9.615	9.821	9.064
Плати и надоместоци	23.204	22.979	1.723	1.727	1.771	5.221	1.664	1.663	1.644
Стоки и услуги	18.696	21.493	750	1.194	1.222	3.166	1.418	1.460	1.198
Трансфери	68.637	76.225	5.523	6.095	5.851	17.469	6.268	6.562	5.941
Трансфери (сметка за сопствени приходи)	961	1.530	46	136	138	320	204	136	112
Социјални трансфери	52.935	57.595	4.426	4.821	4.601	13.848	4.754	4.882	4.639
Фонд за ПИОМ	30.798	33.618	2.388	2.674	2.730	7.792	2.750	2.721	2.692
Завод за вработување	1.733	1.782	123	123	122	368	145	130	132
Социјална помош	4.140	4.053	310	323	371	1.004	341	341	340
Структурни реформи	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Реформи на јавната администрација	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Здравствена заштита	16.264	18.142	1.605	1.701	1.378	4.684	1.518	1.690	1.475
Други трансфери	14.671	17.030	1.051	1.129	1.104	3.284	1.304	1.540	1.186
Трошоци за бегалци	70	70	0	9	8	17	6	4	4
Каматни плаќања	2.309	2.712	96	106	217	419	265	136	281
Камати по домашен долг	951	958	18	34	88	140	160	37	211
Камати по надворешен долг	1.358	1.754	78	72	129	279	105	99	70
Гаранции	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Капитални трошоци	21.435	26.962	361	1.194	1.045	2.600	754	1.152	1.540
Буџетско салдо	-5.542	-5.666	1.558	-756	3.457	4.259	438	-460	-236
Финансирање	5.542	5.666	-1.558	756	-3.457	-4.259	-438	460	236
Прилив	12.525	12.747	-1.435	819	-3.120	-3.736	1.327	797	1.297
Приходи од приватизација	150	3.312	44	617	0	661	0	377	0
Странски заеми	4.945	5.463	75	138	142	355	99	299	280
Депозити	3.380	1.197	-2.481	415	-3.084	-5.150	1.474	146	1.151
Државни записи	4.000	2.750	927	-353	-195	379	-304	-25	-146
Продажба на акции	50	25	0	2	17	19	58	0	12
Одлив	6.983	7.081	123	63	337	523	1.765	337	1.061
Отплата на главница	6.983	7.081	123	63	337	523	1.765	337	1.061
Надворешен долг	1.749	1.974	123	63	206	392	205	87	26
Домашен долг	5.234	5.107	0	0	131	131	1.560	250	1.035

во милиони денари

K2 2008	VII	VIII	IX	K3 2008	X	XI	XII	K4 2008	Вкупно 2008	Буџет 2009	I	II	III	K1 2009
31.688	11.917	9.765	15.410	37.092	11.748	11.288	11.462	34.498	136.412	153.213	9.959	9.315	12.025	31.299
28.105	10.502	8.935	9.893	29.330	10.326	9.726	9.653	29.705	115.142	126.525	8.869	8.134	9.551	26.554
31	13	7	46	66	11	9	43	63	295	558	10	12	15	37
19.006	7.199	5.751	6.709	19.659	6.824	6.581	5.443	18.848	76.559	88.036	6.320	4.758	6.249	17.327
2.134	689	573	726	1.988	749	678	1.071	2.498	8.695	10.126	536	677	816	2.029
2.075	567	492	689	1.748	538	858	538	1.934	8.580	10.241	413	512	1.071	1.996
9.145	3.858	2.571	3.268	9.697	3.592	2.995	1.887	8.474	36.173	42.422	3.441	1.908	2.826	8.175
3.389	1.209	1.349	1.312	3.870	1.184	1.353	1.189	3.726	14.276	15.193	1.196	1.000	928	3.124
1.675	683	504	479	1.666	562	484	568	1.614	6.275	6.954	421	420	463	1.304
588	193	262	235	690	199	213	190	602	2.560	3.100	313	241	145	699
9.068	3.290	3.177	3.138	9.605	3.491	3.136	4.167	10.794	38.288	37.931	2.539	3.364	3.287	9.190
6.024	2.199	2.197	2.085	6.481	2.304	2.068	2.755	7.127	25.586	25.703	1.693	2.278	2.214	6.185
425	153	137	146	436	177	163	212	552	1.829	1.658	121	158	160	439
2.619	938	843	907	2.688	1.010	905	1.200	3.115	10.873	10.570	725	928	913	2.566
3.034	1.205	729	5.273	7.207	1.232	934	1.404	3.570	18.363	21.105	889	1.044	2.227	4.160
1.543	695	337	750	1.782	814	535	622	1.971	7.178	9.868	487	676	669	1.832
46	17	16	3.806	3.839	26	19	270	315	5.538	3.603	16	10	1.171	1.197
452	179	118	159	456	154	150	172	476	1.856	2.100	140	158	148	446
119	41	19	23	83	22	22	23	67	390	50	22	23	31	76
143	44	31	52	127	58	55	57	170	561	550	43	47	47	137
179	42	33	331	406	15	20	130	165	897	2.356	75	24	27	126
552	187	175	152	514	143	133	130	406	1.943	1.970	106	106	134	346
283	150	62	161	373	104	103	191	398	1.390	2.537	157	89	168	414
237	48	37	77	162	85	500	152	737	1.327	2.946	19	34	61	114
29	12	2	6	20	1	25	62	88	190	100	25	14	18	57
31.946	11.013	8.301	11.397	30.711	11.658	14.184	22.891	48.733	140.265	164.806	9.648	11.021	12.562	33.231
28.500	10.295	7.701	9.738	27.734	10.415	11.343	15.934	37.692	120.201	135.546	8.772	10.172	11.695	30.639
4.971	1.685	1.540	1.654	4.879	1.902	1.881	1.974	5.757	20.828	25.138	1.624	1.988	1.958	5.570
4.076	1.353	1.057	1.315	3.725	1.634	1.856	4.292	7.782	18.749	22.690	903	1.299	1.555	3.757
18.771	7.114	5.022	6.607	18.743	6.496	7.414	9.087	22.997	77.980	84.215	6.087	6.745	7.977	20.809
452	146	80	100	326	0	94	91	185	1.283	1.335	53	61	107	221
14.275	5.797	3.842	4.814	14.453	4.864	4.994	5.670	15.528	58.104	62.720	4.774	4.984	5.374	15.132
8.163	3.965	1.649	2.899	8.513	2.974	2.936	2.988	8.898	33.366	37.190	2.867	2.987	3.078	8.932
407	130	128	128	386	139	187	139	465	1.626	2.006	141	4	290	435
1.022	338	324	324	986	325	203	450	978	3.990	4.400	294	318	345	957
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.683	1.364	1.741	1.463	4.568	1.426	1.668	2.093	5.187	19.122	19.124	1.472	1.675	1.661	4.808
4.030	1.166	1.097	1.690	3.953	1.626	2.321	3.312	7.259	18.526	20.090	1.260	1.695	2.491	5.446
14	5	3	3	11	6	5	14	25	67	70	0	5	5	10
682	143	82	162	387	383	192	581	1.156	2.644	3.503	158	140	205	503
408	20	11	17	48	208	66	72	346	942	1.484	25	47	67	139
274	123	71	145	339	175	126	509	810	1.702	2.019	133	93	138	364
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.446	718	600	1.659	2.977	1.243	2.841	6.957	11.041	20.064	29.260	876	849	867	2.592
-258	904	1.464	4.013	6.381	90	-2.896	-11.429	-14.235	-3.853	-11.593	311	-1.706	-537	-1.932
258	-904	-1.464	-4.013	-6.381	-90	2.896	11.429	14.235	3.853	11.593	-311	1.706	537	1.932
3.421	-784	-1.401	-3.495	-5.680	2.113	3.050	11.662	16.825	10.830	19.600	-183	2.207	883	2.907
377	0	0	0	0	0	0	614	614	1.652	2.500	0	0	0	0
678	99	0	37	136	336	141	1.026	1.503	2.672	7.154	103	57	25	185
2.771	-747	-1.516	-3.859	-6.122	1.230	2.318	8.324	11.872	3.371	3.896	-1.339	2.068	-3.481	-2.752
-475	-136	114	327	305	540	591	1.698	2.829	3.038	6.000	1.053	75	4.296	5.424
70	0	1	0	1	7	0	0	7	97	50	0	7	43	50
3.163	120	63	518	701	2.203	154	233	2.590	6.977	8.007	128	501	346	975
3.163	120	63	518	701	2.203	154	233	2.590	6.977	8.007	128	501	346	975
318	120	63	518	701	213	154	101	468	1.879	2.271	128	251	214	593
2.845	0	0	0	0	1.990	0	132	2.122	5.098	5.736	0	250	132	382

Табела 9: Фонд за пензиско и инвалидско осигурување

во милиони денари

Вид на приходите/расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2009
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	К1	Извршено	К1
ПРИХОДИ	22.883	24.289	25.811	28.191	28.983	28.878	31.467	34.028	9.343	37.524	10.195
Придонес од плати	15.722	15.671	15.784	16.882	17.204	17.484	19.369	21.340	5.817	24.912	5.968
Придонес од доходот	311	331	283	307	383	388	303	299	78	337	94
Приходи од Буџетот на Републиката	4.174	5.744	6.961	7.741	8.486	8.291	9.385	10.390	2.940	10.180	3.725
Приходи од приватен сектор	404	377	409	394	412	390	244	269	55	307	115
Приходи од индивидуални земјоделци	58	41	61	71	41	39	33	28	4	30	8
Приходи од акцизи	804	716	688	677	661	659	661	682	156	719	160
Придонес од Агенцијата за вработување	1.101	1.126	1.404	1.536	1.719	1.550	1.230	861	204	773	98
Други приходи	74	73	29	65	57	59	219	152	88	245	27
Приходи од дивиденди и од продажба на хартии од вредност	68	209	192	42	21	18	23	7	1	21	0
Пренесени приходи од претходна година	0	0	0	476	0	0	0	0	0	0	0
РАСХОДИ	22.940	24.697	25.889	27.740	29.132	29.015	31.204	32.773	8.986	38.675	10.200
Пензии	19.774	21.278	22.255	24.008	25.121	24.969	25.410	26.308	7.215	30.875	8.232
Редовни пензии	18.948	19.041	19.982	21.667	22.824	23.335	24.272	25.304	6.968	29.825	7.989
Воени пензии	505	514	518	499	509	479	455	442	114	479	122
Земјоделски пензии	321	297	262	234	217	178	154	130	30	129	30
Ретроактивна исплата на 8%	0	1.167	1.136	1.131	1.027	455	0	0	0	0	0
Предвременно пензионирање според Законот од 2000 година	0	112	103	121	88	90	70	60	18	70	17
Предвременно пензионирање според Законот од 2001 година	0	148	254	262	247	240	178	60	0	0	0
Предвременно пензионирање според Законот од 2004 година						91	115	143	43	182	50
Разлика за Министерство за внатрешни работи							166	169	42	190	24
Транзициони трошоци							1.325	1.877	577	2.491	701
Надоместок за телесно оштетување	72	72	83	80	82	82	82	83	21	84	21
Надоместоци од инвалидско осигурување	94	91	76	98	97	110	138	162	15	21	4
Вработување и интернатско сместување на деца инвалиди	12	7	9	6	6	6	4	1	2	6	0
Придонес за здравствена заштита	2.672	2.805	2.934	3.184	3.349	3.416	3.582	3.720	1.020	4.367	1.087
Надоместок на стручната служба	141	153	165	172	170	172	208	240	62	256	65
Други расходи	175	254	222	192	257	190	258	340	72	428	81
Капитални средства	-	37	145	0	50	70	196	42	2	147	9
Дефицит / Суфицит	-57	-408	-78	451	-149	-137	263	1.255	357	-1.151	-5

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

Табела 10: Фонд за здравствено осигурување

во милиони денари

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2009
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	K1	Извршено	K1
ПРИХОДИ	12.790	12.295	13.656	14.698	14.886	15.083	15.669	17.271	4.545	19.361	4.865
Придонеси	7.745	7.528	7.823	8.418	8.762	8.982	9.447	9.998	2.451	10.873	2.566
Придонеси од Пензискиот Фонд	2.649	2.616	3.075	3.184	3.349	3.417	3.584	3.718	1.020	4.368	1.087
Придонеси од Агенцијата за вработување	1.941	1.554	1.763	1.849	1.998	2.062	2.145	2.144	496	1.980	784
Придонеси од Министерството за труд	0	48	54	64	41	64	67	66	20	76	25
Други приходи	455	70	734	1.064	676	79	97	67	5	113	16
Средства од Буџетот на РМ за здравствено осигурување	-	166	111	29	60	479	43	911	432	1.561	311
Приходи од кофинансирање							286	367	121	390	76
Пренесен вишок од претходната година	0	313	96	91	1	0	0	0	0	0	0
РАСХОДИ	12.463	12.205	13.611	14.678	14.722	15.206	16.280	16.489	4.784	19.635	4.915
Амбулантни трошоци	2.486	2.505	4.430	5.132	5.959	7.129	14.282	14.681	4.185	17.291	4.285
Болничко лекување	5.737	5.919	4.929	5.038	5.098	6.311	0	0	0	0	0
Трошоци по програми	105	306	123	21	0	0	0	0	0	0	0
Лекови	1.681	1.555	1.305	1.868	2.006	0	0	0	0	0	0
Забна заштита	687	522	521	630	0	0	0	0	0	0	0
Ортопедски трошоци	143	111	134	150	280	171	219	201	53	233	62
Лекување во странство	70	90	144	221	117	151	185	79	56	146	51
Друг вид лекување (надоместоци)	694	769	832	968	941	1.062	1.135	1.144	390	1.452	411
Администрација	250	268	360	309	254	276	396	305	92	390	106
Опрема и одржување	90	44	656	219	23	106	63	79	8	123	0
Други трошоци	200	48	23	32	27	0	0	0	0	0	0
Кредити и камати	321	71	154	90	17	0	0	0	0	0	0
РАЗЛИКА											
Дефицит/суфицит	326	90	45	21	164	-123	-611	782	-239	-274	-50

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

Табела 11: Агенција за вработување

во милиони денари

Вид на приходите/расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2009
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	К1	Извршено	К1
ПРИХОДИ	5.119	4.827	5.918	6.241	7.456	6.940	5.685	5.049	1.155	4.840	1.390
Приходи од придонеси	1.121	1.136	1.180	1.224	1.270	1.313	1.371	1.523	416	1.829	439
Придонес од плати	1.098	1.113	1.178	1.223	1.155	1.192	1.259	1.403	307	1.687	347
Придонес од работни луѓе кои самостојно вршат дејност	22	23	2	0	24	23	20	23	5	24	5
Придонес што го уплатуваат работниците на привремена работа во странство	0	0	0	1	4	5	3	0	0	0	0
Придонес од претходната година	0	0	0	0	88	93	89	97	104	118	87
Дотации од Буџетот на Републиката	3.990	3.677	4.726	5.002	6.163	5.616	4.303	3.514	732	2.992	948
За покривање на дефицитот на Агенцијата за вработување	3.470	3.170	3.742	3.958	4.522	4.612	3.864	3.246	675	2.765	860
За исплата на паричен надомест на вработените од претпријатијата кои во своето работење искажуваат загуба (загубари)	516	481	944	980	988	418	285	225	48	195	39
Реформа на јавната администрација	-	26	19	3	61	22	11	12	3	12	1
По други основи	3	26	21	61	592	564	143	31	6	20	48
Други приходи	8	13	12	16	23	11	11	12	7	19	3
РАСХОДИ	5.110	4.749	5.868	6.214	7.325	6.938	5.937	5.065	1.167	4.796	1.410
Расходи за функцијата	4.913	4.571	5.658	6.005	7.102	6.710	5.703	4.840	1.106	4.527	1.346
Средства за обезбедување паричен надоместок на невработени лица	1.875	1.879	2.273	2.377	2.697	2.425	1.992	1.607	368	1.521	387
Придонеси за здравствено осигурување	1.936	1.555	1.763	1.849	1.998	2.063	2.144	2.144	496	1.980	784
Придонеси за пензиско и инвалидско осигурување	1.102	1.138	1.453	1.557	1.729	1.552	1.236	871	203	773	98
Средства за вработување на инвалидни лица	-	-	128	121	58	114	220	114	21	104	27
Исплата според Закон за поттикнување на вработеноста	-	-	-	61	592	526	66	52	0	105	48
Надоместок за преквалификација	-	-	41	40	29	30	45	52	18	44	2
Расходи за стручната служба	198	178	210	209	223	228	234	225	61	269	64
Основни плати и наемнини	118	116	124	134	132	133	136	135	36	147	41
Надоместоци	19	18	22	20	20	22	20	18	4	16	0
Стоки и останати услуги	54	43	42	51	68	69	73	71	21	101	23
Каматни плаќања	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Капитални трошоци	6	2	22	4	3	4	5	1	0	5	0
РАЗЛИКА											
Дефицит / Суфицит	9	78	50	27	132	2	-252	-16	-12	44	-20

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

Табела 12: Фонд за магистрални и регионални патишта

во милиони денари

Вид на приходите / расходите	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2009
	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	Извршено	K1	Извршено	K1
ПРИХОДИ	3.506	4.012	3.434	3.668	3.299	3.031	2.975	3.288	498	4.152	776
Приходи од Буџет	1.590	1.655	1.305	1.603	1.610	1.320	1.350	1.649	0	2.173	400
Надоместок за употреба на патишта што ги користат странските моторни возила	82	73	87	82	77	90	102	100	11	55	13
Годишен надоместок за патни моторни возила што подлежат на регистрација	746	704	761	797	853	842	790	831	165	663	113
Надоместок за употреба на автопат	537	375	381	728	741	743	687	686	295	1.225	220
Странски кредит	538	1.098	862	418	9	0	0	0	0	0	0
Други приходи	14	21	2	39	9	36	46	22	27	36	30
Грант	-	87	36	1	0	0	0	0	0	0	0
РАСХОДИ	3.506	4.013	3.420	3.661	3.889	3.389	3.525	4.236	539	4.433	611
Инвестиции	1.662	1.756	1.250	1.107	1.753	1.405	1.630	2.206	351	2.768	266
Расходи за студии, проектирање, надзор, провизии и материјални трошоци	179	286	289	205	156	164	148	291	65	327	69
Одржување на патиштата	952	926	900	1.063	1.081	1.013	1.032	987	123	829	210
Отплата на кредити	212	299	304	424	242	254	274	243	0	0	66
Средства за локални патишта	502	596	528	666	611	508	431	499	0	509	0
Останати трошоци	0	0	0	46	45	45	10	10	0	0	0
Обврски спрема Агенцијата за санација на банки	0	150	149	150	0	0	0	0	0	0	0
РАЗЛИКА											
Дефицит / Суфицит	0	-1	14	7	-590	-358	-550	-948	-41	-281	165

Извор: Интерни податоци на Министерството за финансии

Табела 13: Бруто надворешен долг - состојба

во милиони евра

претходни податоци

	31.12.2004	31.12.2005	31.03.2006	30.06.2006	30.09.2006	31.12.2006	31.03.2007	30.06.2007	30.09.2007	31.12.2007*	31.03.2008	30.06.2008	30.09.2008	31.12.2008	31.03.2009
1. ДРЖАВЕН СЕКТОР	1,016,46	1,282,82	1,078,19	1,072,97	1,073,97	1,065,56	1,001,67	890,41	878,95	897,71	883,06	882,64	880,13	902,83	913,81
1.1 Краткорочен	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1. Инструменти на пазарот на пари	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2. Заеми	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3. Комерцијални кредити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.4. Останати обврски	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Достасани неплатени обврски	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Останато	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2 Долгорочни обврски	1,016,45	1,282,82	1,078,19	1,072,97	1,073,97	1,065,56	1,001,67	890,41	871,31	897,71	883,06	882,64	880,13	902,83	913,81
1.2.1. Обврзници	23,25	187,47	190,43	185,19	189,56	190,38	189,58	183,40	176,85	170,49	164,85	155,20	143,61	131,62	134,35
1.2.2. Заеми	993,20	1,095,36	887,76	887,77	884,41	875,19	812,09	707,01	694,46	727,22	718,21	727,44	736,52	771,22	778,98
1.2.3. Комерцијални кредити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,49
1.2.4. Останати обврски	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2. МОНЕТАРНА ВЛАСТ (НБРМ)	45,97	52,66	51,81	47,82	47,26	42,39	38,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1. Краткорочен	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.1. Инструменти на пазарот на пари	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.2. Заеми	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.3. Валутни депозити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.4. Останати обврски	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Достасани неплатени обврски	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Останато	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2. Долгорочен	45,97	52,66	51,81	47,82	47,26	42,39	38,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2.1. Обврзници	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2.2. Заеми	45,97	52,66	51,81	47,82	47,26	42,39	38,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2.2. Валутни депозити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2.4. Останати обврски	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3. БАНКАРСКИ СЕКТОР	123,24	192,02	181,68	191,44	205,47	269,88	266,66	312,89	340,64	387,85	346,15	358,89	389,57	384,05	377,99
3.1 Краткорочен	67,32	81,41	72,25	77,76	83,57	115,44	111,11	144,82	165,31	178,12	142,31	138,83	173,32	171,33	153,22
3.1.1. Инструменти на пазарот на пари	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.1.2. Заеми	7,04	1,30	0,00	0,00	0,00	0,00	24,22	30,76	41,67	16,50	10,72	10,00	10,00	0,00	0,00
3.1.3. Валутни депозити	51,71	69,46	61,74	67,18	72,85	104,70	77,56	104,54	114,30	152,26	124,29	121,28	154,87	162,46	143,63
3.1.4. Останати обврски	8,57	10,66	10,52	10,58	10,72	10,74	9,33	9,51	9,34	9,36	7,29	7,55	8,45	8,87	9,59

Достасани неплатени обврски	8,57	10,66	10,52	10,58	10,72	10,74	9,33	9,51	9,34	9,36	7,29	7,55	8,45	8,87	9,59
Останато	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2. Долгорочен	55,93	110,60	109,42	113,68	121,90	154,44	155,55	168,07	175,33	209,73	203,84	220,06	216,25	212,72	224,77
3.2.1. Обврзници	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.2. Заеми	55,79	106,40	103,29	107,48	115,91	146,31	147,36	159,90	166,87	199,81	189,02	206,48	203,21	201,14	201,14
3.2.3. Валути и депозити	0,14	4,20	6,14	6,20	5,99	8,13	8,20	8,17	8,47	9,92	14,82	13,58	13,04	11,58	23,63
3.2.4. Останати обврски	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. ОСТАНАТИ СЕКТОРИ	600,40	721,01	664,92	727,28	701,21	786,69	1,024,59	1,032,59	1,077,01	1,115,71	1,087,00	1,227,25	1,346,80	1,382,45	1,395,33
4.1 Краткорочен	370,02	475,84	409,86	425,28	390,24	435,42	618,37	635,38	668,16	727,89	676,47	787,25	826,04	823,45	830,76
4.1.1. Инструменти на пазарот на пари	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.1.2. Заеми	4,78	53,03	15,56	30,32	17,16	11,65	27,83	23,26	38,13	39,32	24,25	21,05	21,49	28,54	16,22
4.1.3. Валути и депозити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.1.4. Комерцијални кредити	322,58	362,86	341,53	343,08	314,62	349,59	535,48	535,19	554,89	567,07	552,25	663,18	696,92	672,16	690,02
4.1.5. Останати обврски	42,66	59,95	52,76	51,89	58,46	74,17	55,06	76,93	75,15	121,50	99,97	103,02	107,64	122,75	124,53
Достасани неплатени обврски	42,66	58,40	52,76	51,89	58,46	74,17	55,06	76,93	75,15	121,50	99,97	103,02	107,64	122,75	124,53
Останато	0,00	1,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2. Долгорочен	230,39	245,18	255,06	302,00	310,97	351,27	406,22	397,21	408,85	387,81	410,54	440,00	520,75	559,00	564,56
4.2.1. Обврзници	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2.2. Заеми	207,63	234,14	242,23	283,70	290,16	331,68	387,03	380,59	393,50	372,92	394,90	421,44	500,95	535,37	542,58
4.2.3. Валути и депозити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2.4. Комерцијални кредити	22,76	11,04	12,83	18,30	20,81	19,59	19,19	16,62	14,99	14,54	15,28	18,20	19,44	23,27	21,63
4.2.5. Останати обврски	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36
5. ДИРЕКТНИ ИНВЕСТИЦИИ: Заеми меѓу поврзани субјекти	284,52	269,57	327,43	334,18	332,61	329,30	305,50	376,15	371,37	430,77	521,02	612,70	626,08	649,07	685,12
5.1. Обврски кон директно инвестирани субјекти	3,70	5,68	5,68	5,68	5,68	13,16	7,54	7,06	6,95	6,11	6,11	6,11	6,11	6,11	6,11
5.2. Обврски кон директните инвеститори	280,82	263,89	321,75	328,50	326,93	316,14	297,96	369,09	364,42	424,66	514,91	606,59	619,97	642,96	679,01
БРУТО НАДВОРЕШЕН ДОП	2,070,61	2,518,09	2,304,03	2,373,68	2,360,52	2,493,83	2,636,51	2,612,03	2,667,96	2,832,04	2,837,23	3,081,49	3,242,58	3,318,40	3,372,25
Меморандум ставки															
Јавен долг	1,201,88	1,477,78	1,267,24	1,259,30	1,259,38	1,260,77	1,187,76	1,046,18	1,028,80	1,048,34	1,027,99	1,036,09	1,038,68	1,097,29	1,106,95
Приватен долг	868,73	1,040,31	1,036,80	1,114,38	1,101,14	1,233,06	1,448,76	1,565,85	1,639,16	1,783,70	1,809,24	2,045,40	2,203,90	2,221,11	2,265,30

Извор: Народна банка на Република Македонија, Дирекција за статистика

*Резизија на трговските кредити за 2007 година врз основа на податоците од новиот прашалник КИПО.

Податоците за трговски кредити за 2008 и Ы1 2009 година се проценети врз основа на податоци за тековите од билансот на плаќања.

КРЕДИТНИ ЛИНИИ ЗА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА (податоците се од информативен карактер, деталните услови за сите кредитни линии се достапни во деловните банки, освен информациите за репласирањето на средствата од Компензационите фондови од странска помош и од друга странска помош кои се достапни во Министерството за финансии)				
Кредитна линија	Кредитна линија за набавка на опрема од италијанско производство МБПР	Кредитирање мали бизниси (микро, мали и средни претпријатија) од страна на KfW од Германија МБПР	Кредитната линија за создавање и одржување на работни места во МСТД од Банката за развој при Советот на Европа МБПР	
Износ	до 2.000.000 €	до 50.000 €	До 400.000 €	
Рок на враќање	7 години	до 4 години	До 7 години со вклучен грејс период	
Грејс период	До 1,5 година	до 1 година	До 2 години	
Годишна каматна стапка	7%	11% до 16% на годишно ниво	Променлива каматна стапка (моментално околу - 9% годишно)	
Обезбедување	1. Хипотека на недвижен имот; 2. Рачна залога на опрема; 3. Меници и др.	Бланко меница со изјава заверена кај нотар, со најмалку 2 жиранти; Барирен чек со изјава заверена кај нотар, меница и/или барирен чек од други бонитетни правни лица - гаранции; Хипотека; Рачна залога на подвижни предмети и права; Дело на вредносни предмети и хартии од вредност; Граѓански чекови; по потреба и друго, прифатливо за Банката. При проценување на кредитите се применува посебна кредитна технологија која е фокусирана на социо-економската состојба на претприемачот и неговиот бизнис, во однос на колатералот.	Стандардно обезбедување прифатливо за банките учеснички (хипотека, рачна залога и сл.)	
Намена на кредитот	Стоков кредит наменет за набавка на машини и опрема со италијанско потекло. Стоков кредит наменет за набавка на машини и опрема со италијанско потекло.	1. Финансирање на основни средства (набавка на опрема, машини, алати, инсталации, градежно земјиште, реновирање и модернизација); 2. Финансирање на обртни средства (суровини, репроматеријали, трговска стока).	Создавање нови работни места преку инвестиции во сите сектори освен примарно земјоделско производство, од страна на мали и средни трговски друштва	

Целни групи	Профитабилни инвестициони проекти на приватни инвеститори од дејности предвидени во Националната класификација на дејности, освен: Е - Трговија; Ј - Јавна управа, задолжителна социјална заштита; М - Приватни домаќинства со вработени лица; и Н - Екстериторијални организации и тела.	Приватни трговски друштва, поединци, индивидуални претприемачи, занаетчи, продавачи на пазар и самостојни вршител на дејност.	Мали и средни трговски друштва
Степен на искористеност на средствата	Владата на Република Италија обезбеди 12.704.840 милиони €, од кои за користење остануваат 62.704,36 €. Степен на искористеност 99,51%.	Првиот и вториот кредит од KfW од Германија во висина од 13 мил. € е 100% искористен. Од наплатените анuitети се креира револвинг фонд. Од јули 2007 година почна да се користи и третата транша од 6,7 милиони евра. Искористени 5,5 милиони евра.	Вкупен износ на кредитната линија е 10.000.000 €, а досега се искористени 5.000.000 €
Деловни банки кои го нудат кредитот	Еуростандард банка Скопје, ИК банка Скопје, Инвест банка Скопје, Комерцијална банка Скопје, Охридска банка Охрид, Силекс банка Скопје, Стопанска банка Скопје, Стопанска банка Битола, ТТК Скопје, Тутунска банка Скопје, УНИ банка Скопје	Извозна и кредитна банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Прокредит банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Можности ДОО Скопје	Комерцијална банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, и Стопанска банка АД Битола
Забелешка	Еднократна провизија од 1,2% се плаќа за услугите на прокураторот, доколку се користат негови услуги. Од наплатените анuitети ќе се креира револвинг фонд за одобрување кредити под следните услови: -износ: од 50.000 - 500.000 €; -рок на враќање: од 1 - 3 години; -каматна стапка од 7% за фирми кои веќе користеле кредит од Стоковата кредитна линија и 8% за останатите заинтересирани фирми; -намена: за трајни обртни средства.	Програмата "Кредитирање мали бизниси" наменета е за поддршка на микро, мали и средни претпријатија кои се 100% во приватна сопственост, се цел да се овозможи пристап на истите до финансиски средства, трансформирање во законски форми и интегрирање на истите во финансискиот пазар.	Средствата од оваа кредитна линија се за парцијално финансирање (до 50%) на издржани инвестициони проекти во корист на МСТД, со што ќе се зајакне нивната оперативна состојба и можност за создавање и задржување на околу 950 работни места по искористување на сите средства кои се на располагање од заемот.

Кредитна линија	Програма за кредитирање на развојот на МСП од страна на КfW од Германија - револвинг фонд МБПР	Кредитирање на производство наменето за извоз од средствата доделени од страната на Владата на Република Македонија - МБПР	Кредитна линија за финансирање на трајни обртни средства доделени од Владата на Република Македонија - МБПР
Износ	50.000 - 400.000 €	до 2.000.000 €	До 300.000 €
Рок на враќање	До 4 години со вклучен грејс период	До 12 месеци (за извозни аранжмани)	3 години
Грејс период	до 6 месеци	нема (враќањето на кредитот е еднократно)	нема
Годишна каматна стапка	10%	8%	8%
Обезбедување	1. Хипотека; 2. Меници; 3. Залог на подвижни предмети, права и хартии од вредност или залог на недвижен имот	1. Хипотека; 2. Рачна залога на подвижни предмети и права; 3. Бонитетни хартии од вредност; 4. Други вообичаени форми на обезбедување	Хипотека, залог, меници и други инструменти прифатливи за деловните банки
Намена на кредитот	Модернизација и проширување на постоечки приватни МСП, и основање на нови. Минимум 40% од кредитот се користи за основни средства; Максимум 60% од кредитот може да се користи за обртни средства.	Финансирање на извозни аранжмани за сировини и репроматеријали врз основа на склучени договори за извоз.	Финансирање на трајни обртни средства
Целни групи	МСП кои се над 51% во приватна сопственост.	Приватни трговски друштва кои имаат производство наменето за извоз.	Извозно-ориентирани трговски друштва

Степен на искористеност на средствата	KfW од Германија обезбеди 15 милиони €, кои се 100% искористени. Од наплатените ануитети креиран е револвинг фонд.	Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 2005 досега се пласирани 750 илјади евра.	Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 1999 досега се пласирани 50,5 милиони €.
Деловни банки кои го нудат кредитот	Еуро стандард АД Скопје, Извозна и Кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Силекс банка АД Скопје, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТПК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, УНИ банка АД Скопје	Еуро стандард банка, Извозна и Кредитна банка, Инвест банка, Комерцијална банка, Охридска банка, Силекс банка, Стопанска банка Битола, Тетекс-Кредитна банка, Тетовска банка, Тутунска банка и УНИ банка	Уни банка АД Скопје, Еуро стандард банка АД Скопје, Извозна и кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТПК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Силекс банка АД Скопје
Забелешка		Доколку друштвото го осигура извозот, каматната стапка ќе се намали за 0,5%.	

Кредитна линија	Кредит за земјоделство и агро-индустрија преку Земјоделски-кредитен дискотен фонд	Проектот за развој на приватниот сектор на Фондот за меѓународна соработка и развој од Тајван револвинг фонд НБРМ
Износ	1.100.000 € за примарно земјоделско производство; 2.200.000 € за преработка на земјоделски производи200.000 € извоз на земјоделски производи	1. до 400.000 \$ за мали и средни претпријатија 2. до 200.000 \$ за земјоделство
Рок на враќање	го утврдува секоја финансиска институција индивидуално (најчесто до 7 години зависно од видот и намената на кредитот)	1. до 7 години за МСП, 2. до 5 години за земјоделство
Грејс период	го утврдува секоја финансиска институција индивидуално (најчесто до 3 години, зависно од видот и намената на кредитот)	до 2 години
Годишна каматна стапка	-од 4% до 6% годишно за примарно земјоделско производство (зависно од финансиската институција преку која се одобрува кредитот), од 5% до 6,5%годишно за преработка и трговија со земјоделски производи (зависно од финансиската институција преку која се одобрува кредитот)	Охридска банка АД Охрид - 7,28%; Стопанска банка АД Скопје -6,34 до 7,238%; Комерцијална банка АД Скопје - 6,3275% Тутунска банка АД Скопје -6,33% Инвест банка АД Скопје -5,8275% Македонска банка АД Скопје - 7,75%
Обезбедување	1. залог на подвижен имот (опрема, трактори, возила, механизација и друго); 2.хипотека на недвижен имот; 3.кредитоспособни жиранти (физички или правни лица); 4.други инструменти на обезбедување кои ќе ги утврди банката или штедилницата.	Согласно кредитната политика на банките учеснички
Намена на кредитот	1.Основни и обртни средства за сточарско и растително производство (објекти, земјоделско земјиште, опрема, земјоделска механизација, репроматеријали и т.н.); 2. Основни и обртни средства за пребарувачки капацитети (објекти,опрема откуп на примарни земјоделски производи) 3.Основни и обртни средства за извоз на примарни земјоделски производи	кредити за мали и средни претпријатија - за основни средства (машини и опрема, од било која природа, освен стекнување на земја), и - за обртни средства (суровини и резервни делови). 2.кредити во областа на земјоделството - набавка на земјоделска механизација, основно стадо, оранжерии, подигање на насади, опрема, набавка на суровини, репроматеријали.

Целни групи	1. Носители на земјоделски стопанства кои имаат поднесено барање за упис во Единствениот регистар на земјоделски стопанства 2. Мали и средни претпријатија кои се занимаваат со примарно земјоделско производство, преработка на земјоделски производи и трговија со примарни земјоделски производи наменети за извоз	Мали и средни претпријатија и индивидуални земјоделски производители како и претпријатија ангажирани во производството или маркетингот на земјоделски производи.
Степен на искористеност на средствата	Меѓународниот фонд за развој на земјоделството ИФАД додели два кредити: 6,2 мил. \$ (IFAD 1) и 8 мил. \$ (IFAD 2). Повлечени и искористени се сите средства. Од вратените анuitети е формиран револвинг фонд. Од ноември 2007 година капацитетот на Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд е зголемен со револвинг фондот од PSDL 1 и 2 кредитните линии во износ од 21 мил. €	Средствата од Заемот од Фондот за меѓународна соработка и развој (ICDF) - Тајван се целосно искористени. Средствата од Револвинг Фондот од овој Заем се кај банките учеснички кои ги пласираат на крајните корисници под истите услови
Деловни банки кои го нудат кредитот	Инвестбанка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, НЛБ Тугунска банка АД Скопје, Статер банка АД Куманово, Стопанска банка АД Битола, Стопанска банка АД Скопје, УНИ банка АД Скопје Штедилница Можности и Штедилница ФУЛМ	Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Тугунска банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје и Македонска банка АД Скопје
Забелешка	Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд учествува со 80% од износот на кредитот, додека 20% се сопствено учество на финансиската институција. Заклучно со 30.06.2008 година, преку Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд реализирани се 3575 кредити во вкупен износ од 25,4 милиони евра (IFAD 1 IFAD -2 PSDL 1, PSDL 2)	Со средствата од под-заемот може да се финансираат најмногу 85% од вкупната вредност на под-проектот. Банката и крајниот корисник на под-заемот ќе го финансираат остатокот од најмалку 15%.

Кредитна линија	Поддршка на развојот на мали и средни претпријатија од Владата на Холандија -Македонската развојна фондација за претпријатијата	Кредитна линија за креирање нови работни места во мали и средни претпријатија од Банката за развој при Советот на Европа револвинг фонд НБРМ	Кредитна линија за финансирање на МСП доделени од Владата на Република Македонија - МБПР
Износ	1. Заем тип 1 до 10.000 € 2. Заем тип 2 од 15.000 до 75.000 € 3. Заем тип 3 до 15.000 €	нема лимит	До 500.000 €
Рок на враќање	до 5 години, (Рокот н враќање може да биде и подолг, во зависност од циклусот на производство).	од 5 до 10 години	8 години
Грејс период	до 1 година (Грејс периодот може да биде и подолг, во зависност од циклусот на производство).	Грејс периодот го одредува банката во зависност од вредноста на под-заемот и можниот обрт на средствата во однос на времето за враќање на истиот.	До 1 година
Годишна каматна стапка	Ја одредува индивидуално секоја финансиска институција.	Стопанска банка А.Д. Скопје -9,73 Комерцијална банка А.Д. Скопје - од9,064 до 8,826 Охридска банка А.Д. Охрид - од:9,14	8%
Обезбедување	Согласно кредитната политика на финансиската институција вклучена во спроведување на кредитната линија.	Согласно кредитната политика на банките учеснички	Хипотека, залог, меници и други инструменти прифатливи за деловните банки
Намена на кредитот	За инвестиции во основни средства и работен капитал	Изградба/набавка на имот, набавка на машини и опрема, набавка на суровини и резервни делови, како и активност на едукативни тренинг програми.	Финансирање на основни и обртни средства

Целни групи	индивидуални земјоделци, самостојно вработени лица и претприемачи на микро претпријатија;			Мали и средни претпријатија во трудо -интензивни индустрии: текстилна, кожна, прехранбена индустрија и др. гранки кои би овозможиле креирање на нови работни места, освен примарно земјоделско производство.	Мали и средни трговски друштва
	тип 1:	мали претпријатија со најмногу 50 вработени			
	тип 2:	мали претпријатија со најмногу 10 вработени.			
	тип 3:	мали претпријатија со најмногу 10 вработени.			
Степен на искористеност на средствата	Владата на Холандија обезбеди 7,2 мил. €. Искористени се 100%. Од наплатената главнина се формира револвинг фонд, кој се пласира под истите услови.			Средствата од Заемот одобрен од Банката за развој при Советот на Европа (ЦЕБ) во износ од ЕУР 5,113 милиони се целосно искористени. Средствата од Револвинг Фондот од овој Заем се кај банките учеснички кои ги пласираат на крајните корисници под истите услови.	Македонска банка за поддршка на развојот обезбеди средства за оваа кредитна линија. Почнувајќи од 1999 досега се пласирани 20 милиони €
	Тутунска банка АД Скопје, ИК банка АД Скопје, Можности ДОО Скопје			Стопанска банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје и Охридска банка АД Охрид.	Уни банка Скопје АД Скопје, Еуро стандард банка АД Скопје, Извозна и кредитна банка АД Скопје, Инвест банка АД Скопје, Комерцијална банка АД Скопје, Охридска банка АД Охрид, Стопанска банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, ТТК банка АД Скопје, Тутунска банка АД Скопје, Силекс Банка АД Скопје
Забелешка				Средствата не може да се користат за проекти од земјоделството, освен за преработка и доработка на земјоделски производи. Се исклучува од финансирање обртниот капитал и услугите поврзани со операциите на проектот (трошоците за одржување, плати и друго). Со средствата од под-заемот може да се финансира најмногу 50% од вкупната вредност на под-проектот. Останатите 50% се финансираат од сопствени средства на крајниот корисник или од средства на банката учесничка.	

Кредитна линија/ Извор на средства	Одлука за условите и критериумите за репламирање на средства од компензациони фондови од странска помош (Одлука од Сл. в. 60/2004)		Одлука за условите и критериумите за репламирање на средства од компензациони фондови од друга странска помош (Одлука од Сл. в. 28/2005)	
	Износ	Максималниот износ не е дефиниран во Одлуката, се финансира согласно проектот по вообичаени банкарски услови за МСП.	Максималниот износ не е дефиниран во Одлуката, се финансира согласно проектот по вообичаени банкарски услови за МСП.	
Рок на враќање	9 месеци	5 години	9 месеци	5 години
Грејс период	3 месеци	1 година	3 месеци	1 година
Годишна каматна стапка	3%	3%	3,5% под есконтната стапка на Народна банка на РМ	3,5% под есконтната стапка на Народна банка на РМ
Обезбедување	Банкарска гаранција	Хипотека во висина 2:1 или банкарска гаранција	Банкарска гаранција	Хипотека во висина 2:1 или банкарска гаранција
Намена на кредитот	1. суровини; 2. репроматеријали.	инвестициони проекти	1. суровини; 2. репроматеријали	инвестициони проекти
Целни групи	МСП од областа на стопанството		МСП од областа на стопанството	
Степен на искористеност на средствата	Од наплатените ануитети од странските помошти се генерираат компензациони фондови. Со состојба 30.09.2007 година нераспределени се 22.575.000 милиони денари.		Од наплатените ануитети од странските помошти се генерираат компензациони фондови. Со состојба 30.09.2007 година нераспределени се 66.889.000 милиони денари.	
Деловни банки кои го нудат кредитот/ Министерство за финансии	Министерство за финансии, Сектор за управување со капитал, Одделение за странска помош		Министерство за финансии, Сектор за управување со капитал, Одделение за странска помош	
Забелешка	Средствата се ставаат во функција по распишано соопштение во дневните весници од страна на Министерството за финансии. Селекција на пријавените проекти и нивно одобрување врши Комисијата за менаџмент со Компензациони фондови, формирана од Владата на Република Македонија.		Средствата се ставаат во функција по распишано соопштение во дневните весници од страна на Министерството за финансии. Селекција на пријавените проекти и нивно одобрување врши Комисијата за менаџмент со Компензациони фондови, формирана од Владата на Република Македонија.	

ДРУГИ ПРОЕКТИ ЗА ПОДДРШКА НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА, СОСТОЈБА ЈУЛИ 2008 Г. (податоците се од информативен карактер, деталните услови се достапни кај имплементаторите)				
Гаранции	Кредитна линија за набавка на опрема од италијанско производство МБПР	Кредитирање мали бизниси (микро, мали и средни претпријатија) од страна на KfW од Геманија МБПР		
Услови под кои се одобрува гаранција	Гаранции се доделуваат за сите долгорочни кредити за инвестиции од кредитните линии дистрибуирани преку банките потписнички на договори за соработка со МБПР	Гаранции за кредит: се издаваат за сите кредити од кредитните линии дистрибуирани преку банките потписнички за соработка со ГФ Гаранции за добавувачи: се издаваат на добавувачите со кои Гаранти Фонд има договор за соработка, а кои продаваат опрема и репроматеријали на одложено плаќање		
Видови гаранции	Гаранции за кредит обезбедени со инструменти за обезбедување кои банките не ги прифаќаат.	1.Гаранции за кредит 2.Гаранции за добавувачи 3.Гаранции за добавувачи со кредит (комбинација од претходните два вида)		
Максимален износ	-максималниот износ на поединечната гаранција за кредит која може да биде издадена од Гарантниот Фонд е 35.000 евра во денарска противвредност; -максималниот износ на кредит за кој може да биде издадена гаранција е 150.000 ЕВРА во денарска противвредност; -гаранцијата не може да надмине износ од 33% од главницата на бараниот кредит.	-максималниот износ на поединечната гаранција за кредит која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 60.000 евра во денарска противвредност; -максималниот износ на поединечната гаранција за добавувачи за набавка на основни средства која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 60.000 евра во денарска противвредност; -максималниот износ на поединечната гаранција за набавка на сировини и репроматеријали која може да биде издадена од Гаранти Фондот е 30.000 евра во денарска противвредност; -гаранцијата не може да надмине износ од 60% од главницата на бараниот кредит/70% кај гаранциите за добавувачи со кредити		
Рок на враќање на кредит	Гаранција може да се издава на кредити/ набавки со максимален рок на отплата од 10 години.	Гаранција може да се издавана кредити/набавки со максимален рок на отплата од 5 години со вклучен грејс период		

Надомест за гаранција	2,2% годишно на салдото на гаранцијата	Гаранции за кредит: - 2% од висината на гаранцијата на годишно ниво Гаранции за добавувачи: - 3% од висината на гаранцијата на годишно ниво;
Манипулативен трошок		- 1,5% еднократно, за гаранции за кредит; - 1% еднократно, за гаранции за добавувачи.
Обезбедување	1. Хипотека во однос 1:1,2 дадена кај деловната банка (за целиот износ на кредитот). 2. Доколку не се располага со таков имот, се обезбедува колатерал кај МБПР (кој не го прима деловната банка) во однос 1:1,2, само на гарантираниот дел од кредитот.	Движен (опрема, механизација, возила) и недвижен имот (објекти, земјиште), меници, др.
Целни групи	занајтчи, трговци поединци, микро и, мали и средни трговски друштва (регистрации во РМ и со најмалку 51% приватен капитал)	- потенцијални основачи на МСП - постоечки МСП со доминантен приватен капитал и најмногу 50 вработени - вршители на земјоделска дејност
Имплементатор	Комерцијална банка АД Скопје, Стопанска банка АД Битола, Инвест банка АД Скопје, ЕуроСтандард Ад Скопје, ТТК Банка АД Скопје, Силекс банка АД Скопје, Штедилница можности Скопје	Центар за поттикнување на развојот на мали и средни друштва Скопје
Намена на гаранцијата	За кредити во инвестиции во постоечки или нови технологии со кои се зголемува извозот од РМ	Започнување или проширување на бизнис (гаранцијата не се издава за потрошувачки и станбени кредити)
Забелешка	Владата на РМ во декември 2005 година формираше Гарантен Фонд, со трансфер на 231 милиони МКД од буџетот на РМ. Целта за формирање на ГФ е на целните групи да им се опесни пристапот до банкарските кредити за инвестиции, во поглед на колатералот по кредитите.	Гаранти Фонд е институција која е основана во 2002 година Капиталот за издавање на гаранции изнесува 2.500.000 Евра, средствата се обезбедени од СИДА (Съединет интернационал девелопмент цооператион агенцс). Гаранти Фонд заклучно со 30.06.2008 има издадено гаранции во износ од 3582778 евра, користејќи го и револвингот на средствата. За наредниот период Гаранти Фонд располага со околу 400.000 Евра (средства од револвингот)

ПОДГОТВУВА И ИЗДАВА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Ул. Даме Груев бр. 14, 1000 Скопје
Тел: (389) 02 117 288, Факс: (389) 02 117 288

<http://www.finance.gov.mk>

ЧЛЕНОВИ НА УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

д-р Никица Мојсоска Блажевски
Снежана Делевска
Анета Димовска
М-р Мишо Николов

ТЕХНИЧКИ СЕКРЕТАР

Ирена Стојкоска

ПОДГОТОВКА И ПЕЧАТ

Европа 92, Кочани

ТИРАЖ

500

ПРЕВОД

Жана Шокаровска

При користењето на податоците од оваа
Публикација, ги молиме корисниците
задолжително да го наведат изворот

ISSN 1409 – 9209

Билт. Минист. Финанс.

1-3 / 2009

